

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

976.

Svenska
Historiska
NOVELLER

The title is rendered in a highly decorative, calligraphic style. The word 'Svenska' is in a smaller, elegant font. 'Historiska' is in a large, bold, blackletter-style font. 'NOVELLER' is in a very large, bold, blackletter-style font, set within a dark, rectangular block. A sword is positioned diagonally across the scene, with its hilt resting on the 'NOVELLER' block and its blade pointing upwards. A shield with a cross pattern is partially visible behind the sword. A decorative scrollwork element is at the top.

I ROMANTISK FORM

AF

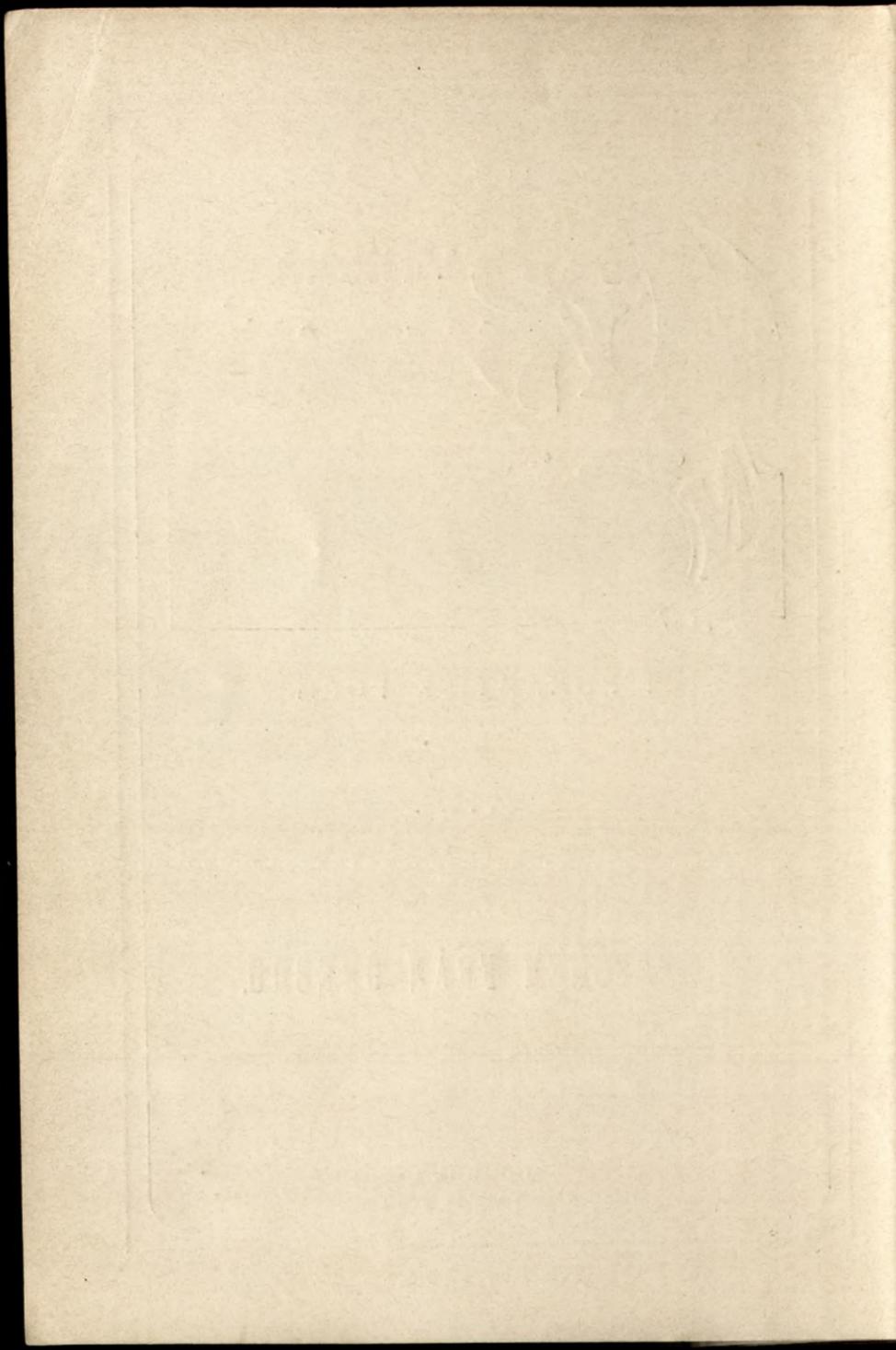
F. W. T.

I.

SMEDSONEN FRÅN ÖREBRO.

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

Pris 1 kr. 50 öre.

SVENSKA HISTORISKA BERÄTTELSE

I ROMANTISK FORM

AF

F...T.

Louise Hjernström.

I

SMEDSONEN FRÅN ÖREBRO.

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

SVENSKA HISTORISKA BERÄTTELSE

I ROMANTISK FORM

SMEDSONEN PÅ N ÖREBRO

Min läsare!

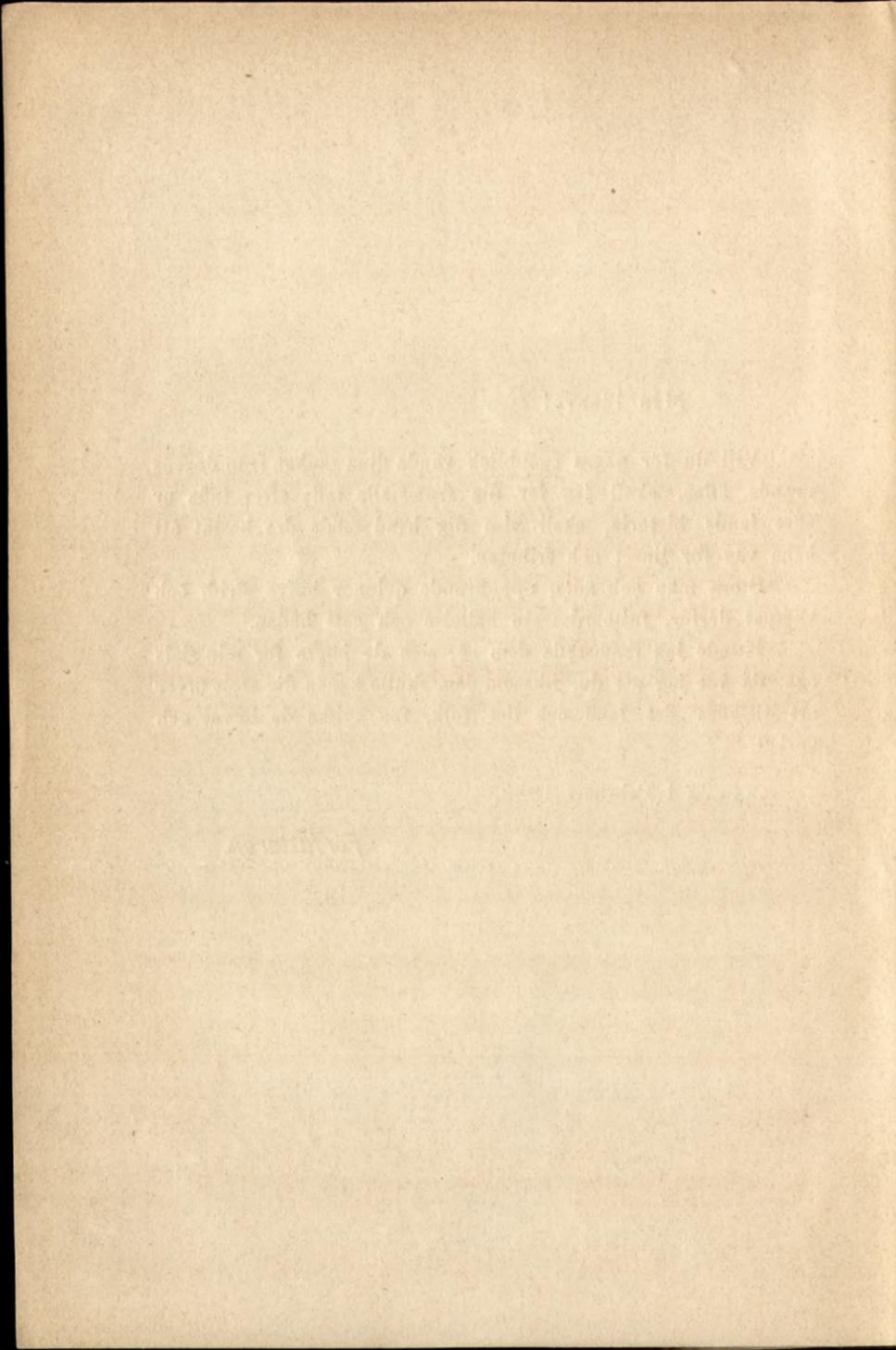
Vill du för några ögonblick vända dina tankar från dagens yrande äflan, skall jag för dig framställa tafra efter tafra ur vårt lands historia, skall visa dig hvad möda det kostat att bana väg för ljuset och friheten.

Stora män och ädla, uppförande qvinnor hafva stridt och kämpat derför, fullbordat sin kallelse och gått hädan.

Kunde jag framställa dem så, som de hägra för min själs öga, då vet jag att du, likasom jag, skulle känna dig stolt öfver att tillhöra det land och det folk, för hvilka de lefvat och verkat.

..... a i Februari 1880.

Författaren.

FÖRSTA KAPITLET.

År 1523.

Till tings, till tings!
Tegnér.

Talrika skaror vimlade på gatorna i Strengnäs; Gustaf I hade nyss blifvit korad till Sveriges konung af landets allmoges och borgerskap; presterskapet hade medgifvit det med en viss tvekan, adeln med hemlig motvilja. Inom den senare funnos många, som tyckte sig hafva större rätt till kronan och nu med harm sågo den erbjudas »en simpel adelsman.» Att Gustaf Eriksson räddat landet ur den djupaste förnedring var visserligen ett skäl till upphöjelse, men ej till den högsta, och endast den mäktiga folkviljan i förening med de yttre och inre faror, som ännu hotade på alla sidor, kunde förmå den högmodiga adeln att medgifva förtjensten en högre plats än bördens.

Men så stor och betydelsefull denna tilldragelse än var, utgjorde den dock ej det enda samtalsämnet för de talrika grupper, som stodo samlade på torget. Den unge diakonen Olaus Petri predikade i kyrkorna mot helgonens tillbedjan, klosterlefnaden och öronbikten. Detta syntes i mångas tycke illa gjordt, och presterskapet försummade ej att underblåsa missnöjet. De talrika svärmar af munkar, som sysslolösa ströko kring gatorna, blandade sig med folket och befördrade kraftigt den oro och jäsning i sinnena, som de sjelfva framkallat.

»Det är i Wittenberg, af den kättaren Luther han inhemtat sina villomeningar, och nu har han kommit hit för

att nedslå våra helgon och beröfva oss vår saliggörande tro!» ropade en välfödd munk till den lyssnande hopen.

»Ha vi kört danskarna ur riket och satt kung Gösta på tronen, så kunna vi nog också få bugt på en sådan der munskräfla», yttrade en gammal dalkarl.

»När vi sjelfva betala våra prester, ha vi också rätt till den lära de predika», tillade en annan.

»Den heliga Jungfrun bevare oss från Antikrist och hans anhang», suckade en gammal qvinna.

»Se, se, sådana skaror, som bölja ut ur domkyrkan!» ropade en ung flicka. »Från stad och land strömmar folket dit att höra honom.»

»Syndens och satans tjenare är han!» skrek en röst.

»Han räknar många höga herrar och ädla fruor och jungfrur bland sina åhörare», genmälde flickan.

Olika meningar om den nya läran läto höra sig från många håll och skulle kanske öfvergått till handgripligheter, om ej en pilgrim i detta ögonblick ådragit sig mängdens uppmärksamhet och förmått de närmaste att draga sig undan och lemna honom plats.

Han hade fält ned kapuschongen, och den rakade hjessan vitnade om hans presterliga kall. Ögonen flögo mönstrande från ena sidan till den andra, och de hårdt sammanpressade läpparna antydde en fast och bestämd vilja. När han gjort rum omkring sig, drog ett småleende öfver de tunna läpparna. Mora-karlen, som stod honom närmast och ytterligare knuffade undan de bakom stående, erhöi en vänlig helsning:

»Guds välsignelse öfver dig, redlige daleman!»

Pilgrimen såg sig derefter om på de kringstående och tillade:

»Också öfver eder, mina bröder och systrar. Jag märker att jag kommit i en lycklig stund. Mätte Herren beskydda den högmäktige fursten herr Gösta Eriksson och bevara både

kung och land från sådana gräsliga olyckor, som oss alla nyligen öfvergått.»

»Amen, amen!» inföllo alla kringstående och korsade sig.

»Vördige fader, ni ser mig ut att komma långväga ifrån», dristade en gammal borgare att säga.

Pilgrimen korsade sig.

»Riktigt, min son», svarade han, »jag kommer från Roma, der den helige fadern sjelf invigt mig till mitt kristliga embete. Hans höga nåde sänder eder alla genom mig sin kärliga helsning, och i betraktande af all den synd och orättfärdighet, som här råder, har högst den samme tillåtit att jag, hans ovärdige tjenare, må i hans namn utdela aflat och syndernas förlåtelse till hvar och en, som af sitt samvete känner sig uppmanad att söka den samma. Så har jag ock fört med mig några dyrbara relikier och kostbara klenodier, hvilka ha makt att förtaga sjukdomar, förhindra orena och syndiga tankar och utföra många andra underbara ting.»

Mora-karlen vände på hatten.

»Det är allt så», sade han, »att en hel hoper af våra i morgon bittida ska' ge sig af på hemvägen. Ju flere man är, dess lättare förledes man till synd. Derfor skulle jag allt ha godt af ett sådant der aflatsbref; hvad än må hända, kommer jag då alltid hem med godt samvete.»

»Det är ett fromt och Gudi behagligt beslut, min son», sade pilgrimen, »och den helige fadern skall hålla dig räkning därför.»

Under detta samtal hade den hop, som samlats omkring pilgrimen, ökats betydligt. De nykomna armbågade sig fram för att lyssna på hvad som sades, och när man hörde att det var fråga om aflatsbref, blef trängseln än värre.

Munken upptog det dyrbara dokumentet ur pilgrims-kåpan, och sedan han gjort korstecknet deröfver, räckte han det till köparen med ett: »Det kostar...»

Men i detta ögonblick trängde sig en person mellan

dem bägge; det var en ung man med ett kraftfullt yttre och ett öppet ansigte.

»Håll!» ropade han och förde undan munkens hand med aflatsbrevet. »Hvad tänker du på, redlige danneman, som låter förloda dig till sådant uppenbart gäckeri med Gud och Hans heliga ord? Behåll du dina penningar och låt munken ha kvar sina aflatsbref!»

»Hör, hör! . . . Hvad vågar han säga!» ropades om hvart annat.

»Hvad är du för en?» sade dalkarlen stirrande, likasom han trott sig se en den ondes utskickade.

»Det är mäster Olaus, den unge kaniken vid domkapitlet», hviskade flere röster.

»Kära vänner», sade denne och mötte lugnt de hotande blickar, som fästes på honom, »I veten väl att Guds välsignelse endast kan vinnas genom fromma gerningar och att inga aflatsbref skydda för syndens straff.»

»Hör, hör!» ropade folket.

Darrande af vrede, höjde munken pilgrimsstafven.

»Ve, ve öfver dig!» ropade han till Olaus. »Vet du inte att dessa bref ej äro människoverk utan högtidligt invigda af hans helighet påfven, Kristi ståthållare på jorden, han, hvilken ensam eger rätt att lösa eller binda som han för godt finner?»

»Hvem har gifvit honom den rätten?» utropade Olaus med värma. »Inte är den stödd på Guds heliga ord, och mig tycks att den då är mäktas själftagen. Gud allena kan förlåta synder, och det är en hädelse mot honom, när prester och munkar tillegna sig Hans makt att stifva lagar för människorna.»

»Han är en kättare, en kättare; bort med honom!» skreko talrika röster.

»Heliga Guds moder, tillstoppa mina öron för detta gud-

lösa tal!» utropade munken och höjde de hopknäppta händerna mot himlen.

Men oaktadt munkens klagan och folkets sorl fortsatte Olaus med stegrad värma:

»Redan länge ha prester och munkar sökt leda er bakom ljuset, men om I blott rådfrågen edert eget sunda förstånd, om I viljen!...»

»Tig, tig! Ned med den kättaren, den hedningen!»

Och oväsendet tilltog i betänklig grad.

Men högre än sorlet hördes den klara stämman:

»Om I tron eder skrämma mig med dessa rop, så be-
dragen I eder. Jag talar Guds rena ord och...»

»I ären inte bättre än han, om I fördragen slikt», hvi-
skade munken till Mora-karlen.

Denne svingade sin goda knif i vädret och skrek med
stentorsstämma:

»I, gode män, låtom oss slå ned den gudsförnekaren!»

»Ja, ja, låtom oss slå ned honom!»...

Och knifvar, vapen, yxor och påkar höjdes mot den för-
svarslöse; men han stod der, lugn, orörlig och som gjuten i
brons. Med korslagda armar afvaktade han deras anfall, den
flammande blicken sade dem hur litet han fruktade dem.
Hans hjälplöshet var hans styrka. Äfven retade till det
högsta, anfalla sällan flere hundrade en ensam. Ett ögon-
blick af allmän tystnad och obeslutsamhet inträdde. Ett doft
mummel hördes, det tilltog allt mer; munken-pilgrimen lade
sina uppmaningar såsom bränsle på den slocknande elden, och
troligt är att raseriet brutit ut i full låga, om ej i rätt tid
en mild röst hviskat till Olaus:

»Ert lif är i fara; för Guds barmhertighets skull, följ mig!»

Men han rörde sig ej ur stället utan sade endast:

»Nej, nej, jag måste säga dem...»

Då fattade tvänne kraftiga armar honom bakifrån, och
en manlig stämma sade vid hans öra:

»Kom, eller ni är dödens!»

I nästa minut befann sig mäster Olaus innanför en stor port, som genast tillbommades.

Men utanför skrånade folkhopen vildt och hotande.

»Han gömmer sig undan, vi ska' storma huset!» skrek dalkarlen och svängde sin väldiga knölpåk.

»Ja, ja, han skall ut igen!» vrålade massan, och yxor och bräckor höjdes i akt och mening att genombryta den grofva jerndörren.

»Inga våldsamer, kära vänner!» varnade munken-pilgrimen.

Då hördes temligen nära ljudet af trummor och skallmejor, och folklynnnet, flyktigt som vinden, frågade nyfiket efter orsaken.

»Hvad är det? Hvad är det?» ropades från alla håll.

Snart blef det känt att det var hans nåde biskop Brask, som omgifven af hela sin hofstat, begaf sig till slottet till konungen. Och som detta var mycket mera att se på än en tillbommad port, och oviljan mot Olaus redan hunnit lägga sig hos de flesta, rusade hela hopen åt det håll, hvarifrån musiken hördes. Den förut omnämnde dalkarlen begaf sig också i väg för att se på stäten, men i gathörnet stötte han på sin vän munken och frågade honom:

»Vördige fader, hvar skall jag sedan söka er för att få mitt aflatsbref?»

»I franciskanerklostret; fråga efter broder Göran!»

»Godt, jag skall komma.»

Derpå skildes de.

ÄNDRA KAPITLET.

Boscus throuludo boscos.

Shakspeare.

I franciskanerklostrets refektorium stod en af klostrets tjänande bröder; i hvardera handen höll han en kanna bräddfull med ädlaste vin. På bordet bredvid sig hade han ställt en trearmad, nyss tänd ljusstake och afvaktade nu blott abbotens kallelse.

Ett enda klockslag hördes. Han stälde ifrån sig vinkannorna, tog ljusstaken och inträdde med ljudlösa steg i abbotens allra heligaste, ett litet, för tillfället med gyllenlädertapeter klädt och med rika sniderier prydt rum.

I en stor, beqväm stol hvilade i liggande ställning den påflige legaten Johannes Magnus, klädd med nästan furstlig prakt; och på andra sidan bordet satt vår bekante pilgrim. Han hade lagt af sig kåpan och var iklädd dominikanerordens dräkt. Den ödmjukhet han nu inlade i sitt väsen gaf ett uttryck af lömskhet åt de halföppna ögonen, som han endast undantagsvis vågade lyfta till sin höge förman.

Tjenaren stälde ned ljusstaken och aflägsnade sig lika tyst som han kommit.

»Vår bekantskap i Roma liksom er kännedom om förhållandena härstädes gör det mer än kärt för mig att samtala med er, min broder», yttrade legaten med en nådig nick. »Som sagdt, min ställning är ett vacklande mellan tvänne herrar, af hvilka jag tillhör den ene med hela min själ och af den andre har att frukta allt till lif och lem.»

»Eders nådes klokhets och genomträngande förstånd skola helt säkert finna den bästa medelvägen», sade Göran med en mycket djup bugning.

»Hvad vill ni jag skall göra?» afbröt legaten honom med en viss otålighet. »Hans helighet påfvens befallning

har endast bemyndigat mig att sörja för trons befestande och utrotande af de lutherska villfarelserna. Konungen deremot vill att jag skall bekräfta ständernas afsättningsdom öfver ärkebiskop Gustaf Trolle.»

»Men när hans helighet påfven . . .»

»Ja, nu vill konungen skicka mig tillbaka till Roma för att utverka inte allenast detta utan ock den romerska stolens stadfästelse för infödda svenska biskopar, som efter hans åsigt bättre förstå att främja frid och enighet mellan landets inbyggare.»

»Eders nåde vet väl att domkapitlen dristat sig utnämna biskopar efter sin egen och konungens goda vilja?» sade Görän med ett uttryck af ogillande.

»Värre än så», tillade legaten med hetta; »konungen vill endast ha sådana, som äro kronan underdåniga i allt och samtycka till att begära att den heliga stolen skall efterskänka afgifterna till apostoliska kammaren, emedan de svenska kyrkorna sägas vara utplundrade.»

»Men detta stöter på Antikrist och hans anhang», utropade Görän med helig fasa och korsade sig.

»Jag är öfvertygad om att den helige fadern heller aldrig skall medgifva det», sade legaten. »Men illa vore, om han håller fast vid att återinsätta Gustaf Trolle i sitt forna embete; Han är lika litet tåld af herrarna som af gemene man. Alla se i honom Kristierns förtrogne och närmaste orsaken till det förskräckliga blodbadet.»

»Det sägs att konungen önskar göra eders nåde till Svea rikets ärkebiskop», inföll Görän hastigt.

»Jag nekar ej att så är, och rent ut sagdt, tror jag mig bättre än någon annan i stånd att gå den medelväg, som ger hvar och en den rätt honom tillkommer. På konungens och ständernas önskan återvänder jag emellertid nu till Roma för att i hans helighets egna händer nedlägga konungens bref och för enskild del söka erhålla sådan makt och myn-

dighet, att tron måtte bevaras och kyrkan bringas i ett ordnadt skick.»

»Amen», tillade Göran vördnadsfullt.

Legaten slog två slag på klockan, och tjenaren inträdde genast med de fyllda vinkannorna, som han stälde på bordet, hvarefter han vördnadsfullt aflägsnade sig.

»Jag trodde inte att sådant vin stod att erhålla annanstädes än i Roma», sade Johannes Magnus och lät den ädla drycken sig väl smaka.

»Våra kloster vinnlägga sig, Gudi lof, om bibehållandet af ett godt och hedersamt rykte», svarade Göran, sedan han i första taget tömt kannan till hälften.

»Jag har skickat efter er egentligen för att få upplysningar om den gudsförnekaren Luther», sade legaten med en viss oro i rösten. »Ni har uppehållit er så länge i Tyskland, att ni bör kunna veta, om hans lära har någon utsigt att vinna framgång.»

Göran smålog illparigt.

»Eders nåde», sade han, »den är en däre, som tror sig kunna inverka på menigheten med förnuftsskäl. Har man hela sin lefnad gått med bindel för ögonen, blir man stenblind, om man oförmodadt kommer ut i dagsljuset. Den heliga kyrkan har spunnit ett allt för fint nät omkring den kristna världen, att ej de flugor, som våga sig mellan dess maskor, skulle sätta lifvet till.»

»Är detta er verkliga öfvertygelse?» frågade legaten med djupt allvar.

Munken skiftade färg.

»Det är visserligen en olycka att de flesta biskopsdömen här i riket så länge stått obesatta», sade han; »derigenom ha de gudlösa kättarna ostraffadt fått predika sina irrläror. Dock tror jag att hans nåde biskop Brask har ögonen på dem, och han är inte den man, som låter kyrkans rätt förfaras.»

»Ni har väl också hört talas om den der gudsförnekaren Olaus Petri, som fått tillåtelse att predika sina villomeningar här i sjelfva domkyrkan?»

»Både sett och talat vid honom, eders nåde; han nekade mig i dag att sälja aflatsbref till en from kristen, som på förhand ville freda sitt samvete.»

»Guds heliga moder, och krossade inte blixten hans brottsliga hufvud!» utbrast den uppretade legaten och sprang upp.

»Hela folkmassan vände sig som en enda man mot honom, och det var endast genom ett underverk han kunde rädda sitt lif.»

»Himlen tillåter inga underverk för att rädda en syndare från straff», svarade legaten missnöjd.

»Han begagnar sig likväl någon gång af honom för genomdrifvandet af sina visa afsigter», inföll dominikanern med en blick mot höjden.

»Förklara er närmare, min broder.»

»Eders nåde, denne Olaus Petri är en rikt begåfvad ung man. Endast tjugueett år gammal, blef han promoverad till filos. magister i Wittenberg, der han olyckligtvis också insupit de falska lärorna. Hans far var smed i Örebro, och sonen tycks ha fått något jernfast i natur och vilja. Näppeligen har jag sett någon möta faran med mera lugn och oförskräckthet. Den, som så modigt består i det onda, hvilken troshjelte skulle han inte bli i striden för den enda saliggörande kyrkan!»

»Ni tror då att man skulle kunna köpa honom?»

»Det kan man med hvar och en, ers nåd; det är bara priset, som vexlar.»

»Vill han ha penningar, så låt honom sjelf bestämma summan. Åreställen och utmärkelser — förespegla honom en biskopsstol!»

»Jag ber eders nåde vara öfvertygad att jag inte skall

försumma något, som kan gagna vår heliga kyrka», yttrade munken och steg upp för att taga afsked.

Johannes Magnus sade att han ännu en gång före sin afresa önskade tala vid honom och bjöd derefter far väl.

Tjenaren tillkallades å nyo och fick befallning att ledsaga den vördade fadern till hans bostad; men på en vink af denne förde han honom i stället till abboten, som tycktes hafva väntat hans ankomst och mottog honom med den högtidliga helsningen:

»*Reverende in Christo, pater Domine honorandissime salutem.*»

»*Plurimum Domine salutem!*» svarade Göran. »Väl att jag träffade er, vördige abbot Magnus, jag har en angelägen sak att tala med er om.»

Abboten bugade sig och sade:

»Brodern Andreas har redan sagt mig . . .»

»Så», afbröt Göran, »då har han ock meddelat er den helige faderns befallning att ni i allt hvad på er ankommer skall gå mig, hans ovärdige tjänare, till handa.»

»Jag är i allo beredd dertill», svarade abbot Magnus och gjorde korstecknet.

Derefter bjöd abboten vördnadsfullt fader Göran taga plats, men denne gjorde en afböjande rörelse.

»Hans nåde legaten har uppehållit mig länge, och jag har brådtom. Derför, till saken. Här i staden skall finnas en man, Märten Nilsson eller Skinnare kallad.»

»Som eders vördighet behagar säga. Hans hus ligger vid torget; det är nästan det enda välbehållna i staden efter den fasansfulla eldsvåda, som för tre år sedan rasade här.»

Det blixtrade till i munkens ögon.

»Då var det i hans hus den ärkekättaren fann en tillflykt!» mumlade han för sig sjelf, men yttrade derefter högt: »Denne Märten Skinnare har i sitt hus en ung flicka, som anses vara hans dotter?»

»Anses?» utbrast abboten förvånad.

»Flickan är af hög börd och har mäktiga anförvandter», tillade Göran.

»Eders vördighet, jag kan knappast hemta mig från min öfverraskning», genmälde abboten.

»Jag är väl underrättad», sade munken och smålog kallt. »Men hör nu vidare. Dessa anförvandter ha viktiga skäl att önska flickan i ett kloster. Olyckligtvis har hon ingen böjelse derför, och då man inte kan yppa släktförbindelserna, har man heller ingen makt att tvinga henne att taga doket. Emellertid måste den heliga kyrkan för befrämjandet af sina egna fördelar göra denna sak till sin egen, och det är er, vördige abbot Magnus, hon utsett till sitt ombud.»

Abboten stod som träffad af åskan.

»Mig?» frågade han med ett uttryck af högsta förskräckelse.

»Flickan beger sig helt säkert i afton till det strax utanför staden belägna nunneklostret för att der åhöra Ave Maria. Hon skall bli uppehållen i kyrkan något längre än de öfriga. Några bröder af ert kloster lägga sig i bakhåll vid den förfallna stadsmuren; när hon kommer tillbaka, kasta de sig öfver henne och föra henne på bakvägar tillbaka till klostret, der abbedissan redan är förberedd på hennes mottagande.»

»*Venerabilis domine!*» utropade abboten och kastade sig på knä; »betänk att herr Gustaf Eriksson är en sträng herre, och får han spaning på detta, skall hans vrede för visso utbryta öfver vårt fattiga kloster.»

De skarpa ögon, hvarmed dominikanermunken betraktade abboten, sköto blixtar af vrede.

»Ni borde besinna att den heliga kyrkans vrede är mäktare svårare att bära än konungens», utbrast han. »Beror det ej för öfrigt på er att ställa saken så, att ingen misstanke träffar ert kloster? Här äro så många främmande herrar i sta-

den, att det är en lätt sak att skjuta skulden på någon af dem.»

Abbot Magnus, som ej tycktes hafva synnerlig öfning i dylika streck, tvekade ännu; men kändedomen om de många sätt, hvarpå den heliga kyrkan brukar straffa hvarje försummelse i dess tjänst, framträdde i så hotande gestalt för hans minne, att fruktan för den fara, som låg närmast, aftvang honom ett samtycke, hvilket han likväl icke ville gifva utan motsvarande fördelar. Med sken af största ödmjukhet frågade han:

»Den unga flickan får kanske ärfva rikedomar och jordagods? Vågar jag antaga att de skola komma att tillfalla vårt fattiga kloster?»

»Jag är förbjuden att säga er det, min broder», svarade Görän. »Nog af, ni måste använda all möjlig skyndsamhet.»

Abboten lofvade att genast utdela nödiga befallningar, men såsom bevis på förtroende begärde han att få veta namnet på den unga flickans anförvandter.

Men nu var det slut med Görans tålmod, och han svarade häftigt att abboten utan alla invändningar hade att åtylta de befallningar, som han på hans helighet påfvens vägnar framförde till honom.

Abbot Magnus svarade förskräckt att han skyndsamt skulle efterkomma dem.

När Görän lemnat klostret, stod han en stund grubblande och likasom oviss om hvad han nu skulle företaga. Hastigt styrde han sina steg till det hus, som för tillfället beboddes af biskop Brask.

Det var icke allenast större och bättre inredt än konungens, utan den stat prelaten förde var ock vida präktigare. Många förnåma herrars söner tjente hos honom, och den furstliga glans han utvecklade på sitt gamla Munkeboda hade han nu tagit med sig till Strengnäs.

Göran kunde knappast tränga sig fram bland alla de höfvidsmän, kancellarier, kaplaner, kamrerare, källar- och stallmästare, fodermarskar, spelmän och småsvenner, väpnare och betjenter, som der trängdes om hvarandra.

Ändtligen träffade han en camerarius, som tycktes hafva någon myndighet, och med dennes hjälp blef han förd till biskopen.

TREDJE KAPITLET.

Hon talar fast hon säger intet — intet?

Jo, hennes öga talar; jag vill svara.

Shakspeare.

Olai räddning ur den lifsfara, hvori han sväfvat, skedde så hastigt, att han först derefter hann skänka någon uppmärksamhet åt sina räddare. Mannen, som var mellan femtio och sextio år, tycktes vara en välmående borgare och var enligt den tidens bruk klädd i långrock med krage. Hans utseende röjde mycken godmodighet, men de kloka, blinkande ögonen förrådde ett godt förstånd paradt med slughet. Den andra var en flicka, som ännu icke lemnat barnaåren. De guld-gula lockarna flöto som en svallvåg utöfver axlar och hals, ansigtets välformade oval, de klarblå ögonen med sitt drömande uttryck, den höga hvita pannan, näsan, munnen, allt i skönaste harmoni, påminde om Balders Nanna eller om den heliga Jungfrun. Olaus blef så betagen vid hennes åsyn, att han ett ögonblick trodde hon blifvit sänd från himlen till hans räddning.

Borgaren tycktes roa sig åt hans öfverraskning, lade sedan vänligt sin hand på hans axel och sade:

»Ni behöfver både hvila och vederqvickelse, mästare Olaus.

Vill ni hålla till godo dermed i Märten Skinnares hus, skall jag anse det såsom en stor glädje och ära.»

Olaus vände sig nu till honom.

»Märten Skinnare, som är borgare i Stockholm?» frågade han.

»Ja, och i Strengnäs med», svarade Märten sjelfföfnöjdt.

»Då äro vi inte alldeles främmande för hvarandra. Jag har hört er omtalas såsom en klok och förfaren man. Ni har också rest i främmande land?»

»Det är nu mycket länge sedan», svarade Märten.

»Och hon, är hon er dotter?»

»Min enda dotter, mäster Olaus! Ett godt barn, glad och vänlig som en solstråle; det blir ljusst och varmt i mitt gamla hjerta, när jag ser på henne.»

»Käre fader, du skämmer bort mig med ditt lof», sade flickan blygt och smög sig till honom.

»Och ni bägge ha vågat så mycket för att rädda mig, en främling!» yttrade Olaus.

»Sade ni inte nyss att vi inte voro främmande för er? Ni är det ej heller för oss. Kristina går träget att höra era predikningar, och jag är henne ofta följaktig. Men detta samtal kunna vi lika väl fortsätta der inne.»

Derpå förde Märten sin gäst in i ett stort rum, som upplystes af en flammande brasa i den stora spisen. Kring väggarna stodo långa bänkar och midt på golfvet ett ofantligt ekbord, rikt besatt med silfverkannor och krus. Höga stolar med rika utskärningar omgäfvade bordet. Märten förmådde sin gäst att taga plats och smaka på välfägnaden. Sedan ledde han skickligt samtalet på Luther och hans lära. Olaus var ej svår att få till tals, och när han såg det intresse, hvarmed Kristina lyssnade till honom, lifvades han af en hittills okänd kraft, hans inre öga öppnades för en klarare åskådning och han höjde sig till en aldrig förut uppnådd vältalighet.

Hans bägge åhörare sutto nästan andlösa.

Det var Guds enkla, klara ord utan alla menniskofunder; det var kärlekens och barmhertighetens religion sådan ett barn kunde fatta och begripa den.

De blefvo afbrutna af en ståtlig riddersman, som inträdde i rummet. Vid hans åsyn sprang Mårten upp, i det han utbrast:

»Om inte mina gamla ögon allt för mycket bedra mig, är det herr Johan Tureson.»

»Så är det ock», svarade riddaren. »Redlige Mårten, hvad det gläder mig att återse er. Och också er, herr Olaus Petri! Tack för sist i Tyskland.»

»Var välkommen åter till Sverige, ädle riddare», genmälde Olaus och skakade hjertligt den framräckta handen.

Johan Tureson var omkring tretiofem år, hög och stolt som det anstod en svensk riddersman den tiden. Det bleka, manliga anletet bar spår af genomgångna sorger, men ock af den kraft, som förmår besegra dem. På Mårtens ifriga böner lade han ifrån sig sina vapen och slog sig ned vid bordet jemte de andra för att, som han sade, inhemta åtskilligt om förhållandena innan han sökte upp sin fader. Från den närbelägna klosterkyrkan hördes i detta ögonblick ringningen till Ave Maria och alla böjde sitt hufvud till bön; men så snart ringningen upphört, hviskade Kristina till sin fader att hon lofvat sin särdeles goda vän i klostret att komma till kyrkan och därför genast måste gå.

Olaus, som hört hvad hon sagt, anmärkte att det var både mörkt och sent. Mycket tyskt krigsfolk strök omkring i trakten, tillade han, och hon blefve dem ett lättfånget byte.

Mårten skrattade och försäkrade att kungen visste att uppehålla krigstukten.

»Han straffar våldsvärkarn så hastigt, att denne knapast hinner anropa sitt skyddshelgon innan det är förbi med honom», sade han.

När Kristina räckte Olaus handen till afsked, såg hon på honom med sina klara ögon och sade:

»Jag *måste* gå, ty jag har lofvat.»

»Gud välsigne eder, jungfru Kristina», svarade han. »Bevara alltid ert hjerta lika rent och barnafromt, och måtte aldrig kalla höstvindar jaga blommorna från er lefnads rosengård.»

När hon var borta, återvände Olaus till bordet och hörde Johan Tureson berätta huru de lutherska satserna grepo allt mera omkring sig i Tyskland och att det nu sades af många att dyrkandet af döda människor icke var stort bättre än afguder.

Mårten berättade derefter att han i Sachsen gjort bekantskap med en gammal man, hvars fader hade varit lärjunge åt Johan Huss. Med nästan ömt bekymmer fäste han härvid sina blickar på Olaus och tillade:

»Den helige fadern och deras nåder biskoparna äro inte att leka med; betänk att Johan Huss först blef kastad i fångelse och sedan bränd å båle med alla sina skrifter.»

Men Olaus stod lugn och oberörd deraf.

»Det är ett helt århundrade sedan dess», sade han, »och ni må inte tro att verlden under tiden stått stilla. Det påverk, på hvilket kyrkan rest sina grundvalar, är förruttnadt allt igenom, och numera behöfves det endast en stark arm att störta hela den konstiga byggnaden öfver ända. Mårten Luther tycks af Gud vara utsedd att genomföra detta viktiga värf, och så visst som jag är hans lärjunge, skall jag ock oförskräckt vandra i hans fotspår, och hvarken påfve eller prester, hvarken bannlysning eller bål skola afhålla mig från att öppet predika den lära, som länder till Guds ära och mina bröders upplysning och sanna väl.»

»Amen och Herren hjelpe eder dertill», sade Johan Tureson.

Olaus tog nu afsked. Alla Mårtens försök att förmå honom stanna qvar voro fäfänga.

När riddaren befann sig ensam med sin värd, bevisade de frågor han stälde på honom det förtroende och den aktning han hyste för hans omdöme. Mårten berättade om landets ställning. Gustaf Eriksson var visserligen vald till Svea rikets konung, men hans afundsmän voro så många, att han icke hade stora utsigter att få behålla kronan. Också herr Johan Turesons egen fader eftersträfvade den. Det var allom bekant att Kristiern II skrifvit till Severin Norrby, att om han kunde erhålla fru Kristina Gyllenstjernas hand och såsom styffader för de unga Sturarna eftersträfvade riksförståndareskapet i Sverige, skulle för detta ändamål en dansk flotta ställas till hans förfogande. Vidare höllo biskoparna strängt på kyrkans privilegier, armén och flottan ledo brist på det nödvändigaste, bonden hade ofta intet utsäde, men i kloster och kyrkor funnos ofantliga, inom landet utpressade rikedomar. »Till råga på eländet», tillade Mårten, »går ett rykte att biskop Trolle af påfven återfår ärkebiskopstolen; då uppstår inbördes krig, ty ingen man i Svea land är så hatad som han och lika litet påfvens som konungens makt är i stånd att skydda honom.»

Sedan Mårten och riddaren samtalat temligen länge i dessa viktiga ämnen, sade den förre att han nästa dag väntade högförnäma gäster och att han för deras skull önskade att herr Johan Tureson ville hålla till godo med ett tarfligt bord och en säng i hans hus.

Riddaren sade sig vara tacksam för tillbudet, ehuru han icke kände gästerna. Staden var så öfverfull af resande, att det torde blifva svårt att finna ett herberge. Emellertid ville han gerna veta, hvilka gäster som väntades, och stor blef hans öfverraskning, när Mårten sade honom att det var hans moder och hans trolofvade brud, jungfru Karin Roos.

»Detta var i sanning den gladaste nyhet jag kunde er-

hålla», sade riddaren. »Det är nu sjutton år sedan vi skildes. Lika lifligt som då står hon ännu för mitt minne. Säg mig, Märten, har hon förändrat sig mycket?»

»Jungfru Karin Roos tycks mera tillhöra himlen än jorden. Om änglarna också förändra sig, så förbli de ändå alltid änglar, och ingen frågar efter deras ålder», genmälde Märten.

Riddaren satt länge tyst och tankfull. Slutligen sade han nästan för sig:

»Arma Karin, hvad hon måste ha lidit!»

»Ja», svarade Märten, »det var en bitter sorg, men också var hon bara femton år, stackars liten, och bedröfvelsen kom henne för häftigt uppå . . . den tärde och tärde tills hon slutligen föll i en svår sjukdom. Från den har hon aldrig hemtat sig riktigt och inte heller fått igen sitt friska, glada lynne.»

»Jag lofvar att nu skall hon få igen det», sade riddaren lifligt. »Hvad kärlek brutit kan kärlek godtgöra.»

»Ett storståtligt bröllop lär det väl bli», återtog Märten, »och jag sätter mitt gamla hufvud i pant på att lyckan inte sviker eder, ty den kärlek, som varit trogen i sjutton år, den håller allt i sig ända till grafven.»

Riddaren tackade för spådomen och sade sig nu vilja gå för att söka reda på sin fader, men när Märten sade honom att han troligen stod att finna endera hos biskop Brask eller hos någon af de herrar, som voro afvoigt sinnade mot konungen, föredrog han att stanna hemma eller också genast uppvakta konungen och erbjuda honom sina tjänster. Då Märten förestälde honom att hans fader, rikshofmästaren, icke skulle se det med blida ögon, beslöt han afstå derifrån, åtminstone för denna afton.

Under det de ännu samtalade härom, hördes häftiga röster utifrån, dörren öppnades och stängdes. Märten ärnade sig just ut för att få veta hvad som var å färde, då några tjänare rusade in, efterföljda af Olaus Petri, hvilken, blodig

och med sönderrifna kläder, i sina armar bar den till utseendet liflösa Kristina.

Ett fasans skri undföll den förskräckte fadren, medan riddaren skyndade att breda en kappa på bänken, der en tjenarinna på hans vink lade några kuddar.

»Jag tror ej hon är skadad, endast förskräckelsen har beröfvat henne sansen», sade Olaus, i det han varsamt nedlade sin dyrbara börda.

Strax derefter öppnade Kristina ögonen och såg sig förvirrad omkring. Den späda varelsen skakades af något förskräckligt minne, men när blicken föll på Olaus, lugnade hon sig, ett saligt leende flög öfver det bleka anletet och hennes ljufva stämma hviskade:

»Fader, han är min räddare!»

Märten hade under tiden öfvertygat sig om att hon icke var skadad; när han vände sig till Olaus, såg han att riddaren var sysselsatt att förbinda hans arm och att en ej obetydlig blodpöl samlats på golvet. Man egnade honom nu alla nödiga omsorger, och härunder berättade en af de närvarande tjenarne att han jemte en kamrat utanför porten hört vapenbuller och, när de skyndat ut, sett mästern Olaus ensam strida mot fyra beväpnade män.

»Säkert några af det tyska krigsfolket», sade riddaren.

»Nej», sade Olaus med ett matt leende, »då hade jag icke förmått ensam hålla dem från lifvet; det var väl temligen skumt, men jag såg dock tydligt att de buro munkåpor under kapporna.»

Den gamle tjenaren tillade, att så snart motståndarnas antal ökats, flydde de hals öfver hufvud.

Märten yttrade den största förvåning . . . För Olaus uttryckte han sin tacksamhet i lifliga böner att han ville anse sig såsom hemma i hans hus och beordrade sedan sin trognaste tjenare att vara honom följaktig till hans hem. Derefter sörjde han omtänksamt för riddarens bekvämlighet, och

när han sedan såg Kristina sofva oskuldens lugna sömn, återvände han till sitt eget rum i djup begrundan öfver orsakerna till det mörka dådet.

FJERDE KAPITLET.

Hur ginge det med er,
om han, den högste domarn, så er dömde,
som ni förtjenat sjelf?

Shakspeare.

Rikshofmästaren Ture Jönsson var genom sin hustru, Anna Johansdotter (Vasa), beslägtad med konungen. Sjelf räknade han sig i nedstigande led härstamma från kungadottern Agnes. Hans stolthet häröfver förvirrade hans i andra afseenden mycket goda förstånd, och innersta målet för all hans sträfvan var att för sig eller sina efterkommande eröfra kronan. Äldste sonen Johan hade som helt ung förälskat sig i den sköna, femtonåriga Karin Roos till Hjelmsäter och med henne blifvit högtidligt förlofvad. Det unga parets ömsesidiga kärlek tycktes lofva den högsta lycka för framtiden, då Ture Jönsson befalde sin son att resa till främmande land för att inhemta kunskaper och öfva sig i ridderliga idrotter. De unga knäfölla och bådo om att först erhålla den presterliga välsignelsen, men förgäfves; man slet dem ur hvarandras armar och hade nu hållit dem åtskilda i sjuutton år.

Ture Jönsson trodde att tiden hade släckt kärlekslågan; sonen hade dessutom blifvit en man, och han kunde icke längre neka honom att återvända till fäderneslandet. Slug som han var och öfvertygad om att åsynen af den forna bruden icke skulle väcka den gamla kärleken till lif, hade han kallat sin husfru och Karin till Strengnäs. Under sken af ett ömt återseende ville han bryta det band, som nu mer än någon-

sin var hinderligt för hans planer. Med rättmätig fadersstolt-
het helsade han sin ridderlige son välkommen.

»Nu», menade han, »skall här bli lif och lust, när äldste
sonen återvändt till fädernehemmet.»

Johan försäkrade hur mycket det gladdade honom att se
fadern vid gladt lynne och god helsa.

Ture Jönsson drog en djup suck.

»Du vet», sade han, »att riksens råd, presterskapet och
menige ständer valt min frände Gösta Eriksson till konung,
änskönt han är en ung man och föga förfaren i så maktpå-
liggande värf.»

»Det tycks mig», genmälde Johan, »som om han trots sin
ungdom utträttat mer för riket än någon annan; det är han,
som räddat oss undan Kristierns tyranni och alla dermed för-
enade gräsligheter.»

»Vida bedrar du dig, son Johan, om du tror att Gösta
Eriksson ensam utfört allt detta. Väl är det sant att det
enfaldiga folket föll honom till föga, men dermed var ej stort
uträttadt, och om inte biskoparna och de förnämsta af rid-
derskapet, trötta vid Kristierns fordringar, slutit sig till honom,
så hade han väl ännu inte hunnit långt nedom Brunbäcks elf,
om han än haft aldrig så många dalkarlar i sitt följe.»

»Ridderskapet och biskoparna gjorde, efter mitt förme-
nande, ej annat än som var förenligt med egen säkerhet», sva-
rade riddaren. »Gösta Eriksson har gifvit så många prof på
mod och djerfhet, att han väl i annat fall eröfrat landet
dem förutan. Inte förundrar det mig heller att ständernas
val fallit på honom. Han skall ju vara en klok herre och
lika mild som tapper.»

»Du glömmet, son», genmälde Ture och rätade upp sig,
»att det fins riddersmän i landet, som ha större rätt till kun-
gamakten än Gösta Eriksson! Hans stamfar var en simpel
svensk adelman; vår släkt deremot härstammar från furstin-

nan Agnes, dotter till Håkan, gift med Margareta, Sveriges, Norges och Danmarks trekrönta drottning!»

»Jag tror, fader, att den, som i farans stund hembär fäderneslandet det största offret, också har rätt att anses såsom dess ädlaste och värdigaste son. Gösta Eriksson torde därför framför någon annan vara berättigad att bära Sveriges krona.»

Tonen, hvori svaret afgafs, var mera bestämd än vördnadsfull.

»Är det i kejsar Karl V:s tjänst du inhemtat sådana grundsatser?» frågade fadern med mulnande blick.

»Sammanvaron med många kunniga och upplysta män har öppnat mina ögon för olika förhållanden i lifvet», svarade Johan.

»Det är också med afseende på de oroliga tiderna, som jag samtyckt till kungavalet», sade Ture Jönsson efter en paus. »Men allt beror dock på att han håller sig hårdt till den heliga kyrkan och inte låter några lutherska kättare predika sina irrläror för det okunniga folket.»

»Biskoparna lära heller inte tillåta det», blef det undvikande svaret.

»Storligen förvånar det mig att det kunnat ske», inföll Ture Jönsson. »En sådan sjelftagen makt måste stärfjas i tid! Det tycks mig ock som han skulle ha ett godt öga till presternas och kyrkans egendom. På mötet i Vadstena begärde han att det utländska ryttieriet skulle förläggas i klostren, och här i Strengnäs har blifvit beslutet att en del af kyrkornas silfver skall utgå för att betala dess sold.»

»Det har blifvit mig sagt att hans högvördige nåde biskop Brask och äfven ni, käre fader, samtyckt till och förordat konungens begäran.»

»Nöden har ingen lag. Landet är utarmadt af allt det främmande krigsfolket, och man måste uppoffra något för att bli det qvitt. Men vi ha samtyckt med blödande hjerta. Herr Gösta ser deremot gerna att de andliges makt och myn-

dighet förminskas. Hans tillgifvenhet för den heliga kyrkan är inte att lita på; men må han akta sig; många konungar och furstar ha tillsatt lifvet på sådana försök.»

»Om I nu tillåten, käre fader», sade Johan och steg upp, »vill jag gerna helsa på min moder och trolofvade, som väl nu så pass hemtat sig efter resan, att de kunna mottaga mig.»

»Jag såg nyss den vördige fader Göran, dominikanermunken, gå in till sitt skriftebarn, Karin Roos. Du måste således undertrycka din kärliga längtan ännu så länge. Under tiden skall jag föra dig till hans nåde konungen, som i annat fall kunde tycka illa vara, och man bör akta sig att i småsaker uppväcka hans missnöje.»

Johan bugade sig med en suck af bedragen väntan och följde sin fader till konungen.

I ett rum med rika väggmålningar och ordnadt som för en furstinna satt Karin Roos tillbakalutad i en hög hvilstol. Märten Skinnare hade rätt, när han sade att änglarna icke hafva någon ålder. Karin hade på en gång ungmöns skära jungfrulighet och den mognade kvinnans allvar. Hyns marmorlika hvithet, de mörka, tankfulla ögonen, som hvarje gång de lyftes tycktes bönfalla om förbarmande, väckte aning om bittra, i själens djup gömda sorger. Den vördige fader Göran, som satt midt emot henne, betraktade med välbehag den smärta gestalten och yttrade med en djup suck:

»Som jag redan sagt er, min dotter, är det ej tvänne timmar sedan jag anlände till staden; dock har jag inte velat dröja längre att infinna mig hos er.»

De tankfulla ögonen höjdes mot himlen och med klar stämma sade Karin:

»Jungfru Maria och alla helgon vare lofvade för er återkomst, vördige fader! Sedan jag anförtrodde er den hemlighet, som i mer än sjutton år tärt på mitt hjerta, har hela

mitt hopp stått till er. Inte kan jag heller beskrifva hvad jag lidit under denna er bortovaro. Ömsom lifvad af förhoppningar, ömsom bragt till förtviflan och modlöshet, hur många brinnande böner har jag ej uppsändt till den heliga Guds moder för framgången af er resa.»

»Ni glömmet, min dotter, att lidandet renar själen och att det är en gåfva af Gud, för hvilken vi äro skyldiga honom lof och tacksägelse.»

»Det är lätt för er att tala så, min fader, ni, hvars lefnad förflutit lugnt och stilla utan att störas af dessa känslor och lidelser, som beherska människohjertat. Hur skulle den, som aldrig älskat, kunna bedöma kärleken.»

Det blixtrade till i den vördige faderns mörka ögon.

»Akta er, min dotter!» utbrast han. »I stället att ödmjuka er under Guds och hans heliga kyrkas rättvisa straff, söker ni i sådana falska skäl och undanflykter en ursäkt för er brottslighet. Det är en ny synd, för hvilken jag måste ålägga er en sträng botgörrelse.»

»Förlåt, vördige fader, väl känner jag vidden af det fel jag begått, men jag förmår ändå icke helt och hållet fördöma denna tid af glädje och sällhet, den enda jag någonsin upplefvat. Ni vet att Johan och jag från barndomen varit förlofvade med hvarandra. Vaggade i drömmar om kärlek och lycka, längtade vi blott efter den stund, som för evigt skulle förena oss. Men herr Ture Jönsson hade uppgjort stora planer för sin son, han skulle i främmande land förvärfva ära och ryktbarhet. Fåfängt bönföllo vi om att kyrkans band skulle få välsigna vår förening; man ville uppskjuta dermed till Johans återkomst. — Jag har redan beskrifvit min förtviflan för er, vördade fader; jag var blott femton år, Johan aderton; var det då underligt att jag i afskedets stund, utom mig af sorg och smärta, glömde allt utom min kärlek till honom — men uppvaknandet blef så mycket förskräckligare. Min mor, som ville dölja min vanära, anförtrorde mig åt abbedis-

san i Vadstena kloster . . . I flere månader sväfvade jag mellan lif och död . . . då jag återkom till mig sjelf, var min mor död . . . Min slägt fordrade att jag skulle återvända till verlden . . . ingen kände min hemlighet, och likväl har den bränt på mitt hjerta såsom en förtärande eld, den har blekt min kind och förtagit min ungdoms glädje; den har jagat sömnen från mitt läger och friden ur min själ.»

Under denna bekännelse hade munken suttit djupt nedlutad och med ansigtet gömdt i sina händer. Nu höjde han hufvudet och sade med låg, entonig röst:

»Ja, min dotter, jag vet att er ånger varit sann och uppriktig. Den helige fadern sänder er därför genom mig fullkomlig absolution för er synd; han ålägger er endast såsom en ytterligare botgörörelse att för hvarje dag läsa tjugufyra pater noster och årligen låta läsa tretio messor för er mors själ.»

»O, min fader, ni lyfter en svår tyngd ifrån mitt hjerta, men — förlåt min oro — ni lofvade vid er afresa att förskaffa mig underrättelser om . . . om . . .» — de tunna, genomskinliga händerna fattade härvid munkens, och hon hviskade . . . »om mitt barn?»

»Jag har också hållit mitt löfte», svarade han. »Genom abbedissan i Vadstena fick jag veta att er mor, som ville hålla ert felsteg hemligt, redan på förhand beslutit skilja er från frukten deraf. Man anförtrodde barnet åt en pålitlig person, som förde det öfver till Tyskland att der uppfostras i ett kloster.»

Med andlös oro lyssnade Karin till dessa ord. Kinden fick färg och ögat glans . . . Hänförd af glädje, utbrast hon:

»Ni har säkert besökt detta kloster, min far . . . ni har kanske sett min dotter?»

Han betraktade henne ett ögonblick, hon var åter ung och skön och farlig . . . mycket farlig för hans planer. Åter böjde han hufvudet och suckade djupt:

»Öfverlemna er inte åt några fåfånga förhoppningar. Tre år efter er dotters ankomst till klostret blef staden eröfrad af fienden. Klostret sköflades och uppbrändes och alla dess invånare omkommo i lågorna. Ingen, ingen enda blef räddad!»

»Heliga Guds moder, död! . . . Min dotter död! Nej, vördige fader, det är ej möjligt att himlen velat pålägga mig ett sådant straff. Nej, nej! . . . det är ju inte så . . . Ni ville endast pröfva mig . . . säg . . . säg!»

Och den arma hade på sina knän krupit fram till munken, hon fattade konvulsiviskt hans kåpa och tryckte den mot sina läppar.

Munken lyfte upp den späda varelsen och satte henne i stolen.

»Sansa er, min dotter», sade han, »och betänk er pligt att ödmjukt böja er under Guds vilja och i den heliga kyrkans sköte söka tröst och lindring för er sorg.»

En annan Niobe, var det med ett uttryck af den mest rörande smärta, som Karin höjde den tröstlösa blicken mot himlen.

»O, min fader», sade hon, »om ni visste hvad jag lidit under dessa år utan att ega någon att anförtro mig till. Endast bilden af min dotter har uppehållit mitt mod . . . jag har sett henne framför mig, jag har talat till henne, jag har smekt henne, alla lidanden har jag tåligt fördragit, därför att jag hoppats på den dag, då jag skulle få trycka henne till mitt hjerta.»

Munken suckade andäktigt.

»Det är inte oss, det är himlen allena förunnadt att bestämma vidden af de pröfningar vi hafva att genomgå», sade han. »Fatta därför mod, min dotter; jag har en glad under rättelse att meddela.»

»För mig fins ej någon glädje mera här i världen», svarade den arma korsdragerskan.

»Räknar ni då ej herr Johan Turesons återkomst till fäderneslandet för en stor och oväntad glädje?»

»Johan, min Johan!»

Och den sällhet, som strålade ur hennes ögon, gjorde henne åter ung och skön.

»Jag tänker han lär inom några ögonblick infinna sig här», tillade munken tvekande.

»Heliga Guds moder, jag tackar dig», utbrast Karin och knäböjde framför Maria-bilden. »Jag skall då ej längre vara ensam med min smärta . . . Johan skall förstå mig, han skall gråta med mig . . . han skall trösta mig! O förlåt, förlåt, du heliga, att jag nyss knotade! Förlåt mig, också ni, min fader», sade hon och förde munkens hand till sina läppar.

»Kom likväl ihåg, min dotter, att ni ej för er brudgum får upptäcka tillvaron af detta barn. Ni är skyldig er mors minne att evigt dölja denna hemlighet, och inte skulle heller herr Johan väl upptaga att ni under så många år inte skaffat er underrättelse om er dotter.»

»Ni, min fader, hade ju sjelf förbjudit mig det», hviskade hon ödmjukt; »men tror ni att denna bekännelse skulle beröfva mig Johans kärlek, så vill jag hädanefter som hittills ensam bära min sorg. Ack, han är numera den enda, som återstår mig här på jorden; utan honom skulle jag dö!»

»Godt, min dotter! I den heliga kyrkans namn ålägger jag er att inte glömma detta ert löfte. Och nu, om jag inte bedrar mig, är det herr Johan Tureson jag hör komma!»

I detta ögonblick öppnades dörren.

»Johan! Min Johan!»

»Karin! Kära Karin, så har då Gud tillåtit mig att återse dig!»

Och riddaren slöt henne i sina armar så fast som ville han aldrig släppa henne derur, och sjutton år svunno bort som sekunder. Hon var åter hans femtonåriga brud och han hennes barndoms och ungdoms älskade! Saknad, bekymmer,

allt var glömdt för ögonblickets lycksalighet. Det var en försmak af himlen, när alla jordiska sorger en gång äro lyktade. Hvem vill derifrån återvända till jorden? Ej underligt därför, om de dröjde i sin himmel så länge som möjligt!

Åsynen af munken, hvilken med giriga blickar betraktade dem, återkallade Johan till verkligheten.

»Förlåt, vördige fader, jag såg er ej!» sade han, i det han drog sig ur Karins armar, men behöll hennes hand i sin.

»Det begär jag heller inte i en stund som denna. Snarare borde jag be om ursäkt för att jag inte gick, när ni kom, men jag trodde ej att den mognade åldern var besvärad af ett vitne.»

Och med ett ironiskt leende på läpparna lemnade han rummet.

Djupt rodnande, ville Karin draga sin hand ur Johans, men han höll den stadigt fast och satte sig vid hennes sida, och snart glömde de åter hela världen för hvarandra. Barnoms- och ungdomsminnen hägrade för deras syn, de påminde hvarandra om sitt första möte, första gången han sade att han älskade henne, sin tysta kärlek... förlofning, lycka, glädje... skilsmässa, saknad, förtviflan!... Hvilket kaleidoskop af mörka och ljusa, hastigt omvexlande bilder!

Obetydliga, af intet värde för en främmande, innefattade de för dessa bägge allt hvad lifvet egde ljuft och bittert, och nu sutto de och talade derom som om något öfverståndet. De trodde åter igen att de voro på andra stranden och påminde sig det förgångna, som om dess sorger ej mera kunde hinna dem. De glömde att hvirfvelvinden åter skulle rycka dem ner i lifvets ström, att de å nyo skulle kämpa mot vågorna, kämpa länge innan de hunno den rätta hamnen. Skall ej första vindfläkt slå henne, den späda varelsen, till jorden? Den stolta eken brytes af stormen, men den svaga blomman mister blad efter blad, stjelen böjer sig för ilarna,

hon är snart endast en skugga af sig sjelf, men hon lefver ändå... för hvad ändamål? För att lida och småningom täras bort?... Nej, för att vitna om Herrens kraft i den svaga.

I detta ögonblick öppnades en löndörr, och in trädde en äldre dam, klädd i en rik, mörk sammetsklädning.

»Har min son alldeles glömt mig, efter jag så länge fått vänta på hans helsning?» frågade hon, mildt förebrående.

»Moder, dyra moder!» utbrast Johan, och återseendet var både ömt och kärleksfullt.

Dessa tre, hur mycket hade de ej att säga hvarandra, och hur oförgätliga blefvo icke dessa stunder af ljuft samspråk och förtroliga meddelanden.

Gustaf I var tjuguuåttå år, då han mottog svenska kronan; hans uppfostran hade stålsatt hans själ, de motgångar han genomgått riktat honom med rik erfarenhet, öfvat och skärpt hans blick och framför allt lärt honom den stora konsten att beherska sig sjelf, det första villkoret för den, som vill beherska andra. Under svårare förhållanden hade aldrig någon konung uppstigit på Sveriges tron. Rikets hufvudstad och hela Finland voro ännu i fiendens händer, folket utarmadt, åkerbruk och näringar tynande, handeln i utländska ockrares våld, hierarkien, mäktig och rik, i öppen fejd med konungamakten, en tredjedel af rikets jord i kyrkans händer, mörker och vidskepelse i alla religionsmål, folket ostyrgt och vant vid uppror, skattkammaren tom och riket försänkt i utländsk skuld.

Under sådana förhållanden var Gustaf allt för klok och försigtig att taga något afgörande steg för svenska kyrkans söndring från romerska stolen; men han var därför icke sinnad att tillåta den öfverträda gränserna för hans makt och myndighet. Nyligen hade han utfärdat stadfästelsebref för biskop Brask »på dess domkyrkas och kapitels privilegier, friheter och gods, löst och fast, så som förutvarande konungar,

hertigar och andra furstar och furstinnor i Sverige dem unt och gifvit hafver.»

Men nu inträffade en oväntad omkastning i förhållandena. Legaten Johannes Magnus stod just färdig att återvända till Roma, då från påfven anlände en bulla, deri han strängeligen och med hotelse af kyrkans straff befalde konungen af Sverige att i sin värdighet åter insätta den fördrifne ärkebiskop Gustaf Trolle. Konungen afgaf ett vördnadsfullt svar, deri han bestämdt nekade att efterkomma den heliga stolens vilja, och förmådde derefter Johannes Magnus att genast nedsätta en ändlig domstol, som förklarade Gustaf Trolle ovärdig sitt embete.

Redan förut hade den nya läran ådragit sig hans uppmärksamhet, och tid efter annan utsände han svenskar till Tyskland att närmare studera den religiösa rörelsens fortgång, art och beskaffenhet.

Betänksam i alla viktigare angelägenheter, aldrig hänförd af ögonblickets retelser, vaksam på allt och desto försigtigare så länge sakerna ännu voro tvifvelaktiga, ville han hvarken hämma eller befordra den. Han drefs fram af händelserna och lärans egen makt snarare än af någon förutfattad plan. Nu hade emellertid den heliga stolen genom sin egen ovishet öppnat vägen för reformationen.

Det är en egen skickelse, när vid stora samhällsbrytningar ett i grunden förderfvadt välde måste vika för en inträdande ny tingens ordning, att dess styresmän sjelfva likasom Rehabeam alltid följa de oklokas råd. Den romerska kyrkan hade satt allt på ett kort; det gälde Sveriges underkastelse eller dess frigörelse från det påfliga öfverväldet. Gustaf var mest hugad för det senare men för klok att gå bröstganges till väga; han trodde dessutom den nya läran ega kraft nog att göra sig sjelf gällande.

Stockholm hade efter en tvåårig belägring äntligen gifvit sig; Kristiern uppstälde sina sista vilkor innan han

begaf sig derifrån, och Gustaf kunde hvad dag han ville segrande intåga i hufvudstaden.

Men innan han lemnade Strengnäs, kallade han till sig Olaus Petri. Denne var okunnig om konungens afsigter men infann sig lika lugn och frimodig som vanligt.

Gustaf betraktade honom länge forskande och nästan strängt.

»Är ni den mäster Olaus Petri, som predikar här i staden och öppet vågar uppträda mot påfvens ofelbarhet, mot helgonens dyrkan och många andra kyrkliga bruk och sedvanor?» frågade han.

»Jag är den samme», svarade Olaus.

»Vet ni att hans nåde biskop Brask har anklagat er hos mig såsom en fördömd kättare, den der med sina villomeningar förför folket!» utbrast konungen med vredgad stämma och rynkade ögonbryn. »Vet ni att han bedt mig förbjuda er att predika vidare och, i händelse ni ändå dermed fortsätter, låta förvisa er ur landet?»

Hotelsen tycktes bekomma den unge kaniken ingenting. Frimodigt blickade han konungen i ögonen och svarade lugnt:

»Jag vet att eders nåde har makt att göra allt detta, jag vet ock att domkapitlet kan sätta mig i bann och utsluta mig från kyrkans gemenskap. Föga skall likväl detta afhålla mig från att fortsätta mitt verk, ty jag hyser en fast förtröstan att den sak, som är rätt och sann, den går fram i trots af både bannlysning, biskopar och furstar, och jag är så fast öfvertygad om att den lära jag predikar är af Gudi, att jag frimodigt offerar både lif och frihet derför, väl vetande att den Allsmäktige nog har något annat redskap till hands, som skall vidtaga der jag slutat.»

»Ni tycks mig vara en djerf man, mäster Olaus, och det skulle vara mig kärt att höra hvad ni har att säga till ert försvar», inföll konungen lifligt.

»Den lära jag predikar är inte min utan Guds, sådan

Han i den heliga skrift sjelf förkunnat den. Men inte är det efter Hans bud som biskopar och prester ha verldslig myndighet, som de sitta i rådskammaren och vid domarebordet och med sina utslag afgöra rikens väl och ve», svarade Olaus oförskräckt. »Eders nåde kan inte vara blind för att likasom de befästa sina slott med torn och murar, så omgifva de Guds rena ord med bålverk af konstiga tillsatser och människofunder, och om någon är nog djerf att vilja öfverstiga dessa, så kallas han kättare och hedning.»

»Gif akt på edra ord, mäster Olaus; betänk, om hans nåde biskopen hörde er!»

»Så skulle jag rent ut säga honom att det inte är Guds sak, som den romerska kyrkan och biskoparna värna och försvara utan sin egen, som de vilja göra till Guds! De taga sjelfva lof och pris af människorna, och vår Herre får låta sig nöja med den lilla återstod de afsätta för hans räkning.»

»Det der är ett käckt tal, mäster Olaus, och jag skulle väl vilja veta, om ni med Guds egna ord kan bevisa det.»

»Jag är dertill färdig, hvar och när som helst.»

»Godt, håll er då beredd; vi träffas framdeles.»

Men Olaus hade sett hur konungens ansigte allt mera ljusnade under samtalet; nu läste han tvekan och obeslutsamhet deri... hastigt störtade han fram, kastade sig för konungens fötter och utropade med hänförelse:

»O, eders nåde, krossa med stark arm mörkrets förhatliga välde och låt den eviga sanningens ljus fritt nedströmma öfver fäderneslandet.»

»Stig upp, mäster Olaus», sade konungen och betraktade honom allvarligt. »Vet ni att det är ett farligt verk ni föreslår mig?»

»Farligt måhända för hvar och en annan än den, som gjort till sitt valspråk: Gud och Sveriges allmoge.»

Gustaf gick till fönstret och stod länge djupt begrun-

dande; sedan vände han sig åter till Olaus och räckte honom handen.

»Mäster Olaus», sade han, »vi förstå hvarandra, men dock varnar jag er att låta någon veta hvad vi här talat om. Försigtighet är af nöden, om ni skall lyckas. Jag vill försöka att vilseleda de vördiga fäderna rörande mina verkliga afsigter. Genast efter min ankomst till Stockholm låter jag i hemlighet bygga en predikstol åt er i Storkyrkan. Det är nödvändigt att ni framställer edra satser inför en större allmänhet, och jag vill att ni der uppträder och predikar på svenska språket.»

»Jag tackar eders nåde af varmaste hjerta.»

»Men kom ihåg, tystnad och försigtighet!»

»Lita på mig, eders nåde.»

»Far väl då, mäster Olaus, och Gud vare med er! Vi återse hvarandra i Stockholm.»

»I Stockholm, eders nåde.»

Och hufvudstaden mottog med jubelrop landets befriare och nyvalde konung, men under de mångfaldiga bestyr, som upptogo Gustafs tid och tankar, glömde han icke sitt löfte till Olaus Petri att bygga honom en predikstol i Stockholms Storkyrka.

FEMTE KAPITLET.

Men vet du hvad jag syftar på?
Kan du den tysta tår förstå,
som i mitt öga sitter?

Runeberg.

Den vördige fader Göran var mäkta förgrymmad öfver att dådet mot den unga Kristina hade misslyckats. Förnya det vågade han ej, ty dels höll Märten Skinnare sträng vakt

om sin unga dotter, dels hade den rike borgaren konungens öra och denne skulle icke allenast strängt efterspana utan också, om man lyckades ertappa våldsverkarna, hårdt straffa dem utan afseende på hvilka de voro. Men ett icke mindre bekymmer var den trofasta kärlek Johan Tureson ännu hyste för sin ungdoms älskade. Mot denna klippa strandade de beräkningar, hvarpå Ture Jönsson bygt sina ståtliga luftslott. Konungens vänskap, de ärebetygelser och utmärkelser, hvarmed han hedrade rikshofmästaren och hans söner, voro långt ifrån att tillfredsställa dennes äregirighet utan eggade honom endast att eftersträfvä det högsta. Den sluge dominikanern, som såg kyrkans räddning endast i Gustafs fall, hade gjort upp en djerf och förvägen plan, på hvilken Ture Jönsson med glädje gått in.

Den ädla fru Kristina Gyllenstjerna kunde för sina bägge söner göra anspråk på svenska kronan och hennes make på att blifva riksföreståndare under deras minderårighet. Fader Göran hade rest till Köpenhamn, lätt fått tillträde hos den ädla frun och under biktens insegel aflockat henne bekännelsen om att hon ingalunda var Severin Norrby bevågen. Derefter hade den sluge munken anförtrott henne att den unge Johan Tureson var intagen af den häftigaste kärlek till henne, att han ständigt bar hennes bild på sitt bröst och att han svurit att aldrig gifta sig, då han ej kunde hoppas att hon skulle skänka honom hjerta och hand.

Då Kristina frågade om Johans förbindelse med Karin Roos, svarade munken att det var ett flyktigt ungdoms-tycke, som länge sedan förgått, och att hon dessutom beslutit taga slöjan. Vål van att läsa i människohjertat, insåg munken snart att de frön han utsått slagit rot, att fru Kristina ingalunda var känslolös för den unge riddarens hyllning och att hon måhända i sinom tid skulle uppmuntra den.

Efter denna lyckliga utgång af sitt ärende återvände

Göran till fosterlandet och inträffade i Strengnäs, der de händelser vi redan förut berättat tilldrogo sig och som nu hotade att kullslå den listigt uppgjorda planen.

Ture Jönsson ville med våld tvinga sonen att bryta förbindelsen med Karin Roos, men detta afstyrkte Göran på det högsta; deremot tillrådde han att under allehanda svepskäl uppskjuta bröllopet men alltid tala med Karin om Johan såsom en krigshjelte, den der snart skulle ut för att skära nya lagrar.

»Hon vill endast veta af en suckande älskare», sade Göran; »det skall komma henne att inse hur litet de passa för hvarandra.»

»Och vill ni under tiden, vördige fader, förbereda henne på att taga slöjan?»

»Det torde inte hafva sig så lätt, när hon dagligen får tillfälle att vara till sammans med herr Johan . . . dock ville jag råda att hon ofta lemnades allena med honom», yttrade munken med ett sardoniskt leende, hvarefter han genast gjorde korstecknet.

»Hvad menar ni, vördige fader?»

»Att ett begånget felsteg öppnar syndarens själ för ånger och botgörrelse!»

»Jag tror att Karin har sin frihet att taga emot när och hvilka hon vill.»

»Godt; låt oss då hoppas att Herren leder allt till en god utgång. Ni återvänder snart till Stockholm?»

»Redan i morgon jemte Johan. Min husfru och Karin komma efter om några dagar. Och ni, vördige fader, tänker ni stanna qvar här?»

»Sedan den kättaren Olaus Petri begifvit sig härifrån, man vet ännu icke hvart, äro sinnena i stark jäsning; hos några har ogräset slagit rot, hos andra har det väckt ånger, och mina aflatsbref ha fått så stor åtgång, att jag måst skrifva till Roma för att begära en ny sändning.»

»Men, vördige fader, innan den anländer och sedermera blir utdelad, torde både veckor och månader förgå. Hur skall jag utan eder medverkan så länge kunna förhindra giftermålet?»

»Menighetens stora betryck och min kristliga pligt fordra denna stora uppoffring», förklarade munken.

»Vördige fader, hvad kunna edra aflatsbref belöpa sig till.»

»Omkring trehundra örtug silfver!»

»Nå väl, jag betalar dem med sexhundra, med vilkor att de öfverlätas på någon annan och ni följer mig till Stockholm helst redan i morgon.»

»Det är en stor uppoffring ni begär, dock vill jag för den goda sakens skull foga mig derefter. Likväl tror jag det är lämpligare att jag följer eder ädla husfru och jungfru Karin; under vägen yppar sig alltid anledning till samtal.»

»Gör som ni vill, jag fogar mig efter er i allt. Kom ihåg att den dag kronan tillhör mig eller min son, skall kyrkans högsta värdighet också tillfalla eder.»

»Hans helighet påfven lärer inte neka sin stadfästelse dertill», svarade Göran och korsade sig ödmjukt.

En person, som vi hittills endast obetydligt hafva talat om, Gustafs värdigaste motståndare, biskopen i Linköping, Hans Brask, afreste från Strengnäs samma dag som konungen, mörk och dyster i hågen. Sann och verklig fosterlandsvän, hade han billigt kungavalet och gifvit Gustaf många kloka och välbetänkta råd. Sveriges ära och anseende voro målet för hans sträfvan; hans kunskaper och skarpsinne voro ständigt verksamma för landets uppkomst och bildning. En Ture Jönssons små intriger och hvad helst som stötte på be-
drägeri voro honom förhatliga. Han hade en hög uppfattning af sitt embetes värdighet och var fast och orubblig i sin öfvertygelse om sanningen af de trosläror, på hvilkas grund den katolska kyrkan hvilade. Den kanoniska lagen var för

honom hvad bibeln var för den nya lärans förfäktare och bekännare. Men nu hade konungen medgifvit denna lära insteg i landet. Den romerska stolen hade visserligen uppställt större fordringar än man kunde medgifva, men genom fullständig underkastelse skulle man kanske bevekt den till eftergifter. Gustaf deremot tycktes icke ogerna motse en brytning. Den latinska messans borttagande, predikan på svenska, afslöjandet af bibelns hemligheter syntes biskopen såsom en profanation af allt heligt och framkallade hans bekanta yttrande: »Bättre att Paulus varit bränder än af hvar man känder!» Konungen hade icke fäst afseende vid hans begäran om Olaus Petris aflägsnande, framtiden syntes honom mörk och hotande, och han återvände till sitt gamla Munkeboda för att likt sinxen ensam rufva öfver hvad som komma skulle.

SJETTE KAPITLET.

De lugna tycks min trötta själ,
och doftande af fröjd och ungdom,
de andas en ny vår.

Gray.

Några månader hade förflutit sedan föregående händelser. Hufvudstaden tycktes hafva återfått ett visst lugn, och många förnäma herrar hade efter konungens inflyttning vänt tillbaka till sina gamla, öfvergifna boningar. Bland dem var rikshofmästaren Ture Jönsson, som uppträdde med mycken prakt och nyligen hade gifvit ett stort gästabud för konungen. Dels med kändedom om Ture Jönssons oroliga och hersklystna lynne, dels af verklig vänskap för Johan, hade

Gustaf utnämnt den senare till riksråd och derigenom ännu fastare fäst honom vid sin person.

Johan Tureson hyste för konungen icke allenast den största beundran utan ock en uppriktig och sann tillgifvenhet. Många gånger yttrade han sin glädje öfver att under en sådan monark få egna alla sina krafter åt fäderneslandets tjänst.

Men sådant tal behagade icke hans högmodige fader, som påstod att konungen gjort honom till riksråd endast för att ställa sig in hos den höga adeln och främst hos rikshofmästaren Ture Jönsson, Svea rikets äldste riddersman.

Johan, som kände sin faders svaghet, svarade undvikande att anledningen till hans utnämning månde vara hvilken som helst, så var det honom kärt att få tjena sitt land och sin kung.

»Det tycks mig dock som borde du veta att skilja mellan dessa bägge!» utbrast den förtörnade fadern. »Annat vore, om Gösta Eriksson af gammal besvuren lag och arfbörening blifvit född till Sveriges konung, men nu har han sjelf tillskansat sig makten och vi, rikets förnämsta män, som hjälpt honom dervid, kunna också frångå honom den samma.»

Johan qväfde sin harm och svarade allvarligt men med iakttagande af all sonlig vördnad:

»Icke trodde jag, fader, att efter det lugn landet ändtligen vunnit ni skulle vilja störa friden genom att uppväcka ny oro och splittring.»

»Tror du jag är så enfaldig, att jag inte hört mig för?» svarade fadern häftigt. »Konungen har sin olydnad mot hans helighet påfven att tacka för det växande missnöjet.»

»Gustaf Eriksson kan ej vid sina embeten bibehålla de män, som visat sig vara förrädare mot fäderneslandet», invände Johan.

Rikshofmästaren slog vredgad handen i bordet.

»Deras nåder biskoparna ha mottagit sina embeten af hans helighet påfven», utbrast han, »och hvarken konungen eller någon verldslig makt förmår döma öfver dem. Det må du ock veta, son Johan, att en ättling af den välsignade konungadottern Agnes allt är mera ansedd af menige folket än en simpel adelsman, och så älskad är jag i Svea land, att jag behöfde blott två eller tre tusen välrustade män för att taga in hela landet.»

Men detta och dylikt tal förmådde icke hos Johan framkalla någon lystnad efter kronan; tvärt om sporrade det honom ännu mera att befästa den på det hufvud, hvaraf den uppbars så värdigt.

Fader Göran, som insåg att han ej på den vägen skulle vinna sitt mål, tillgrep nu det djerfva steg han väntade ofelbart skulle leda dit. På hemliga vägar spreds ryktet om Kristina Gyllenstjernas snart förestående förmäling med Severin Norrby. Med många krigsskepp låg han utanför Gotland, och det sades att han endast för hennes skull lofvat att icke plundra staden och landet.

Det var i synnerhet i Dalarna detta rykte framkallade oro och jäsning i sinnena. Sturarnas namn var högt älskad, och hvarje rörelse till förmån för dem kunde leda till en brytning.

Den vördige fader Göran begagnade skickligt sitt språkrör Ture Jönsson till att föreställa konungen vigten af att förmå fru Kristina Gyllenstjerna att återvända till Stockholm och till hennes ledsagare föreslå riksrådet Johan Tureson.

I ett enkelt rum, prydt med en Mariabild, en bönpall, rökelsekar, några andliga böcker och en luta, låg Karin Roos i en mjuk hvilstol. Vid hennes fötter satt på en låg pall Märten Skinnares dotter, den unga Kristina.

Den uppmärksamme betraktaren skulle hafva funnit en viss likhet mellan dessa bägge så mycket som lifvet och döden kunna likna hvarandra.

Karin Roos smekte flickans blonda hufvud och sade mildt:

»Jag tackar dig af hjertat för detta besök, mitt goda barn; det bevisar att du ej helt och hållet glömt mig.»

»Hur vore det möjligt, ädla jungfru. Ofta har jag tänkt på hur god ni var mot mig under er vistelse i Strengnäs. Många varma böner har jag uppsändt till den heliga Guds moder att hon måtte göra er glad och lycklig. När man riktigt håller af någon, gör det ondt att se honom sorgsen och nedslagen.»

Och vid dessa ord fylde klara tårar flickans ögon.

»Jag håller också mera af dig än jag sjelf kan förklara ... kanske därför att du påminner mig om ...»

»Om någon, som ni hållit kär? ... Är det inte så?» frågade Kristina deltagande.

»Jo, mycket kär», hviskade Karin med af tårar qväfd röst.

»Men nu gråter ni igen! Ni har inte blifvit gladare sedan ni kom till Stockholm. Jag trodde, att då man återfått sin hjertans kär, vore det slut med alla bekymmer i världen.»

»Så borde det kanhända vara. Säg mig nu, har du varit i Strengnäs allt sedan vi skildes?»

»Ja, och rätt tråkigt och ensligt har jag haft der, ty far har varit så rädd om mig, sedan jag blef öfverfallen den der aftonen, då jag gick ifrån kyrkan, och därför har han långa tider hållit mig instängd, särdeles medan han varit här i Stockholm. Men när far senast kom härifrån, låg jag så öfver honom med böner, att han skulle ta mig med sig hit upp, att han till slut inte kunde säga nej. Och då jag nu väl kommit hit, skall jag klappa och smeka honom så länge, att han ej har hjerta att skicka mig tillbaka till Strengnäs.»

»Jag är säker på att han skall uppfylla din önskan», sade Karin samt lutade sig ned och kysste henne. »Jag kan då ofta få den glädjen att se dig.»

Kristina rodnade af glädje.

»Ni gör mig riktigt högfärdig med er godhet», sade hon. »Men säg mig, skall inte ert bröllop firas snart? Herr Johan Turesson har varit ganska länge hemma, och den vackre, ståtliga herrn håller er ju så innerligt kär.»

»Herr Johans tid har varit upptagen af många viktiga värf; därför har han ännu ej hunnit resa till sitt fädernegods Lindholmen, der . . .»

»Hvad ni är grant klädd!» utbrast Kristina och sprang upp. »Och jag, som inte sett det förr än nu! Hvad den der perlstickade kaperonikan klär er väl och den der svarta kapjackan sedan! Ack, så vackert, så vackert!»

Karin reste sig också. Flickans naiva beundran smickrade henne kanhända. Visst är att den dyrbara mörka drägten klädde henne förträffligt och i hög grad höjde glansen af hennes marmorhvita hy.

»Efter du tycker så mycket om den här drägten, så lofvar jag att skänka dig en dylik den dag du sjelf står brud.»

»Stor tack, ädla jungfru, men då lär jag aldrig få den, ty jag ämnar ej gifta mig.»

»Så tror du nu, men snart kommer någon hurtig ungersven, som lyckas vinna ditt hjerta.»

»Nej», sade Kristina mycket allvarsamt. »Vore han än aldrig så vacker och tapper, skulle jag ändå ej kunna tycka om honom.»

»Det var besynnerligt.»

»Men låt mig nu få fråga er om något annat, ädla jungfru. Ni mins nog den der mästare Olaus i Strengnäs, som väckte så mycket uppseende; det säges nu att han skall vara i Stockholm. Har ni hört något om honom?»

»Låt ej den mannens namn befläcka dina rena läppar, barn; han är en hedning och en kättare, värd Guds straff och alla goda människors afsky.»

»Mäster Olaus?» utbrast flickan och i hennes ansigte afspeglade sig den största förvåning. »Nej, det måste vara ett misstag! Jag har ju sjelf hört honom predika!... Allt var så godt och kärleksfullt, och hans blick sedan, hvad den var mild och vänlig! Nej, det är omöjligt, han kan inte vara en bedragare.»

Karin åhörde henne nästan med förskräckelse.

»Den heliga Guds moder och alla helgon bevara dig ifrån att någonsin komma i den mannens närhet!» utbrast hon. »Hvarje ord, som utgår från hans mun, är ett förtärande gift, som sprider död och förderf vida omkring.»

»Och det är ni, som säger detta, ädla jungfru — ni, som annars är så god; hur kan ni ha hjerta att döma en menniska så hårdt?»

»Den, som djerft vågar anfälla Gud och hans kyrka, som samvetslöst trampar det heliga under fötterna, den är en låg, föraktlig menniska, och det är en pligt för hvarje rättroende kristen att hata och afsky honom.»

Kristina stod mällös af häpnad.

»Kan detta vara möjligt?» sade hon nästan för sig.

Karin drog en dyrbar ring af sitt finger och gaf henne den. »Se här», tillade hon, »tag den till ett minne af mig och gif den en gång åt den du skänker hjerta och hand.»

Den unga flickan mottog tacksamt den präktiga gåfvan, men när hon strax derefter lemnade Karin Roos, drogs hon med förunderlig makt till Storkyrkan, derifrån hon hörde ljudet af klockorna, som ringde till aftonbön.

Stora hopar af folk skyndade sig dit in, och när hon smög sig in bland dem, hörde hon sägas:

»Det är mäster Olof i korgen, som predikar, och det på svenska, så alla kunna förstå det.»

Och när hon kom in i kyrkan, var det verkligen han med det lockiga håret, det öppna, ärliga ansigtet och den klara stämman. Ack, hon kände så väl igen den, men fram-

för allt detta rena Guds ord, som predikar hjertats förbättring och gör alla menniskor till bröder. Så hade hon aldrig hört någon tala, och aldrig hade heller någon gjort så djupt intryck på hennes unga sinne.

När predikan var slut, strömmade folket åter ut ur kyrkan, men Kristina satt kvar; hon undrade hvad Karin Roos skulle sagt, om hon varit närvarande. Försjunken i sina betraktelser, märkte hon ej att en person nalkades förr än en välkänd stämman sakta yttrade:

»Jungfru Kristina!»

Den rösten hade redan blifvit henne mycket kär. Utan ett ord till svar mötte hon Olai öppna blick och lade sin hand i hans, och när han frågade, om han fick vara henne följaktig till hennes hem, svarade hon endast med ett småleende.

Vid framkomsten tog Mårten Skinnare med öppna armar emot sin dotters räddare, och Olaus blef derefter en lika trågen som välkommen gäst i hans hus.

Förgäfves sökte Johan Tureson återkalla glädjen och munterheten hos sin brud; vid återkomsten från Strengnäs var hon dystrare, mera sluten än förut; hon höll fastedagar och ålade sig späkningar, som vida öfverstego hennes svaga kroppskrafter. Fåfångt gjorde han föreställningar deremot; under häftiga tårar sade hon honom att hennes samvete ålade henne det. Om hon någon gång, öfvertalad af hans böner, deltog i en fest, inneslöt hon sig derefter många dagar i sin bönkammare för att försona denna synd. Johan upptäckte snart det starka inflytande, som munken utöfvade på henne, och frågade honom om orsaken till hennes sinnesoro. Denne svarade, att hvad som under biktens insegel blifvit honom anförtrodt kunde han icke upptäcka, dock ville han tillråda riddaren att i allt låta den ädla jungfrun följa sin egen vilja. Men Johan, som gissade att Karins enda räddning var att undandragas detta olyckliga inflytande, påskyndade inredningen af sitt gamla fädernegods och beslöt att draga sig

undan statsmannalifvet i några år och endast lefva för sin älskade Karin. Till detta beslut bidrogo mycket de hopade stridigheterna mellan en stor del af adeln och biskoparna på ena sidan och konungen på den andra. Rikshofmästarens fåfänga och stämplingar åsyftade alltid att bringa sonen i spetsen för hvarje upprorisk rörelse, och härigenom gjordes dennes ställning svår, om ej ohållbar.

Utan att underrätta sin fader eller ens Karin om sitt beslut, anmälde han sig hos konungen och begärde afsked ur rikets tjenst.

»Detta hade vi inte väntat af eder, herr Johan Tureson!» utbrast konungen, mäktat öfverraskad.

Johan svarade att det var hans mening att endast för en tid draga sig tillbaka. Han kände sig i stort behof af lugn och stillhet.

»Skulle du ej, frände Johan, kunna uppskjuta dermed några månader för att göra mig och riket en stor tjenst?» frågade konungen.

»Hvad eders nådes förtroende ålägger mig, skall jag efter bästa förmåga uträtta.»

Konungen räckte honom handen och fortfor:

»Derpå känner jag igen dig. Hör nu på! Du är ej okunnig om Severin Norrbys plan att genom giftermål med fru Kristina Gyllenstjerna bli förmyndare för de unga Sturarna och i deras namn tillskansa sig riket. Biskoparna Knut och Sunnanväder ha redan för detta ändamål lyckats uppvigla en del af Dal-allmogen. Upproret skola vi väl med Guds hjälp förqväfva, och jag tror ej heller att fru Kristina har någon del deri, men det är i alla fall klokast att vi försäkra oss om hennes tillgifvenhet och hennes person. Min önskan, vän Johan, är därför att du genast reser till Köpenhamn och framför till fru Kristina min vänliga bjudning att begifva sig hit till hofvet. Jag litar på att du skall utföra

detta uppdrag med all möjlig klokhed och sjelf beledsaga den ädla frun till Stockholm.»

Johan bugade sig djupt och frågade, när konungen ville att han skulle resa.

»Redan i morgon», svarade denne. »En så vigtig sak bör man inte uppskjuta.»

Med förnyade löften om nit och trohet tog riddaren afsked och återvände med tungt hjerta till sitt hem, der han genast begärde ett samtal med Karin. Under afvaktan härpå satt han och grubblade på allt hvad som skulle kunna hända under hans bortovaro. Mest fruktade han för sin faders stämplingar, nu när han icke mera kunde förhindra dem.

Så djupt var han försjunken i tankar, att han icke märkte att Karin sakta närmade sig. Kärleksfullt betraktade hon honom, lade sin hand på hans arm och sade ömt:

»Det ligger ett moln öfver din panna, Johan; vill du ej tillåta min hand att jaga bort det?»

»Lägg i stället din hand på mitt hjerta, Karin, och låt dess slag säga dig hur mycket jag håller dig kär.»

»Dock inte mera än mitt hjerta älskar dig, Johan — du står vida framför mig i allt annat — blott inte i kärlek.»

»Kommer du ihåg, Karin, hur vi redan såsom barn lekte brud och brudgum och att man då förespådde oss en lyckosådan jorden aldrig sett?»

»Spåmännen kunna bedraga sig, Johan!»

»Inte denna gången, hoppas jag. Väl har vår förening blifvit länge uppskjuten, men tiden har också löpt snabbt undan, och dessa sjuutton år synas mig nu såsom en dröm!»

Karin skakade sorgsen hufvudet.

»För mig har den drömmen varit både lång och bitter», sade hon. »Mannen har ombyte af vistelseort, han tröstar sig lätt; för qvinnan är det vida annorlunda; den man hon älskar är för henne sambandet med hela den yttre världen;»

han upplyser föremålen! Går han bort, förbytes allt omkring henne i natt och mörker!»

»Men efter natt blir också morgon, Karin.»

»Allt blir därför inte som förr. Tiden har med lätt hand vidrört din panna, men inte så med mig; åren ha blekt min kind och mattat mitt öga.»

»För mig är du alltid den samma, som jag i skilsmässans stund tryckte till mitt hjerta.»

»Nämn ej ordet skilsmässa, Johan! Det är ett kort ord, men som för mig innefattar död och förtviflan.»

»För Guds skull, Karin, tala ej så. Jag saknar då mod att säga dig...»

»Heliga Jungfru, hvad menar du?» frågade hon häftigt.

»Darra ej så, käraste Karin. Konungen har åt mig uppdragit ett viktigt värf, och jag är därför tvungen att åter lemna dig på en kort tid.»

Med utbrott af den häftigaste förtviflan kastade hon sig till hans fötter.

»Nej, nej, Johan, det är ej möjligt! De kunna inte ha hjerta att åter igen rycka dig från mig! Nej, det får ej ske! Jag skall knäböja för konungen, likasom jag nu knäböjer för dig — jag skall tigga och bedja. Han får inte skicka bort dig, Johan... han får inte!...»

Och i konvulsivisk ångest slog hon armarna hårdt omkring honom.

Han lyfte upp henne, lät den arma gråta ut i sin famn och sökte sedan med blödande hjerta intala henne en tröst, som han i detta ögonblick sjelf saknade.

»Käraste Karin, du vet att en undersåtes första pligt är lydnad, och så kärt har du väl också fäderneslandet och min ära, att du inte vill att jag skall draga mig undan, då det gäller att tjena det samma.»

På det häftiga utbrottet följde en lika hög grad af nedslagenhet, och Karin svarade fullt undergifven:

»Du har rätt, Johan — jag visste förut att det skulle gå så; för mig kan ingen lycka finnas på jorden.»

Sakta öppnades en löndörr. Göran stack in hufvudet och betraktade dem med lurande blickar.

»Slå bort dessa mörka tankar, älskade! Min frånvaro kan högst räcka några månader, sedan skola vi förenas för att aldrig mera åtskiljas.»

Tårarna strömmade utför flickans bleka kinder.

»Förlåt mig, Johan», sade hon, »jag vet inte hvad jag säger... Men om du visste hvad jag lidit! När jag ser dig, är allt så ljuft och godt, men när du är borta, då komma minnena — förtviflan — tårarna — sagnaden — allt, allt!»

»Hvad betyda dina ord, Karin! Hvad är det för minnen du talar om? Ofta har det förefallit mig som om något mörkt stode emellan oss, som om en hemlighet hvilade på djupet af ditt hjerta.»

»Ja, ja, en mörk hemlighet!»

»Och den har du dolt för mig? Det är då orsaken till din nedslagenhet, dina tårar! Tala, Karin; hvem har väl mera rätt än jag att känna dina sorger och trösta dig öfver dem!»

»Om jag blott vore säker att du derefter skulle älska mig lika mycket, hur lätt skulle allt bli, Johan, käraste Johan — så vet då...»

»Förlåt att jag stör», yttrade munken med honungsöt stämma, i det han steg in i rummet och vände sig till Johan. »Eder herr fader, rikshofmästaren, har just nu återkommit från hans nåde Gösta Eriksson med bref och handlingar, som han skall tillställa er, hvarefter konungen önskar att ni redan i afton anträder er resa.»

»Heliga Guds moder, mitt löfte», hviskade Karin sakta för sig och i djup ångest. Hon kände att munkens hotande blickar voro fästa på henne, men hon vågade icke möta dem.

Karin hade hastigt slitit sig ur Johans armar och han stod några ögonblick rådvill.

»Jag tackar er, min fader, jag skall strax komma», sade han, men nästa ögonblick stod han åter vid Karins sida, omslöt henne med sin ena arm och hviskade: »Älskade, haf förtroende för mig, låt mig veta hvad du har på hjertat.»

Var det måhända sorgen öfver den hastiga skilsmässan, som qväfde hennes stämma? Endast en sakta qvidan ur det qvalda hjertat kunde förnimmas.

Då närmade sig Göran och lade deltagande sin hand på hennes panna.

»Fatta mod, min dotter», sade han; »skilsmässan är visserligen svår, men det tillhör en kristen att med undergifvenhet böja sig under Guds vilja.»

»Ja, ja», svarade den undergifna qvinnan ödmjukt.

Nu trycktes den mjuka handen hårdare mot hennes panna, och den honungsmilda rösten tillade högtidligt: »Er förklarade moders ande skall dertill gifva er styrka och mod.»

»Min mor! Min mor!» utbrast Karin med förskräckelse och slet sig å nyo lös ifrån Johan.

Han betraktade henne med förvåning.

»Men, Karin, hvad skall detta betyda?» frågade han.

Nu reste hon sig med förundransvärd kraft.

»Jag vet inte af någon hemlighet», sade hon nästan tonlöst. »Förlåt, Johan... du ser min förtviflan... jag vet ej hvad jag säger... Heliga Guds moder!»

Och derpå föll hon afsvimmad i munkens armar.

Johan ville taga henne ifrån honom, man han sade afböjande:

»Herr riddare, förläng inte afskedets smärta; ni ser hur hårdt den redan angripit henne.»

»Hon döljer något för mig, och jag går inte härifrån förr än jag fått veta hvad det är!»

Göran tycktes tveka ett ögonblick, derpå sade han hastigt:

»Nå väl! Jag skall läsa tretio pater noster och fasta i tre dagar för att helgonen skola tillgifva mig den synd jag begår, då jag bryter biktens insegel och yppar den hemlighet hon anförtrott mig!»

»Fort, tala, tala!» utbrast Johan och fattade hårdt hans arm.

»Inte här, hon kunde vakna!... Om en halftimme, på ert rum! Gå, gå!»

Men Johan kunde ej gå förr än han ännu en gång betraktat det kära bleka ansigtet och tryckt en kyss på de kalla läpparna.

»Far väl, älskade Karin», hviskade han; »vi återse hvarandra snart. Lita blott troget på min kärlek, så som jag litar på din!... Jag anförtroar henne åt er, min fader», tilllade han och skyndade hastigt ut.

»Narr», mumlade Göran sakta, »du förtjenar inte den lycka jag ämnar dig.» — Hans blickar föllo på Karin. — »Lyckligtvis är hon riktigt afdånad, så att hon ingenting kunnat höra.»

Derefter nedlade han henne temligen känslolöst i stolen och lyssnade ännu en gång, och då han af bröstets sakta höjning märkte att lifvet började återkomma, mumlade han åter: »Bättre vore för dig att aldrig vakna.»

Sedan skyndade han att tillkalla Karins tjenarinnor, som fingo den strängaste befallning att taga öm vård om den ädla jungfrun och underrätta henne om att den vördige fadern dagen derpå skulle besöka henne.

Med hastiga steg skyndade munken derefter ut genom löndörren samma väg han kommit.

Med betryckt sinne och mörka aningar lemnade Johan sin olyckliga brud och skyndade till sin fader. Ture Jönsson syntes mycket upprörd och gick af och an i rummet med höguret hufvud likasom han sett kungakronan sväfva deröfver. Vid sonens åsyn vände han sig till honom och sade:

»Det går bra, det går bra, son Johan! Det uppdrag du åtagit dig främjar storligen våra planer.»

»Derför att de endast afse konungens och landets fördel, förmodar jag?» genmälde Johan allvarligt; men när Ture Jönsson icke tycktes benägen att inlåta sig i svaromål rörande denna sak, tillade han med stark rörelse: »Hur mycket det än smärtar mig att nu lemna Stockholm, skulle jag likväl undergifvet åsidosätta mina egna intressen för det allmännas, om jag allenast vore säker att ni, fader, ingenting företoge, som vore stridande mot rikets gagn och lycka.»

»Inte behöfver jag dina lärdomar, son Johan; bättre än du vet jag hvad som mest är förenligt dermed.»

»Glöm dock inte att Gösta Eriksson är vår laglige konung och tillika fäderneslandets befriare.»

»Men, Gudi lofvad, inte Sveriges ende riddersman!» utbrast fadern. »Vi kunna styra riket honom förutan. Men derom skola vi inte tvista nu. Se här det bref konungen tillskrifvit fru Kristina. Här äro också några andra till kung Fredrik rörande de svenska fruarnas frigifvande, och här slutligen dina förhållningsorder.»

»Jag skall punktligt fullgöra allt sammans», svarade Johan och lade omsorgsfullt ned papperen i en liten väska, hvilken enligt tidens bruk bars på bröstet innanför rocken.

När han derefter ville taga afsked, sade Ture:

»Hör på, son Johan; ingen adelsman i Svea rike kan medgifva att hans nåde Gösta Eriksson får intala fru Kristina sina kätterska villomeningar. Min önskan är derför att du vid ankomsten hit genast för henne till mitt hus.»

»Men detta får väl bero på henne sjelf?»

»Du är hennes följesven, och hon lär inte sätta sig emot ett förslag, som uttrycker den hjertligaste både aktning och välvilja. Dessutom eger hon ju sin frihet att flytta härifrån, när hon behagar.»

Ur stånd att förklara den motvilja han erfor vid detta förslag, svarade Johan efter någon tvekan:

»Jag skall framföra er bjudning, min far. Och nu far väl!»

Ture Jönssons ansigte strålade af tillfredsställelse, han omfamnade sin son med ovanlig ömhet och sade:

»Jag önskar dig en lycklig resa, Johan, och en glad återkomst; framför min kärliga helsning till den ädla fru Kristina och bed henne vara snart välkommen till mitt ringa hus. Far väl, Gud vare med dig!»

Johan skyndade hastigt till sitt eget rum i förhoppning att träffa munken. Denne, som varit en osynlig åhörare af samtalen mellan honom och fadern, kom i hack och häl efter och inträdde nästa minut med korslagda armar och nedböjdt hufvud, för att dölja den häftiga andhemtningen, i hans rum.

Johan gick häftigt emot honom.

»Hemligheten!» utbrast han med en röst, som nästan lät hotande.

»Betänk, herr riddare, att mitt fromma skriftebarn aldrig skulle förlåta mig, om hon fick veta att jag yppat den», sade fader Göran med ett uttryck af själsqual.

»Hon skall aldrig få veta det!... Men ve dig, munk, om du undanhåller den för mig!» svarade Johan, i det han tog honom i armen och skakade den häftigt.

»Så vet då, riddare, att den ädla jungfrun fått hemligt förtroende af att en hög och ädel dam i många år för er hyst en lika häftig som dygdig kärlek, och man har sagt henne att den är i tysthet besvarad.»

»Och detta tror Karin?»

»Det första vet hon, det andra fruktar hon!»

»Och det är enda orsaken till hennes förtviflan? Det har tryckt på hennes sinne i många år? Ljug inte för mig, munk, ty, vid den Allsmäktige, jag lönar dig efter förtjenst!»

Men den vördige fader Göran stod orörlig och utan att ens blinka. »Ädle riddare», sade han derpå, »litet känner ni qvinnohjertat, då ni är okunnig om den makt svartsjukan har deröfver. Er hulda brud anser sig allt för ringa mot den höga dam, som skänkt eder sin bevågenhet, och hon betraktar det nästan såsom en pligt att offra sin egen lycka för att befrämja eder.»

»Jag älskar ingen annan än den jag en gång skänkt min tro. Hur kan hon tvifla derpå?»

»Mitt fromma skriftebarn vet väl att ni af pligtkänsla skall uppfylla edra löften, men hon vill inte att ni för hennes skull afsäger eder en så stor ära och utmärkelse.»

»Och hur vet hon att den i fråga varande damen älskar mig?» frågade Johan temligen likgiltigt.

»Än mer, hon vet att eder bild fins i hennes förvar och att hon dagligen betraktar den med kärliga blickar.»

»Den ädla damen måtte ha en lösmynt bikt-fader, efter ni är så väl underrättad», sade Johan med ett ironiskt leende. »Hennes namn?»

Göran teg några ögonblick.

»Jag var beredd på denna fråga», sade han, »och ehuru det ej ingår i vår öfverenskommelse att jag skall besvara den, vill jag likväl göra det med ett vilkor.»

»Något svek, förmodar jag. Låt höra!»

»Att förlåta och glömma orättvisor, är vår pligt», genmälde munken ödmjukt, i det han tog fram ett väl förseg-ladt bref. »Här inne står den ädla damens namn uppteck-nadt. Vilkolet är att ni inte bryter sigillet förr än ni tillryggalagt tio mil från Stockholm.»

Han räckte riddaren brevet.

»Jag har inte något val», sade Johan och tog det, »men ve dig, munk, om jag kommer under fund med något bedrägeri.»

Och utan afsked lemnade han rummet, kastade sig upp på sin häst och ilade å stad, åtföljd af några tjenare.

Den fromme munken stod stilla tills riddaren var borta. Då höjde han hotande handen efter honom och sade:

»Större råtta än du har gått i fällan!»

Först vid ankomsten till Nyköping öppnade Johan Turesson det ödesdigra brevet. Der stod endast att läsa: »Fru Kristina Gyllenstjerna!» Papperet föll ur hans hand; länge tvekade han, om han skulle vända om eller resa vidare. Pligten manade till det senare, och han lydte den med tungt sinne.

Karin Roos tillbragte en orolig, sömnlös natt. Den oförmodade skilsmässan från Johan, den bekännelse hon varit nära att afgifva, hvilken kyrkan stämplade såsom ett löftesbrott och som hon längtade att få delgifva sin make, alla de tankar och minnen, som voro förenade dermed, kastade sig våldsamt öfver hennes själ och mattade än mer det tröttade sinnet. Kraftlös både till kropp och själ, afvaktade hon nästan känslolös den vördige faderns besök.

Djuret, som ser ett annat djur lida, visar sitt deltagande, den råa, obildade människan går icke förbi en blödande like utan att förbinda hans sår och åtminstone med en dryck vatten svalka de torra läpparna; men munkåpan döljer sällan en varelse med menliga känslor. Dess egare stöter knifven i offrets bröst så många gånger det är förenligt med egen fördel och utan ringaste afseende på de marter den förorsakar.

När fader Göran såg det utmattningstillstånd, hvori Karin befann sig, beredde han sig på en mycket lätt seger, men i afsigt att förekomma allt motstånd började han med att förebrå henne den vanvettiga smärta hon visat föregående afton.

»Hvad menar ni, min fader?» frågade hon ödmjukt.

»Har ni ej vid Guds heliga moder lofvat och svurit att inte för herr Johan upptäcka hemligheten af ert barns födelse, och likväl var ni på vägen att göra det.»

Ej ens den minsta mask låter trampa sig till döds utan att göra försök till motstånd; Karins moderskänsla gjorde uppror, hon reste sig häftigt och stod framför munken såsom en djupt förorättad qvinna.

»Hvarför har ni tvungit mig att afge detta löfte?» utbrast hon. »Johan är mitt barns fader; hvarför skall inte han få dela min sorg?»

»Det tillhör inte den fallna synderskan att bedöma de skäl den heliga kyrkan har för sina bud och befallningar, och det är en hädelse att inte lyda dem blindt.»

Gent emot sådana skäl stod hon stum; ödmjukt böjde hon sig inför sin stränge domare.

»Förlåt, vördige fader», sade hon. »Ni vet väl att jag i allt rättar mig efter er vilja, men Johans plötsliga afresa — tanken på mitt barn — ack, mitt hufvud är så förvirradt!»

»Djupt smärtar det mig, min dotter, att er själ är så fäst vid detta jordiska. Det tycks mig dock som om den heliga kyrkan hade stora anspråk på er. Ert samvete har inte medgifvit er att glömma det felsteg ni begått; tror ni er med tårar och böner kunna försona den stränge domaren der uppe?»

Karin föll ned på sina knän, sammanknäppte händerna och utropade ångestfullt:

»O, nej, nej!»

»Har jag inte sagt er att er olyckliga mor nedsteg i grafven af sorg öfver ert brott! — Vet ni hvilka lidanden hon nödgas undergå i skärselden för er skull?»

»Håll upp, håll upp!» utbrast den olyckliga och vred sig i dödsångest.

»Och detta barn, som ni födde till världen — detta barn, som aldrig erhållit en mors smekningar, aldrig blifvit tryckt till en mors hjerta, hvad har det inte att anklaga er för, när det behagar Gud att kalla er till räkenskap?»

»Döda mig, min fader, men upphör med dessa förfärliga straffdomar, som sönderslita min själ! Fins det då intet, som kan försona hvad jag brutit? Tänk ut något grymt, förfärligt! Befall, jag skall lyda.»

»Ni inser således att vår heliga kyrka inte kan fordra något försoningsoffer, som är för stort mot det fel ni begått?»

»Ja, ja!»

»Ni lofvar också att lydigt underkasta er hvarje befallning, som hon genom mig, sin tjenare, meddelar er?»

»Jag svär att underkasta mig alla hennes befallningar.»

»Fatta då mod, min dotter; kyrkan är en mild och förlåtande moder, som blott vill sina barns frälsning och sanna väl. Hör hennes befallning! Såsom ett försoningsoffer för alla edra synder ålägger hon er att taga afsked af all verldslig lycka, att rena er själ från alla menckliga passioner och frivilligt taga det heliga doket. Till belöning derfor lofvar hon er all den glädje och välsignelse, som vänta ett Gudi helgadt hjerta.»

Karin hade rest sig, hon stirrade på munken som om hon tviflade på att hon hörde rätt.

»Hvad är det ni säger, min fader?... Afstå från Johan? Låta stänga mig inom höga klostermurar? Ah nej, nej!... Det är inte er mening... ni vill blott pröfva mig!»

Den fromme fader Göran såg hennes förtviflan och ångest, men han förblef känslolös dervid och svarade lugnt:

»Jag har visat er den enda väg, som står er öppen till den heliga kyrkans nåd och förlåtelse. Det beror på er sjelf, om ni vill följa den eller ådraga er evig osalighet och fördömelse.»

»Men betänk, fader, att Johan är min barndoms älskade, den ende jag eger i världen! — Begär allt annat — mitt lif — mitt hjerteblod, men inte detta!»

»Det är nog, min dotter, jag har gjort min pligt; far väl! — Mätte Gud bli er själ nådig!»

Och den fromme munken vände sig mot dörren för att gå; men Karin omfattade hans knän.

»Nej, nej, min fader! gå inte. . . Haf förbarmande med mig! . . . Om ett menskligt hjerta klappar i ert bröst, stöt mig ej tillbaka! Befall mig inte att afstå från Johan! O, om ni visste hvad jag älskar honom!»

»Jag märker nog att er egen lycka ligger er närmast om hjertat», sade munken med hotande stränghet, »det vill säga den jordiska lyckan! Satte ni den himmelska högst, skulle ni med tacksamhet bära den pröfning den heliga kyrkan pålägger er.»

Uttröttad både till kropp och själ, ur stånd att längre kämpa emot, tryckte den olyckliga Karin Roos munkens mjuka hand till sina läppar och stammade:

»Bed för mig, min fader.»

Sedan nedföll hon på bönpallen med ett: »Heliga Guds moder, förbarma dig öfver mig!»

Den vördige fader Göran höjde välsignande sina händer öfver hennes hufvud.

»Älskade dotter», sade han, »hvad betyda väl några jordiska lidanden, om vi genom dem kunna förvärfva oss ovansklig ära och salighet. Fatta därför mod, böj ditt hjerta undergifvet för Guds vilja och bed Honom om nåd och kraft att värdigt hembära det offer Han fordrar.»

När munken återvändt till klostret och stängt in sig i sin cell, sade han till sig sjelf:

»Ett stort steg närmare målet! Hvad betyder det, om hundra tusende blöda och dö, allenast kyrkan vinner i makt och anseende! Om Stures namn kan undergräfvat Gustafs

tron, så gifva vi derefter kronan åt den, som tillförsäkrar oss de största fördelarna! Ha, ha! Kung Gustaf, du har vågat trotsa den heliga romerska stolen, därför måste du störtas, dödas, om så behöfs!... Det är inte första gången kyrkans män tillsatt konung i Sverige, och jag vill se, om inte den, som erbjuder kronan med ena handen, har full rätt att gripa efter ärkebiskopsstolen med den andra.

SJUNDE KAPITLET.

Är du henne huld,
så är mot mig du trogen och som guld.

Shakspeare.

»Hvad stort sker, sker tyst!»

Den nye predikanten lockade dagligen stora skaror till Storkyrkan; det var något nytt att höra Guds ord predikas på svenska tungomålet, att i motsats till de heliga fädernas hotelser med bannlysning och skärseld, deras ordande om helgonens underverk och öronbiktens vikt få höra Nya testamentets enkla sanningar och maning att efterfölja den höge Mästaren i ord och gerning. Utan att med tydliga ord nämna påfve och biskopar, förklarade Olaus för människofunder allt, som icke innefattades i Guds egna ord. Bland den talrika församlingen funnos många tviflare, många, som med hemligt deltagande lyssnade till predikanten; men den stora hopen larmade och skrek på Antikrist och kättare. Många gånger afbröts hans predikan af skrik, støj och stenkastning. Stundom kunde Olaus med möda rädda lifvet undan deras vilda angrepp. Men påföljande dag stod mäster Olof

äter i »korgen», lika frimodig och förtröstansfull, lika oförskräckt förklarande den nya läran.

Fantasten, entusiasten hänför för ögonblicket, men när eftertanken fått göra sig gällande hos åhöraren, återgår denne till sin forna tro.

Då den lugna öfvertygelsen paras med hjertats värma och en lefvande tro, eröfrar den tviflaren tum efter tum, nedrifver fördom efter fördom och banar sig väg långsamt men säkert.

När tiden är inne för att stora sanningar skola göra sig gällande, ligga de förut likasom bearbetade i det mänskliga sinnet, och den, som kallas att utföra verket, drifves dertill af en annan kraft än sin egen.

Så hade äfven Olaus uppfattat sin mission, och därför var det utan människofruktan, med fast och orubblig tro på att han skulle lyckas, som han gick sin väg fram. När stenar och vapen kastades mot och efter honom, sade han lugnt:

»Mig kunna de nedslå, men inte den lära jag predikar, och Herren finner alltid arbetare i sin säd.»

Samtidigt härmed äskade konungen af Vadstena kloster att det till den heliga Katarinas helgedomsskrin hopsamlade silfver måtte utlemnas till honom såsom lån, hvarför han i pant, om så påfordrades, erbjöd ett af kronans län, samt dessutom till det förestående gottländska tåget, hvilket afsåg att fördrifva Severin Norrby, af biskop Brask ett hundra fullt rustade karlar af hans tjenare jemte två till tre hundra lödiga marker silfver af biskopsbordet. Detta på grund deraf, att som Gotland hörde till Linköpings stift, hade dess biskop en särskild fördel af dess återvinnande.

Detta kraf väckte ett oerhördt uppseende inom det högvördiga ståndet, och biskop Brask protesterade högtidligt mot att någon rusttjänst lades på presterskapet: »Om den verldsliga makten förmår tillegna sig något af kyrkans egen-

dom», skref han, »det vare löst eller fast, då hafva vi lefvat en dag för länge.»

Men Gustaf blef icke svaret skyldig:

»I, prester, hafven i Guds namn tagit dessa penningar från folket och menen eder vara, icke deras förvaltare utan deras egare. I använden dem att pryda templets väggar eller göra helgonskrin och oblataskar deraf; sådant påbjudes ingenstädes i den heliga Skrift utan är endast påfliga stadgar. Det är en gudlös gudaktighet att kyrkans egendom hellre användes på ståtliga byggnader än för folkets behof. Skulle väl Gud hafva mer omsorg om stockar och stenar än om människor, som lida hunger och törst? Så länge eder sak hade sig så, att ni kunde klippa och slagta fåren efter er vilja, så länge voro ni nöjda; men om det heter att ni skola föda Kristi jord och hvarken klippa eller slagta den, då klagen I öfver hårdhet och tyranni. Annorlunda handlade de gamla Juda-konungarna, hvilka sönderbröto kärilen i Herrens tempel och togo allt, som fans i dess skattkammare för att sändas till Syriens konung. Men icke klandras de i den heliga Skrift därför att de åt sitt folk köpte hvad som är dyrbarast af allt: fredens välsignelser!»

Berättelserna man och man emellan om presters och munkars enskilda lefnadssätt hade redan förut undergräfft den personliga aktningen för dem. Den nya lärans på den heliga Skrift grundade åsigter rörande förhållandet med kyrkans skatter och egendomar skilde sig vidt från katolicismens föreskrifter. Medelklassen eller borgarena, hvilkas fördelar mest voro förknippade med allmogens, började luta åt konungens och reformationens sida.

Nästan dag och natt öfverlupen af människor, hvilka dels ville anförtro honom sina tvifvel, dels öfverhopa honom med smädelser, hade Olaus intet lugn utom de stunder han tillbragte i Märten Skinnares gästfria hus. Kristina var i början en stum åhörare af de bägge männens allvarliga sam-

tal, men småningom började hon fråga, begära förklaringar, och det dröjde icke länge förr än den unga flickan frigjorde sig ur mörkret för att se klart upp mot det nytända ljuset.

»Ack», sade hon, »om jag endast sjelf kunde läsa den heliga boken, hvad jag då skulle förstå allting bättre.»

Hennes ord tycktes göra ett djupt intryck på Olaus.

»Det skulle kanhända vara förhållandet med många», sade han. — Och från den stunden unnade han sig endast några timmars sömn om dygnet; natt efter natt satt han uppe, sysselsatt med öfversättningen af Nya testamentet.

Mårten Skinnare, hvilken fattat en nästan faderlig tillgifvenhet för Olaus, ifrade för framgången af hans verk, som om det varit hans eget. Han skaffade honom ofta tillfälle att sammanträffa med personer, hvilkas vankelmod gjorde dem benägna att öfvergå till den nya läran, han gjorde sitt hus till en samlingsplats för dem af konungens vänner, som med klar blick för rikets nöd måste ifra för inskränkning af den presterliga makten. Härifrån utgick för första gången förslaget om tionde på prestatunnan. Det mottogs med ett skri af ovilja.

Icke nöjd härmed, lät Mårten från sina vänner i Tyskland införskrifva en mängd af Luther och med honom liktänkande författade skrifter, som han dels skänkte bort, dels i hemlighet lät kringsända och försälja, och hvilka med stor begärlighet köptes och lästes äfven af många bland kyrkans presterskap och i klostren.

Dessa åtgöranden kunde emellertid icke länge hemlig hållas, och den ständigt vakne biskop Brask erfor det snart med oro och smärta. Han förbjöd strängeligen att klosterbröder skulle utskickas till Tyskland för att der göra studier, emedan de lätt kunde blifva smittade af det lutherska kätteriet. I alla städer inom hans stift förkunnades från predikstolarna, anslogs på alla kyrkdörrar och portar hans öppna bref.

»Att ingen skulle djerfvas någon Luthers dikt, eller böcker, eller falskan lärdom här i hans stift sälja eller köpa, eller bland den kristna allmogen förderfligen utsprida mot deras själs salighet och helsa, förr än nästa koncilium dömt och ransakat hafver om förenämnde Märten Luthers falska kännedom af den heliga kristliga kyrkan. Och som det dagligen förekommer att många utländska män komma här in i stiftet med dessa kätterska böcker och läror, hållande svenska män ej bättre vetande än att de ville öfvergifva den kristna tron och taga vid deras falska lärdom, så bjuder jag af den andliga makt mig gifven är att ingen måtte sätta tro dertill, förmanande förnämligast borgmästare och råd jemte öfriga verldsliga och andliga embetsmän att härpå taga vara, och hvilken med sådan villomening kan beslås, sköla de taga fast borgen af och lägga qvarstad på hans gods, löst som fast, till dess derom blifve af konungen ransakadt och afdömdt.»

Härunder hade biskopen satt namn och sigill.

Likt ett retadt lejon, låg den gamle troshjelten med utsträckt ram att hugga fast i den förste, som vågade närma sig det område han ansåg såsom sin tillhörighet.

Till konungen skref han:

»Jag har redan förut fäst eders nådes uppmärksamhet på det gudlösa kätteri, som under namn af Luthers lära utspredes i riket och väcker oro och förargelse. Det har dock ännu icke behagat eders nåde att förbjuda dessa gudsförnekare att predika. De fortsätta djerft att på många ställen i riket och särdeles i Stockholms Storkyrka förkunna sina villomeningar. Jag ber eders nåde för Guds skull göra ett snart slut derpå och förvisa de kättarne ur landet, så vida deras nåde sjelf vill behålla en kristelig furstes rykte och anseende.»

Gustaf sväljde smädelserna men blef icke biskopen svarret skyldig:

»Vi hafva i vår konungaförsäkran lofvat alla våra undersåtar hägn och beskydd och böra det därför ostraffligen hålla. Har någon sig förbrutit, kan eders nåde med honom gå till väga efter lag och rätt. Jag vet mig härigenom icke göra annat än hvad som öfverensstämmer med en kristelig furstes rykte, och jag skulle väl vilja veta hvem som vågar annorlunda tänka om mig. Likväl vill jag gerna medgifva att domkapitlet i Upsala kallar magister Olaus Petri att svara för sina predikningar, och jag anmanar eders nåde att dervid sjelf uppträda och vederlägga de skäl han möjligen framställer till sitt försvar. På det sättet blir allmänheten också satt i tillfälle att döma om, hvem som har rätten på sin sida.»

I detta Gustaf I:s frisinnaede svar ligger reformationens stora grundsats öppet uttalad, tankens och forskningens frihet.

Från ord skreds till handling.

Vid jultiden för konungen till Upsala, åtföljd af Olaus Petri och flere herrar af rikets råd. Striden mellan katolska kyrkans förfäktare och Olaus skulle nu ega rum. Domkapitlet hade på sin sida utsett doktor Peter Galle, väl bevärdad i kyrkofädernas skrifter och full af nit för kyrkans rättigheter.

Mötet utsattes till annandag jul på domkapitlet. Konungen och hans herrar, biskopar och andlige fylde salen så långt utrymmet medgaf. Spänd nyfikenhet var tecknad i allas drag. Lugnast syntes måhända konungen och Olaus; den förre tvang sig kanske dertill, den senare i följd af denna tillförsigt, som aldrig svek honom. Striden gälde katolicismens viktigaste, af lutheranerna ifrigast bekämpade läror. Doktor Galle åberopade kyrkofäderna och förklarade deras stadgar och sedvänjor för helga manna lärdom, klosterlivet för Gudi välbehagligt, helgonen för våra medlare, hvarför de också måste dyrkas och tillbedjas, påfven såsom Kristi ståthållare på jorden, biskoparna, såsom hans ombud, pligtiga att i allt

lyda och efterkomma hans befallningar, samt prester och munkar tillsatta att vaka öfver att hvar och en fullgör kyrkans befallningar och att till rättvist straff befordra den, som sådant underlåter.»

Olaus vederlade sin motståndare punkt för punkt samt öfverträffade honom vida i grundlighet och bevisens klarhet och styrka. Men så ville han heller icke låta några andra bevis gälla än de, som hade stöd i den heliga skrift. Förgäfvos sökte doktor Galle undandraga sig detta. Olaus återkom ständigt dertill, och nu visade det sig att bibeln var föga känd äfven bland presterskapet, att många bland detta icke en gång kunde läsa den heliga skrift, ännu mindre förklara den samma. Olaus talade om vigten af att sjelfva urkällan för människans andliga kunskap öppnades för alla och för alla blef så tillgänglig, att hvar och en sattes i tillfälle att sjelf inhemta och ransaka trons grund.

Konungen vände sig härefter till ärkebiskop Johannes Magnus, sade honom att alla andra kristna folk hade bibeln på sitt modersmål och uppmanade honom att ombesörja Nya testamentets öfversättning på svenska, derest konungen icke skulle anse dem för sådana herdar, de der icke blott försummade att föda fåren utan äfven missunnade dem betesmarkerna.

Ärkebiskopen vågade icke neka utan fördelade genast arbetet mellan domkapitlet, men dervid stannade det.

Åter igen stod Brask upp, hotande och våldig. På konungens uppmaning att sjelf vederlägga Olaus Petri hade han svarat:

»Som jag inte hyser några tvifvelsmål om läran, behöfver jag heller inte derom disputeras. Vår tro är allt för helig att komma under allmänhetens skärskådan och dom.»

Johannes Magnus fick uppbära skarpa förebräelser dervför att han inför konung och lekmän tillätit en offentlig granskning af kyrkans heliga lära. Ärkebiskopen kunde icke

försvara det inför den helige fadern. I en tid af så mycken splittring borde man heller icke företaga Nya testamentets öfversättning på svenska; sådana öfversättningar hade i andra land alstrat en mängd kätterier och affall från den rena tron.

Outtröttlig i motarbetandet af den nya läran, lät biskopen å nyo på kyrkor och kloster anslå förbud mot den lutheriska lärdomen, som han kallade luciferisk och för hvilken hvar och en borde bedja Gud bevara sig. Dessutom införskaffade han i riket sådana böcker, som i andra land voro skrifna mot Luther. Ingenting undgick honom; han var den nya lärans starkaste men också värdigaste motståndare.

Intagen af de gladaste förhoppningar om framtiden, återvände Olaus till Stockholm, ty han trodde sig nu hafva nedslagit sina motståndare; men han förstod icke att just deras nederlag skulle egga dem till ett kraftigare anfall. Från detta ögonblick var han farligare än någonsin, och det gälde nu att genom hvilka medel som helst göra honom oskadlig.

Okunnig om dessa stämplingar, fortfor Olaus med sitt predikande, arbetade i tysthet flitigt på sin bibelöfversättning och fann som hittills sin högsta vederqvickelse i sammanvaron med Märten Skinnare och hans dotter, hvars unga hjerta allt mera drogs till Olaus.

Så snart någon stor rörelse uppstår inom kyrkan eller vetenskapen, åtföljes den af villfarelser. När åska och regn rensa luften, brytes månet friskt träd och mången växt ryckes upp ur jorden. Reformationen medgaf undersökningens frihet; deraf föddes teologiska tvister och uppkommo sekter, som bragte sinnena i svallning och icke sällan ledde till blodiga uppträden.

Till dessa sekter hörde Vederdöparna. De ansågo att döpelsen borde uppskjutas tills människan hunnit mogen ål-

der, men förkastade derjemte bibeln af det skäl att bokstafven dödar men anden gör lefvande; de sade sig vara styrda af dess ingifvelser och förkunnade ankomsten af det himmelska riket i ljus och härlighet, sedan påfvedömet med dess afguder, dess styggelser och prål vore nederslaget. I Tyskland hade dessa svärmare funnit en fruktbar jordmån, och några af dem kommo öfver till Sverige på uppmaning af — de visste icke hvem! Men en stor summa penningar och löfte om ännu mer, i fall de lyckades vinna anhängare, hade lockat dem till företaget. Vid ankomsten mottogos de af maskerade personer, som anvisade dem medel till deras saks befordrande. Konungen skulle just då resa till Malmö, och de hemliga rådgifvarna rådde Vederöparna att hålla sig stilla tills han var borta. Men detta hade icke förr skett än de intogo Johannis kyrka, der började predika och betedde sig såsom rasande, stödjande sig på Johannis uppenbarelsbok.

Af konungen ombetrodd stadens signet, hade Olaus kunnat förbjuda deras uppträdande, men han ansåg sig icke hafva rätt dertill. »Folket bör sjelft se och döma», sade han.

Men den okunniga hopen lyssnade förvånad till främlingarnas predikande, hänfördes af deras fanatiska ifver och trodde på deras guddomliga ingifvelse. Man såg skomakare, skraddare, garfware och alla slags handverkare, drifna som de trodde af andans kraft, i fanatisk ifver uppträda såsom predikanter, somliga predikande i Svartbrödraklostret i sjelfva staden, andra i kyrkorna och kapellen på malmarna. Allt verldsligt prål skulle förvisas ur kyrkorna, sade de. Likväl hade de ännu icke skridit till handling, men stor oro och rörelse förnams öfverallt i staden.

Mårten Skinnare hade varit i Strengnäs några dagar. När han vid återkomsten till Stockholm erfor oredan och bullret, skyndade han genast till Olaus, som han mot vanligheten fann mäktade bedröfvad och nedslagen.

»Ni ser hur här står till», sade han.

»Ja, det gör jag», svarade den hederlige Märten. »Men ni får inte ta illa upp, mäster Olaus, att jag rent ut säger er att ni gjort orätt, som ej förbjudit Vederdöparna allt offentligt predikande; det enfaldiga folket, som ej kan skilja mellan godt och ondt, skall bli alldeles förvilladt af deras läror.»

»Det kan väl synas så, Märten, men jag har dock inte kunnat handla annorlunda. Den första och heligaste rättighet Gud gifvit människan är att fritt och obehindradt få följa sin öfvertygelse i andliga ting, och då jag sjelf predikar den lära, på hvilken jag tror och litar, så har jag heller ingen rätt att förmena andra göra det samma.»

»Men hvad tror ni väl hans nåde konung Gösta skall säga, då han kommer tillbaka till Stockholm?»

»Hans nåde konung Göstas vilja är mig visserligen kär, men jag måste dock sätta mitt samvetes vitnesbörd högre; jag hyser ock den fasta öfvertygelsen att den, som kämpar i Herranom en god kamp, dock alltid till slut skall behålla segern, och jag litar så litet på min egen vishet och förstånd, att jag hellre vill hålla mig stilla, äfven med fara för konungens misshag, än på förhand förbjuda en lära, hvars möjliga förtjenster jag ännu inte känner.»

»Men ni hör ju oväsendet på gatorna; det är på er folket kastar skulden för alla oordningar.»

»Må så vara. Jag tror dock ännu att folket slutligen skall inse det rätta, blott det får vara i fred.»

»Men jag tror att munkarna i hemlighet underblåsa lågan för att derigenom få ett vapen mot er.»

»Jag har tänkt det samma, men jag anser det ej möjligt.»

»Ni känner inte människorna, mäster Olaus. När man har lögnaktiga och förrädiska fiender, måste man stå dem emot. Lyd ni mitt råd, förbjud genast predikandet; dermed gör ni med ens slut på hela oväsendet.»

Olaus gick grubblande af och an, i stark strid med sig sjelf. Slutligen stannade han framför Märten.

»Nej», sade han. »Om jag också sjelf skulle gå under dervid, kan jag det inte. Hur skulle jag sedan kunna fordra frihet för min egen lära, då jag ej sjelf visat aktning för andras?»

»Men det är stor skilnad mellan frihet och sjelfsvåld! Väl må hvar och en få ha sin tro i andliga ting, men inte må man tillåta brott eller öfvervåld mot den borgerliga lagen.»

Här blef samtalet afbrutet af en kyrkotjenare, som, stammande af förskräckelse, berättade att en vildsint folkhop samlat sig utanför Storkyrkan och med skrik och hotelser fordrade att den skulle öppnas.

»Det får inte ske, och lyckligtvis är hon väl tillbommad», svarade Olaus och skyndade ut.

»Han sätter lifvet till utan att dermed vinna något», suckade Märten och följde honom så hastigt han förmådde.

Insvept i en mörk kappa, hade en person samma dag, endast några timmar tidigare, sakta och obemärkt smugit sig längs långsidan af Storkyrkans norra sida. Med händerna famlande mot muren tycktes han söka något. . . . Ändtligen hade han funnit det, tog hastigt upp en nyckel och öppnade en liten låg dörr, som ledde in till kyrkan. Strax derefter kommo tre andra gestalter smygande, som den första desslikes släppte in, hvarefter han stängde dörren och lemnade nyckeln i låset innanföre. Alla fyra skyndade nu in i koret och afkastade förklädnaden.

Den förste befans vara den vördige fader Göran, den andre en tjänande klosterbroder, de tvänne andra två grofva, starka arbetskarlar med vildt, obehagligt utseende. Fader Göran befalde genast klosterbrodern att tända ljusen på altaret, derefter tog han de bägge männen med sig ned till stora kyrkodörren, utanför hvilken man redan hörde häftiga röster och hotelser. Fader Göran lyssnade dertill ett ögonblick.

»Ännu är det blott i sin början, sade han. »När oväsendet nått sin höjd, dra ni ifrån bommen och blanda er sedan med massan, alldeles som om ni kommit in med den samma.»

Karlarna lofvade att efterkomma befallningen.

»Ni har väl redan delat ut penningarna bland folket?» ifrågade den vördige fadern.

»Hvar enda örtug, och nu svära och förbanna de sig på att mäster Olaus är Vederdöparnas vän.»

»Godt. I morgon träffas vi på vanligt ställe, och då erhålla ni er betalning jemte absolution.»

Männen korsade sig, och Göran skyndade derefter till ett litet rum, som låg innanför sakristian. Till sin förvåning fann han det matt upplyst af en nattlampa och en person sittande der inne, försjunken i djupa tankar.

»Eders nåde redan här!» utbrast han, bugande sig djupt.

Biskop Brask upplyfte sitt gamla fårade anlete.

»Ja, min broder», svarade han, »jag har varit här allt sedan i förmiddags.»

»Eders nåde har hört mäster Olaus predika?» inföll munken hastigt.

»Ja, och jag har blifvit mäktat öfverraskad af den mannens lärdom och väldiga predikaregåfvor. Det vore en stor seger att förmå honom öfvergifva sina irrläror och återvända i den enda saliggörande kyrkans sköte.»

»Jag tror endast en stor hjertesorg skulle förmå honom dertill», svarade munken.

»Förmodligen kommer han hit i afton. Skaffa mig då tillfälle att tala med honom.»

Munken bugade sig djupt till tecken af samtycke.

Efter en stunds tystnad ifrågade biskopen:

»Och ni tror fortfarande att stormen skall bryta ut i afton?»

»Jag är öfvertygad derom, eders nåde. Vederdöparna

säga allmänt att mäster Olaus skyddar dem, och det är väl också troligt, efter han förhåller sig stilla vid allt deras ofog. Pöbeln, som alltid är med, då det gäller att larma och skrika, har också öfvergått på deras sida, och det påstås att både öl och penningar blifvit utdelade för att uppmuntra dem till öfvervåld.»

Biskopen satt så försjunken i tankar, att han knappast tycktes höra hvad som sades.

»Hör, eders nåde, hvad støj och skrik! Snart tränger den vilda folkmassan in i kyrkan . . . jag måste se till att alla dörrar äro stängda.»

Och munken skyndade bort, mumlande för sig sjelf:

»Du får ingenting veta.»

Men utanför hade folkmassan ökats till nära tusende. De längst bort stående samtalande temligen lugnt, och många af dem förklarade mäster Olof för en väldig talare.

En gammal man anmärkte att för ungt folk kunde väl den nya läran gå an, men den, som stapplade mot grafven, ville helst hålla sig till det han var van vid.

»Det slår aldrig fel att det är verdens sista tid!» utropade en gammal qvinna. »Sådana gudlösheter har man aldrig förr hört talas om. Ha vi ej i så många Herrans år haft vår fröjd och uppbyggelse af att höra presterna sjunga den latinska mässan, och så kommer en sådan der kättare och predikar Guds ord på ren svenska.»

»Men då kan man också döma, om det är rätt eller orätt hvad som säges», genmålde en af de närvarande. »Hvem kan ha uppbyggelse af mässan, när man ej begriper ett ord af latinet.»

»Jag vet alltid att det är Guds ord, som sjunges», svarade qvinnan. »Och det bör väl hållas heligare än att hvar och en kan sladdra det efter. Den heliga Brigitta skydde oss att vi inte alle sammans falla i djefvulens våld för det här gudlösa lefvernets skull!»

»När Gustaf Eriksson tog in riket, kunde väl ingen tro att han skulle taga den här hedniska läran under sitt beskydd», tillade en annan.

»Vår Herre sjelf kan ju inte göra alla till lags, hur skulle då en menniska kunna det», inföll en ung man, som hittills tyst åhört samtalet. »Mig tyckes ni borde tacka honom för att han inte vill att lata prester och munkar taga bort den bästa grödan i landet. De, som äro skickliga att predika, böra ha sitt underhåll, men de andra arbeta i sitt anletes svett.»

»När vi sjelfva betala våra munkar, så må vi väl få behålla dem», utropade en tjock bagare. »Men vi tillåta inte att utländska seder föras in i landet, ej heller att brokiga och utskurna kläder nyttjas vid hofvet, ej heller att konungen och hans män äta kött om fredagarna, och flere sådana gudlösheter. Främst af allt vilja vi att hans nåde förbjuder mästern Olof att predika, ty han och hans anhang äro den ondes barn, och innan vi veta ordet af falla de öfver oss som ulfvar och uppsluka de fromma fåren.»

»Gud nåde oss så visst, dermed ha de redan gjort början», yttrade en stark röst närmare kyrkdörren och tillade ännu högre: »Ha ni inte hört, I gode män, att de här sista dagarna ha de evangeliska presterna sprungit staden omkring och uppviglat folket; de ha skrikit och larmat i husen och på gatorna och hota med att fördrifva alla våra prester och förstöra kyrkorna.»

»Heliga Guds moder! — Alla helgon bevara oss!» utropade talrika röster bland folket.

»Veten I inte att det är hans anhang, som ämnar sig hit i dag?» ropade en annan. »Det säges att han befalt dem rifva ner alla heliga beläten i kyrkorna för att nedsmälta dem och sedan göra bilder af den kättaren Luther och hans anhängare.»

»Ja, ja!» skrek den andre. »Det säges också att hans

nåde med flit låter det ske, därför att han vill ha bort biskoparna och hela presterskapet, som står på folkets bästa, och sedan taga utländska män in i landet och låta dem förtrycka både borgare och bönder!»

»Låter det så», ropade en dalkarl, »så ha vi ännu hakar och ljuranglar i behåll, och vill inte hans nåde låta säga sig, så tåga vi hit till Stockholm och köra mäster Olof och hela det lutherska följet ur riket.»

»Hör, hör, hvad skrik och oväsen! Nu spränga de dörrn!»

Och med ett förfärligt brak flög den upp. De främsta leden störtade framstupa, ty dörrarna gingo inåt. De efterkommande föllo öfver dem och nedtrampades af den tillströmmande hopen. Skrik och jämmer, svordomar och förbannelser blandades om hvart annat. Under ett förfärligt oväsen hade massan äntligen kommit in i kyrkan. Men här stannade den ett ögonblick handfallen. Templets imposanta storhet, det upplysta altaret och det dunkla sken, som derifrån jente långa skuggor kastades ut öfver kyrkan, förlånade den en så allvarlig, högtidlig prägel, att äfven den mest upphetade betänkte sig ett ögonblick innan han förgrep sig på helgedomen. Många af dem, som nyfikenheten ditlockat, kastade sig på knä för att göra bön till helgonen och anropa deras beskydd.

Men då hördes en stark röst ropa:

»Ned med konung Erik, ned med Sancta Brigitta. Vi vilja inte ha några helgon! Bort med dem!»

Och med ett tjut, som om alla afgrundens andar blifvit lössläppta, rusade en stor hop upp på altarena, nedrefvo helgonbilderna, sönderbröto dem och kastade ut bitarne genom fönstren på gatorna; tafior och öfriga prydnader förstördes, altartäcken sönderrefvos, kalk och monstrans trampades i styc-ken. Orgelverket höggs sönder och vräktes ut genom fönstren.

När menniskor intagas af en fanatisk lidelse, likna de vilda djur med de brinnande ögonen, den flämtande andedrägten,

de knutna näfvarna och vrålandet, tjetet! Å andra sidan qvinnors klagan, fruktan och förtviflan, de sårades jämmerrop och de dödas kalla lugn.

Sådan var den gräsliga tafsa, som mötte Olaus, då han med största möda äntligen banade sig väg in i kyrkan och skyndade upp på predikstolen. Med en stämma, som skakade hvalfvet, ropade han:

»Tillbaka, I, gode män! Hvad har väl detta att betyda? Hvem har gifvit er rätt att intränga i Guds hus och förgripa er på kyrkans prydnader?»

»Det är mästern Olaus! Låt oss höra honom!» ropade flere.

»Han är vår man!» skreko andra.

»Derifrån bevara mig Gud!» utropade Olaus. »Kallen I eder kristna apostlar och tveken inte att bruka uppenbart våld. Vetni I ej att Herrens lära är mildhetens och kärlekens och att Hans rike inte kommer med skrik och fördömmelse.»

»Ja, ja, det är sant! Han har rätt!» skreko flere.

»Nej, nej!» skreko andra. »Hör honom inte, han är en bedragare! Bort, bort med påfven! Bort med Antikrist! Ned med helgonen!»

Förgäfvos sökte Olaus göra sig hörd. Skriket och larvet blefvo honom öfvermäktiga, bitar af de sönderbrutna helgonen kastades upp emot honom, hotelser och förbannelser utslungades, då vakten, ditkallad af Märten, äntligen anlände, arresterade åtskilliga och körde ut andra. Men många qvinnor och barn lågo kvar jämrade och gråtande.

Då sprang Göran hastigt upp på altarsteget, vände sig till församlingen och utropade:

»Ja, klagan och gråten, mina vänner! Låt eder jämmer stiga ända upp till himlen! Se våra helgon! Se riksens heliga patroner! I hvilken förnedring ha inte de kättarna bragt dem. Se Sankt Erik konung och den heliga Brigitta! Ve! ve!

Olaus hade skyndat ner i kyrkan att lugna och trösta. Han blandade sig med folket och sökte intala det mod.

Men vid hans åsyn utropade Göran:

»Hören inte på den kättaren; det är han, som är upphofvet till allt detta, det är han, som uppviglat de andra; låt oss fly ur hans närvaro . . . han är en hedning . . . en gudsförnekare . . . Detta heliga rum är förpestadt af hans närvaro!»

Och kvinnor och barn reste sig alla med förskräckelse och ropade:

»Bort, bort!»

»I Guds namn, hvarför flyn I mig?» frågade Olaus.

»Hör hur han hädar Gud! Förbannelse öfver honom!» ropade Göran och störtade ut.

»Förbannelse öfver honom!» ljöd det från flere hundrades läppar, och alla flydde som för en giftig orm. Inom några minuter var kyrkan utrymd. Olaus visste knappt, om han skulle tro sina egna ögons och örons vitnesbörd. Det tryckta hjertat behöfde gifva sig luft, och han utbrast nästan omedvetet:

»Hvad är detta? Ha mina ord inte längre någon makt — kan stormen inte mera hejdas?»

»Nej, den kan inte mera hejdas; ni har sjelf så vållat det!» sade en allvarlig stämman tätt invid honom.

När Olaus hastigt vände sig om, stod vid hans sida den gamle biskopens höga och resliga gestalt. I den fladdrande belysningen från de nästan nedbrunna ljusen såg han ut som en gengångare från forna tider.

»Hans nåde biskop Brask!» sade han förundrad.

»Ja, händelsen förde mig hit. Mot min vilja har jag blifvit vitne till detta fasansfulla uppträde. Den vrede och förbittring jag måste känna vid åsynen af förkunnaren af Luthers kätterska lära har dock gifvit vika för en känsla af

djupt medlidande med den ånger och de samvetsqual, som i denna stund måste bestorma er själ.»

»Jag förstår inte hvad eders nåde menar.»

»Inser ni inte att detta ohyggliga uppträde är följden af den frihet, ni förordat? Begriper ni ännu ej hur farligt det är att gifva hvem som helst rättighet att läsa Guds ord och efter eget behag uttyda det samma? Har ni glömt att denna folkmassa i går kallade er sin vän och lärare och i dag nedkallat himmelens straff och förbannelse öfver ert hufvud?»

»Väl vet jag att det enfaldiga folket lika lätt ledes till ondt som godt», svarade Olaus, »men det kommer just af den okunnighet och det mörker, hvori det hittills hållits. Men inte är det heller tänkbart att de någonsin skola blifva menniskor, om de inte först få lära sig förstå och pröfva läran, innan man fordrar att de skola tro den. Den andliga friheten är lika nödig för själen som maten för kroppen; inte är det matens fel, om kroppen äter sig sjuk, och lika litet är det frihetens fel, om illvilliga menniskor begagna sig af den samma för att väcka förargelse.»

»Men ser ni då ej den fara, för hvilken ni sjelf utsätter er?» utbrast biskopen.

»Jag måste utan afseende derpå göra hvad jag anser för min pligt», svarade Olaus lugnt. »Den frihet att förkunna Guds ord jag sjelf åtnjuter måste jag också förkunna andra. Om de förbrutit sig mot den borgerliga ordningen, så tillhör det den verldsliga makten att straffa dem därför, och det lär väl också ske, när hans nåde kung Gustaf med Guds hjälp snart kommer tillbaka.»

»Ni glömmar att hela staden är i uppror, att det är er — er allena man ger skulden till oredan. Ert lif är i fara, ni har inte hans nådes stöd att lita till, och ingen annan lär vilja eller kunna beskydda er och er lära mot den heliga kyrkan.»

»Ingen menniska lär göra det», svarade Olaus.

Biskopen teg en stund liksom för att gifva honom tid att betänka sig; sedan sade han med en viss mildhet i rösten:

»Ännu stånde det er fritt att gå tillbaka. Den heliga kyrkan är mild och förlåtande mot syndare. Om ni afstår från edra villomeningar, skall hon öppna sin famn för er, och jag är viss på att ni en dag skall bli en af hennes fastaste stödjepelare.»

»Jag har ännu aldrig af omtanke för egen säkerhet uppfirat hvad jag ansett rätt, och inte lär jag heller hädanefter komma att göra det», svarade Olaus och såg biskopen frimodigt i ögonen.

»Ni är en allt för klok man, mästare Olaus, att inte tänka på egen fördel. Hans nåde konung Gösta har väl bjudit till att förminska kyrkans egendom, men hon har, Gudi lof, tillräckligt qvar att kunna belöna sina trogna anhängare. Om ni vill foga er efter min vilja och lyda mina råd, skola stora egodelar tillfalla er, och jag skall inte ge mig någon ro förr än jag med egen hand satt biskopsmössan på ert hufvud.»

»Eders nåde tycks glömma att här inte är fråga om penningar och utmärkelser utan om en människas samvete, och jag är ej van att sälja mitt till den mestbjudande.»

»Men betänk den ära, som väntar er, om ni följer mig, och den förnedring och det förakt, för hvilka ni nu är föremål.»

»Jag ber eders nåde afsluta detta samtal. Jag fruktar att det svallande blodet skall komma mig att glömma det heliga rum, hvarå vi befinna oss, och den vördnad jag är skyldig eders nåde. Blott det vill jag säga, att för intet pris i verlden säljer jag min tro och min öfvertygelse.»

»Akta er, mästare Olaus; ni torde komma att ångra er. Om ni framhårdar i ert nekande, skall Upsala domkapitel belägga er med kyrkans bann!»

»Må göra!»

»För sista gången ber jag er betänka er. Ja, eller nej?»

»Nej!»

»Nå väl, så förklarar jag er då vara utesluten ur kyrkans gemenskap och tillhörig djefvulens rike. Må allt hvad ni vidrör varda orent och besmittadt, må alla kristeliga menniskor hata och afsky er och sjelfva de oskäligen fly vid eder åsyn. Må förbannelse fästa sig vid hvarje edert fjät och Guds och Hans heliga kyrkas vrede såsom en tung makt hvilat öfver edert hufvud.»

Efter uttalandet af denna gräsliga förbannelse, gick den gamle biskopen med tunga steg men högburet hufvud ut ur kyrkan, hvars portar ännu voro öppna.

Olaus stod länge tyst och såg efter honom.

Underliga tankar rörde sig i hans själ... det var tviflet, oron, fruktan! Icke tvifvel på läran men på sin egen förmåga att rätt predika den; icke oro för dess slutliga framgång men väl öfver sin egen svaghet och otillräcklighet; icke fruktan för all den smålek, som väntade honom, men väl fruktan för att det stora verket skulle lida afbräck genom honom. . . . Skuggorna lade sig öfver kyrkan likasom öfver hans själ allt tyngre och tyngre . . . det var en stund af de bitt-raste själsqual. Då smög en hoppets stråle genom mörkret, en suck lättade det betryckta hjertat.

»Herren skall inte öfvergifva mig!» sade han förtröstansfullt och beredde sig att lemna kyrkan.

I samma ögonblick hördes från en af sidogångarna en ungdomlig stämman ropa:

»Mäster Olaus!»

Han stannade förvånad och lyssnade.

»Mäster Olaus!» ropade det ännu en gång, och en ljusklädd varelse skyndade emot honom.

»Store Gud, är det möjligt! Jungfru Kristina?»

»Far har gått för att se till att vägen är fri, så att ni utan fara kan komma härifrån. Han ville skicka hem mig med en af sina tjenare, men jag hade ingen ro att gå så länge

jag visste att ni var kvar här. Jag har hållit mig gömd der bakom predikstolen.»

Hon tystnade i afvaktan på ett svar, men då något sådant icke kom, utan Olaus endast stod stilla och höll hennes hand i sin, fortfor hon:

»Jag hörde allt hvad hans nåde biskopen sade . . . ni är kanske missnöjd med mig deröfver; jag borde ha gått min väg med det andra kyrkfolket. . . Ja, ja, det var nog inte rätt gjordt.»

»Nej, jungfru Kristina, det var inte rätt gjordt! Likasom alla de andra borde ni också hata och undfly mig!»

Och Olaus släppte hennes hand och drog sig undan.

»Säger ni det därför att jag hörde biskopens ord?»

»Jag är öfvertygad att de uppfylde er själ med fasa och förskräckelse», svarade Olaus och spanade så mycket skymningen tillät i det unga ansigtet för att läsa bekräftelsen på sina ord.

»Ja», sade Kristina, »med fasa och förskräckelse; det är ju rysligt att en biskop kan tala sådana hädelser; men så kom jag ihåg hvad jag läst i den heliga boken: 'Herre, förlåt dem, ty de veta icke hvad de göra.' Och så tror jag äfven att ni tänker», sade hon och fattade å nyo hans hand.

»Kristina!» hviskade han, djupt rörd.

»Ingen har jag så mycket att tacka för som er», fortfor hon. »Det var en ringa sak att ni räddade mitt lif, ehuru ni dervid också blottstälde ert eget. Men att ni upplyst mitt förstånd, att ni låtit mig med egna ögon se in i de himmelska sanningarna, det är tusen gånger mer än jag någonsin kan vedergälla er.»

»Och tror ni inte, jungfru Kristina, att ert lifliga intresse varit mig en stor uppmuntran i mitt arbete? I svåra stunder har ert vänliga deltagande, er åsyn lifvat min håg och mina bemödanden, och när jag i den stilla natten sett upp

från mitt arbete, tycktes det mig ofta som om de tindrande stjernorna lånat er blick.»

»Det är ju besynnerligt att jag också ständigt tänkt på er!» utbrast den unga flickan hastigt, men djupt rodnande, tillade hon förlägen: »Far dröjer bra länge.»

»Ännu några ögonblick måste ni skänka mig», sade Olaus med stigande rörelse. »Det tyckes mig som om Gud själf hade skickat er hit i den bittraste stunden af mitt lif. . . . Jag anser det som ett tecken att Han inte alldeles öfvergift mig! Kristina, af hela min själ älskar jag er, säg, vill ni bli den ängel, som understödjer mina bemödanden, som uppmuntrar mitt arbete, som uppehåller mitt mod . . . säg, vill ni?»

»Allt detta förmår jag väl inte», svarade den blyga flickan, »men älska er, det gör jag redan! Bedja Gud för er och läsa i edra ögon edra tankar och önsknigar, det kan och vill jag göra.»

Olaus slöt henne i sin famn.

»Vet du, älskade, att den katolska kyrkan belägger presternas giftermål med strängt straff, ja, bannlysning? Har du mod att utsätta dig för verdens tadel, dess förakt?»

»Om ni föreslår mig att bli er hustru, mäster Olaus, så är jag viss på att det ej heller är någon synd, och därför vill jag gerna blifva det i morgon, ja, i denna dag, om ni önskar det. Och älska er vill jag göra så länge mitt hjerta klappar och mitt öga ser, ja, i själfva dödens sömn skall jag drömma om er.»

Fastare, innerligare slöt han henne till sig.

»O, Kristina, Kristina, kunde du känna all den fröjd, som genomströmmar min själ! . . . Ser du, alla mina tvifvel äro försvunna, mitt mod och min förtröstan växa med hvar minut, och nu känner jag mig stark nog att öfvervinna en verd! . . . Det är du, Kristina, som åstadkommit detta . . . det har skett genom Guds makt och kärlekens!»

ÅTTONDE KAPITLET.

Tänk på hvad händt och se'n vid lägenhet,
då tiden vägt det, låt oss derom tala.

Shakspeare.

Konungen återkom till Stockholm några dagar efter upploppet i Storkyrkan.

I allt betänksam och klok, insåg han genast hur mycket detta skulle öka folkets missnöje med och afsky för en lära, som kränkte landsfriden och åtföljdes af så våldsamma skakningar. Olaus Petri blef genast uppkallad och fick uppbära hårda ord för sin flathet och eftergifvenhet. Gustaf var allt för uppretad att vilja lyssna till hans försvar, men när sedan Märten Skinnare i hemlighet för konungen berättade samtalet mellan biskopen och Olaus, hvaraf också han varit en osynlig åhörare, då lade sig vreden och han sade endast: »Till ordningens uppehållare duger han inte!»

Vederdöparna blefvo derefter drifna ur riket.

Men oron och rörelsen hade spridd sig kring landet, och munkar och prester gjorde sitt till att uppreta sinnena. Då företog sig Gustaf en färd till de närmast liggande landskapen; han talade med bönder och prester, förehöll dem det rätta och sauna så kraftigt och öfvertygande, att han bevissade sig vara sitt folks både öfversteprest och konung.

En högtidlig och storartad nunneinviqning egde rum i S:t Klara kloster; det var den ädla jungfru Karin Roos, som, efter hvad det sades, trött vid verlden och dess fåfänglighet, ändtligen erhållit sin slägts samtycke att taga doket. Alla förnåma herrar och fruar, som funnos i staden, voro närvarande vid den högtidliga ceremonien, som förrättades af hans

nåde biskop Brask, uppvaktad af en stor mängd officianter, prester och munkar. Kyrkan var rikt klädd med blommor, högaltaret prunkade med hundradetals ljus, silfver, guld och ädla stenar. Äfven de mindre altarena voro festligt prydda, och prester i högtidsskrud och korgossar med rökelsekar knäböjde framför dem. Då ljud orgeln och kören instämde jublande: »*Gloria in excelsis deo.*» Dyrbara rökelse uppfylde kyrkan och en talrik procession skred långsamt igenom den samma. Främst gick Karin Roos, ledd af sin fränka, herr Ture Jönssons husfru. Den hvita dräkt hon bar var knappast så hvit som hennes kinder och panna. Det mörka håret, som upplöst föll ner öfver axlar och rygg, ökade ännu mer denna dödslika blekhet. I korsgången möttes hon af biskopen, som frågade henne, om hon af fri vilja afsade sig verlden. Den arma qvinnan böjde hufvudet till svar, men lögnen måste uttalas högt och hennes bikt-fader förmädde henne till ett ljudligt »ja!» Biskopen frågade vidare, om hon ville afsäga sig fader, moder, släkt och vänner, allt hvad hon fordom hållit kärt i verlden för att hädanefter endast tillhöra sin himmelske brudgum. Och åter igen svarade hon: »ja!» ehuru med mattare stämma . . . Då tog bikt-fadern en sax, som hängde vid hans gördel, ett enda klipp och hennes rika hår föll tungt till golvet. Den krans af rosor hon bar på hufvudet kastades undan och slöjan betäckte hennes hufvud. »Icke längre Karin Roos, numera syster Cecilia», utropade biskopen och förde henne upp mot altaret, der hon mottogs af en talrik skara nunnor, som satte henne ned ibland sig mera död än lefvande. Åter jublade sånger från orgelläktaren och besvarades från altaret tills de slutligen förenade sig i ett samfäldt tack och lof, medan föremålet härför, känslolöst för allt, bars till sin cell att återhemta krafter till det sorgliga lif, som väntade henne.

Församlingen strömmade ut ur kyrkan, de flesta intagna af beundran för det granna skådespelet, men många med djupt

deltagande för det olyckliga offret och tyst undran, om detta fått ske, i fall Gustaf Eriksson varit i staden.

Riksrådet Johan Tureson inträffade i Köpenhamn och mottogs af fru Kristina Gyllenstjerna med all den aktning så väl hans beskickning som höga rang kräfde. Under iakttagande af den tidens stränga etikett kunde ingendera värja sig för en viss grad af förlägenhet gent emot den andra. Bägge visste eller trodde sig vara föremål för den andras lidelsefulla kärlek. Den aktning och vördnadsfulla beundran Johan Tureson hyste för Sten Stures fräjdade maka förminskades icke deraf att hon, som förkastat så många lysande anbud, sänkt sina blickar till honom, hvilken, ehuru hennes like i börd, icke kunde skryta af ett så hugstort namn.

Kristina Gyllenstjerna trodde sig förstå den kärlek man sagt henne att Johan Tureson hyste till henne; det romantiska skimmer, som omgaf hennes namn, hennes hjeltomodiga försvar af Stockholms slott, kunde lätteligen fästa ett varmare intresse vid hennes person; hon var ännu temligen ung och skön och således förvissad om att hennes personlighet icke skulle förminska hennes goda rykte. Att den qvinliga fåfängan kände sig smickrad häraf är väl troligt, och ganska naturligt är att hon föredrog den ädle, ridderlige Johan Tureson framför den råde och simple sjöbussen Severin Norrby.

Vi hafva sagt att ett visst tvång rädde vid början af deras bekantskap, men i sådana fall är det vanligtvis qvinnan, som först vet att frigöra sig derifrån. Hon lockade Johan att berätta om sina krigsbragder i Tyskland, om sitt vistande vid kejsar Karl V:s hof, om den lutherska lärans fortgång... för allt intresserade hon sig, allt ville hon veta.

Emellanåt talade hon om Stockholms belägring, men så enkelt och naturligt som om hon endast haft en ringa del i stadens försvar. Men glödande var hennes fosterlandskärlek, liflig och sann hennes beundran för Gustaf Eriksson, varm

och innerlig hennes önskan att han skulle lyckas i sitt stora fredsverk.

Småningom, utan att de sjelfva märkte det, försvann allt tvång dem emellan; det var som om de alltid eller åtminstone mycket länge känt hvarandra. Fosterlandets väl var föremålet för alla deras samtal, och detta rika ämne gaf deråt en omvexling, som förljufvade sammanvarons behag och snart gjorde dem oundärliga för hvarandra. Hennes åsikter om reformationen voro fullt ut lika frisinnade som Johans, och mången gång sade han suckande till sig sjelf: »Om Karin tänkte som hon!» Den aktning och växande tillgifvenhet han hyste för Kristina Gyllenstjerna ansåg han mycket väl kunna förenas med sin kärlek till Karin Roos.

Då erhöll han med en kurir från Sverige underrättelse om att hon tagit slöjan. Om han träffats af åskan, hade det icke gripit honom djupare. I tvänne dagar stängde han in sig i sitt rum och rasade som en ursinnig; ena ögonblicket ville han genast återvända till Stockholm, kasta sig för konungens fötter och bedja honom lösa henne från sitt löfte; han var öfvertygad om att hon mot sin vilja blifvit öfvertalad till detta steg och att ansvaret därför drabbade fader Göran.

Samtidigt erhöll han ett bref från sin moder, som vidlyftigt ordade om Karins sorgsna sinnesstämning på den senare tiden, hennes trägna späkningar och fasta samt orubbliga beslut att taga doket. Innelyckt var ett bref från Karin af följande innehåll:

»Ålskade Johan, det är förbi, oåterkalleligen förbi! Vi måste skiljas — skiljas för evigt!... Ingen har tvungit mig, mitt beslut har varit frivilligt; jag är trött vid denna världens fäfänglighet; jag längtar efter lugn och frid — i grafven!... Käraste vännen min, låtom oss underkasta oss Guds vilja och bedja Honom om kraft att uthärda hvad Han oss förelagt. Jag måste lyda Hans bud och kallelse; därför sli-

ter jag nu bandet, som förenade oss, och säger dig farväl. Och så skall du glömma mig och välja dig en annan maka och blifva lycklig med henne! Men från den trånga klostercellen sändas upp till det stora Guds hus brinnande böner för din sällhet af din trogna syster Cecilia.»

Johan vätte detta bref med sina tårar; det öfvertygade honom ännu mera om att ett svek var begånget, men desslikes att det hade lyckats fullständigt och att hon för alltid var förlorad för honom.

Ovissheten är stundom värre än den grymmaste visshet, och Johan Tureson hade redan pröfvat så mycket i lifvet, att han kunde bära olyckan som en man.

Svaret från kung Fredrik rörande vilkoren för de svenska fruarnas frigifvande hade länge fördröjts men ändtligen erhållits. Tiden för återresan var således inne.

Enligt konungens och sin faders önskan borde han erbjuda sig att bli fru Kristinas följeslagare; han visste att hon väntade det, men nu föreföll det honom särdeles motbjudande att räcka handen åt en annan qvinna öfver den graf, i hvilken hans ungdoms älskade nyss lefvande ingått. Han beslöt skrifva och ursäkta sig med något föregifvet uppdrag och resa utan vidare afsked.

Johan hade varit en daglig gäst hos fru Kristina; sista gången han besökt henne hade hon talat om Sten Sture och den trogna kärlek de hyste till hvarandra. Johan lemnade henne synbart upprörd, och derefter blef han borta. Dag efter dag gick, men han kom icke tillbaka. Hon skickade bud, och man sade att han höll sig instängd på sina rum och icke ville taga mot någon. Sedan att han plötsligt tagit afsked vid hofvet och oförtöfvadt tänkte begifva sig af; men alla talade om att han tycktes gripen af ett djupt svärmod och märkligt förändrat sig.

När fru Kristina erhöll hans afskedsbref, deri han sade sig hoppas få återse henne i Stockholm, kallade hon sina tje-

narinnor och begaf sig sjelf till herr Johan Tureson. Med vänliga ord förebrådde hon honom hans långa uteblifvande, sade att konungen lofvat henne hans sällskap till Stockholm och att hon således räknade derpå och att hon endast genom mycket viktiga skäl kunde förmås afstå derifrån. Johan stod förlägen och förklarade stammande att han var villig dertill, när hon så önskade. . . . Alla sina ursäkter hade han glömt, så öfverraskad blef han.

Fru Kristina begärde tvänne dagar för att göra sig i ordning, men som hon icke ville börja packningen förr än följande dag, önskade hon att herr Johan ännu en gång ville tillbringa sin afton hos henne.

Och när han så kom, frågade hon hvarken efter orsaken till hans nedslagenhet eller bortovaro; hon var allenast vänligare, älskvärdare än vanligt, delgaf honom sina planer för hennes blifvande verksamhet i Sverige och hoppades att han dervid ville vara henne behjelpig. De förbättringar hon åsyftade gälde i synnerhet allmogens undervisning i husslöjder, som redan voro kända i Danmark. Men när Johans svar blefvo lika enstafviga, när ingenting tycktes kunna rycka honom ur den försoffning, hvori han befann sig, tystnade också fru Kristina; hon syntes mycket förlägen, steg upp och lemnade honom allena. Men när hon återkom, satt han kvar på samma plats — samma ställning — samma ansigtsuttryck af smärta och nedslagenhet.

Hon stod en stund villrådlig framför honom, utan att han tycktes bli henne varse.

»Inte trodde jag», sade hon, »att någon sorg i världen kunde så nedtrycka en svensk riddersman.»

»Förlåt, förlåt mig», utropade Johan och fattade hennes hand, som han vördnadsfullt förde till sina läppar. »Ni vet inte hur djupt jag lider.»

Kristina drog bort sin hand och sade med en viss motvilja:

»Stunden synes mig inte väl vald till viktiga förtroenden; dock vill jag för er skull göra ett undantag.»

Derefter bad hon riddaren taga plats vid hennes sida, sedan hon öfvertygat sig om att de voro allena.

»Ja, ja, ni är den enda, till hvilken jag vill anförtro mig, den enda, som skall förstå och hysa medlidande med mig!» utbrast Johan med känsla.

Vi lemna osagdt, om fru Kristina väntade att få höra en glödande kärleksförklaring; helt visst är att hon blef högeligen öfverraskad, när Johan berättade om sin kärlek till Karin, deras skilsmässa, återförening och slutligen hennes invigning till nunna. Han visade hennes bref, som han ständigt bar på sig, han talade om sin bittra sorg och fasta öfvertygelse att hon blifvit tvungen att taga slöjan.

Om Kristina Gyllenstjerna ett ögonblick erfor sviken förväntan, så uppgick denna känsla snart i det lifligaste delta-gande; hon läste brevet flere gånger, frågade och forskade; men när hon fick veta att Karins bikt-fader var den vördige fader Göran, bleknade hon; det var som om ett förfärligt ljus uppgått för henne. Hemligheten, eller hvad hon trodde sig ha upptäckt, behöll hon för sig sjelf, men till Johan sade hon:

»Sveket är begånget, det kan numera ej omintetgöras, men hvad man åsyftat dermed, det måste vi utforska och söka förhindra.»

»För hvem kunde väl hon gå i vägen?» sade Johan.

»För några munkplaner helt säkert, ehuru hvarken ni eller jag äro i stånd att utforska dem», svarade fru Kristina; »men låtom oss sluta ett fast förbud att rycka masken af bedragarna, och det skall slutligen lyckas oss!»

Johan, som tänkt och rufvat härpå i många dagar, gick med tacksamhet in på förslaget. Kristina lofvade att genast vid ankomsten till Stockholm besöka Karin Roos, hvars ungdomsvän hon var, för att om möjligt genom henne finna trä-

den till gåtans lösning, ehuru begge insågo att hon i främsta rummet blifvit förd bakom ljuset.

På bestämd dag anträdde resan till Stockholm. Fru Kristina ville färdas efter sin rang och bekvämlighet. Antingen det nu var för att gifva Johan tid att återvinna ro och besinning eller hon fann så mycket behag i sin riddares sällskap — nog af, de behöfde tre veckor till hemfärden. Johan hade numera heller ingen brådska, endast i Kristinas sällskap kunde han glömma Karin, och som han ännu hyste den tron att hon länge älskat honom, tänkte han på en förening med henne såsom den högsta lycka han numera kunde uppnå.

Sorgen och medlidandet äro tvänne faktorer, hvilka liksom magnetnålar dragas till hvarandra. Emellan dessa bägge uppstodo småningom ett förtroende och en ömsesidig vänskap, som lofvade en kärlekens eftersommar i klaraste belysning. Bägge sågo med saknad målet för resan allt mera närma sig. Kristina yttrade det ej, men Johan sade henne uppriktigt att hon varit för honom en sådan tröstens ängel, att nu, när de halfäkta såren å nyo skulle komma att rifvas upp, visste han icke hur det skulle gå, då han icke dagligen fick taga sin tillflykt till henne. Men då hänvisade hon honom till fäderneslandet, sade att det var hans pligt att glömma sig sjelf för att tjena det.

»Det kallas hjeltomod», sade den högsinnade qvinnan, »att i stridens hetta offra lif och blod, men långt större är det dock att i dagliga försakelser, i kamp mot illviljan och liknöjdheten strida för hvad som är rätt och godt. Gustaf Eriksson var stor i striden för fosterlandets räddning, men han är större nu i sina oafåtliga omsorger för det stora fredsverket och införandet af laglig ordning. Det är hvarje redlig mans pligt att deri understödja honom af alla krafter, och det är veklig svaghet att tänka på egna sorger, när land och rike tryckas under bördan af inre oroligheter.»

Johan betraktade henne med beundran.

»Om hvarje qvinna talade som ni, ädla fru», sade han, »skulle hvarje man bli en Epaminondas.»

Kristina tillade:

»Väl vet jag att konungens fiender räkna på mig och mina söner för att åstadkomma split och oro i landet, men aldrig har Stureska namnet förr och ej heller skall det hädanefters låna sig dertill. Väl önskar jag mina söner allt godt, men svenska kronan sitter nu på det värdigaste hufvud, och af alla mina krafter vill jag befordra att den förblir sittande der. Jag räknar på att ni, herr Johan Tureson, deri blir min bundsförvandt.»

»Inför er förnyar jag min trohetsed till konungen», sade Johan entusiastiskt, »och svär att hålla den obrottsligt. Väl mig, om denna hand ständigt ville visa mig vägen jag bör vandra.»

»Derom en annan gång, herr riddare», svarade Kristina värdigt. »Der se vi redan tornen af Tre kronor och Storkyrkan; nu äro vi snart framme.»

Och tysta fortsatte de vägen, hvar och en upptagen af sina egna tankar.

Fru Kristina hade afslagit Ture Jönssons inbjudning att taga in hos honom. När våra resande kommo inom stadsportarna, skildes de med ömsesidig saknad och längtan efter ett snart återseende.

Hur mycket var icke förändradt, sedan Johan Tureson lemnade sin faders hus? De ungdomsdrömmar, som då sysselsatte honom, voro nu förbleknade. Visserligen tycktes en ny, oväntad lycka vinka honom, men ju mer han närmade sig hemmet, desto mer vaknade minnet af hans första kärlek. Det hade varit tusen gånger bättre att veta henne död än lefvande begrafven.

Ture Jönsson helsade med glädje sin son välkommen tillbaka. Vissheten om att Kristina Gyllenstjerna befann sig i

Stockholm stegrade de förhoppningar, hvarmed han länge därat sig, öfvertygad som han var att hon skulle gå in på alla hans förslag. Johans fåordiga svar styrkte honom häri, och då han aflockat sonen bekännelsen om att han i framtiden icke vore obenägen för en förbindelse med fru Kristina, bygde han derpå de orimligaste luftslott. Den vördige fader Görän hjälpte honom troget häri och kretsade för öfrigt, lyssnande och spejande, omkring Johan utan att dock våga sig i hans omedelbara närhet.

Under tiden satt Johan hos sin moder och lät henne berättat alla enskildheterna under den senare tiden af Karins vistande i hennes hus; men den fromma, godtrogna qvinnan var allt för väl inlärd af sin biktfader att säga annat än hvad han förestafvat henne, och så fick Johan endast höra talas om guddomliga uppenbarelser och Karins glädje öfver att vara Kristi utvalda brud.

Under förevändning af hvila efter resan stängde fru Kristina in sig några dagar på sina rum och nekade att mottaga alla besök, men i hemlighet tillkallade hon några gamla trogna vänner, och genom dem fick hon klar inblick i förhållandena. Hon insåg med glädje att hon hade bedömt konungen riktigt, men ock att ett nytt intresse vaknat hos henne sjelf. Att den narraktige Ture Jönsson stod på branten af en afgrund, att han understödde upproret i Dalarne, att han vid flere tillfällen handlat tvärt emot konungens intressen och att den nåd, som numera visades honom, var starkt uppblandad med misstro och ovilja — allt detta var allmänt känt. Kristina ville rädda denne man utan att därför i ringaste mån svika sin tro till konungen. Ändtligen hade hon uppgjort planen för sitt handlingssätt, och nu gälde hennes första besök S:t Klara kloster.

Hennes namn öppnade genast portarna, och abbedissan skyndade att mottaga den ädla gästen. När Kristina sade att hon önskade ett samtal mellan fyra ögon med syster Ce-

celia, blef nunnan emellertid mäkta förlägen och talade om att hon länge varit illa sjuk samt ännu var mycket svag och matt. Då Kristina begärde att få tillträde till hennes cell, svarade hon, att som mottagningsrummet låg nära bredvid, trodde hon nog att den sjuka skulle hafva krafter att begifva sig dit.

Kristina fick vänta länge innan hon kom. Ändtligen närmade sig en skugga af den forna ungdomsvännen.

»Evide Gud, kan detta verkligen vara Karin Roos?» utbrast Kristina och vek förskräckt tillbaka.

»Hvarför kommer ni hit och hvad vill ni mig?» frågade den bleka skuggan. »I grafven brukar man ju få vara i fred.»

»Karin, känner du inte igen mig, Kristina Gyllenstjerna, din barndomsvän!»

»Sten Stures enka! Jag visste det... de sade att ni skulle komma — men då — då!...»

Och nu flögo hennes blickar omkring i vild yrsel, och hon hviskade sakt:

»Säg mig, om Johan också är här?»

Derefter ropade hon vildt:

»Johan, Johan... de ha bedragit dig... jag är inte trolös. För Guds Moders skull, låt mig gå till honom, jag vill anropa hans förlåtelse, jag vill säga honom allt — allt!»

Och hon kastade sig till Kristinas fötter och omfattade hennes knän.

Men abbedissan, som icke var längre borta än att hon hört allt sammans, skyndade in, åtföljd af flere tjänande nunnor, i afsigt att föra bort den olyckliga Karin Roos.

»Har jag inte sagt att jag vill vara allena med syster Cécilia?» sade Kristina med denna höghet, som hon så väl förstod att antaga.

»Men hon är sjuk och talar i yrsel. Hennes vilda tal skall missleda er, ädla fru.»

»Deröfver tror jag mig sjelf bäst kunna döma», svarade Kristina. »Gå genast, och må ingen komma in förr än jag kallar.»

En svag rodnad färgade abbedissans kinder, men hon bet i hop tänderna och teg. Den ädla fru Kristina var allt för inflytelserik, att man vågade öppet trotsa henne, men bittert ångrade nunnan att hon gifvit efter för hennes begäran att se och tala med syster Cecilia.

När de ändtligen voro allena, lyfte Kristina upp den till hälften afsvimmade och satte henne i den bekväma stol man inburit för hennes räkning. Med luksalt, som hon sjelf medfört, återkallade hon henne till sansning och sade derefter deltagande.

»Käraste Karin, hur kunde du skilja dig från en man, öfver hvars trofasta kärlek du borde varit stolt och lycklig? Du kände ju hans ädla hjerta!»

Den svaga varelsen darrade häftigt.

»Vik ifrån mig, frestare», viskade hon och tillade derefter med det mest rörande uttryck, i det hon hopknäppte händerna: »Ja, ja, vördige fader, jag skall lyda edra befallningar. Älägg mig blott inte flere fastor och späkningar! ... Vänta — nu mins jag hvad ni befalde mig.»

»Och derpå vände hon sig till Kristina med ett slags förfäran och likasom fruktande och sade:

»Det är ju ni, som skall bli Johans maka? — Ni måste det! — Se, jag faller till edra fötter!... För mitt barns skull!... För min egen salighets skull!

»Karin, i himlens namn!» utbrast Kristina, i det hon hindrade henne att kasta sig till golfvet.

Men yrseln hade å nyo fattat den olyckliga, och hon fortsatte häftigt:

»Ni vet inte, ni, att konungen är en kättare... han vill krossa den heliga kyrkan — men det får inte ske...

den måste räddas... det är jag, som skall bli offret... jag ensam... Heliga jungfru... mina krafter öfvergifva mig!»

Intagen af det djupaste medlidande och ur stånd att fatta den plan, som låg gömd härunder och tydligt afsåg också henne, egnade Kristina fortfarande sina omsorger åt den olyckliga.

Ett ögonblick tycktes Karin återkomma till sansning; då fattade hon Kristinas händer, betäckte dem med kysisar och sade ängestfullt:

»Ni lofvar mig ju att inte hålla med den kätterske konungen! Ni vill ju bli Johans maka?»

Men likasom hennes hjerta brustit vid denna bön, låg hon nästa ögonblick sanslös i Kristinas armar. Fåfånga voro nu hennes alla bemödanden att återkalla Karin till lifvet, och hon måste ringa på klockan för att erhålla hjälp. Icke förr än Kristina sett den svaga lifsgnistan åter tändas hos syster Cecilia lemnade hon klostret, sedan hon anbefalt den sjuka åt abbedissans synnerliga vård och dessutom sagt henne, att om man någonsin nekade fru Kristina Gyllenstjerna tillträde till hennes ungdoms vän Karin Roos, skulle hon veta att på annat håll skaffa sig den önskade tillåtelsen.

Djupt upprörd, återvände Kristina till sitt hem; aldrig hade klosterlifvet synts henne förfärligare och hon erfor ett ögonblick en hemlig fruktan att man också umgicks med planen att inspärta henne; men snart förjagade hon denna tanke och grubblade på den hemlighet, som doldes härunder. Af herr Ture Jönsson hoppades hon möjligtvis erfara den, och det var också honom hennes nästa besök gälde.

Länge efterlängtd och mycket välkommen var hon i hans hus. Ture Jönsson kunde knappast finna ord för att uttrycka sin aktning och beundran, sin glädje och tacksamhet för att det första besöket egnats honom.

Kristina svarade att hon aldrig kunnat glömma den

välvilja han alltid visat henne, likasom hon ock ständigt skulle minnas det ridderliga beskydd hans son egnat henne under resan genom det kära fäderneslandet.

Ture Jönsson försäkrade henne att han mycket väl förstod den harm och smärta, som dervid helt säkert intagit hennes själ. Med en djup suck och en blick mot himlen sade han:

»Er salige make, herr Sten Sture, och hans fader ha bägge innehåft högsta makten i Svea rike, och nu ser ni likväl edra söner utestängda derifrån och tronen intagen af en simpel adelsman, som ej har minsta rätt dertill.»

»Det tyckes mig dock som om Gustaf Eriksson förvärfvat sig fullgod rätt dertill, och långt ifrån att afundas honom, önskar jag att han rätt länge måtte få vara det betryckta fäderneslandet till gagn och nytta.»

Ture Jönsson hostade och syntes mäktiga förlägen, men så rann det honom i sinnet att en så klok qvinna som fru Kristina Gyllenstjerna icke genast uttalar sin verkliga mening.

Med en ceremoniös bugning tillade han därför:

»Dessa ord äro eder till stor heder, ädla fru, och det vore väl, om herr Gustaf hyste lika högsinnade tänkesätt om er. Beklagligtvis misstänker han er för hemliga stämplingar, och det giftermålsrykte, som blifvit utspridt om er och herr Severin Norrby, har gifvit ökad anledning till misstroende.»

»Jag är ledsen, om konungen sätter någon lit dertill», sade Kristina med ett uttryck af missnöje. »Ryktet saknar i sanning all grund.»

»Jag tackar er för dessa ord, ädla fru; var viss om att Svea rikets ridderskap såsom en man skall veta att försvara er mot Gustaf Eriksson, om så påfordras!»

»Får jag inte nu bringa eder ädla husfru min helsing?» frågade Kristina och steg upp.

»På mina knän ber jag er ännu förinna mig några ögonblicks samtal. Det är ovisst, när jag härnäst får tala med eder utan vitnen, och den sak jag har att anföra är af yttersta vigt.»

Kristina betraktade honom förvånad och svarade:

»Ni öfverraskar mig i sanning, herr Ture Jönsson. Tala, jag ber!»

»Såsom Sveriges äldste riddersman har jag ett ännu närmare skäl att erbjuda er mitt beskydd. Ni vet att min fränka Karin Roos genom sitt beslut att bli nunna upphäft förbindelsen mellan henne och min son.»

»Ja, jag vet det, och det har storligen förvånat mig att ni inte har hindrat henne derifrån.»

»Ädla fru, hon har af egen böjelse och fri vilja afsagt sig verlden och tagit slöjan.»

»Nej, herr rikshofmästare, hon har blifvit tvungen dertill.»

»Hvaraf vet ni det?» frågade denne bleknande.

»Af hennes egen bekännelse! Om jag framlade denna sak för konungen, betviflar jag ej att han skulle lösa henne från sitt löfte, men hon skulle inte kunna uthärda de sinnesrörelser, som hon då å nyo måste genomgå, och det är derför bättre att hon får gå sin snara död till mötes; men nu står hon under mitt beskydd, och ve den, som ytterligare vågar plåga och martera henne.»

Kristina yttrade dessa ord med blicken skarpt fäst på löndörren, som ett ögonblick öppnats, dervid hon tyckt sig se Görans lömska drag.

Ture Jönsson stod så häpen, att han för några ögonblick förlorade talförmågan. Kristina beherskade sin sinnesrörelse och bad honom fortsätta.

Men detta tycktes icke hafva sig så lätt; han stammade, harklade och slutligen, likasom han i en hast påmint sig en strof ur sitt öfverlästa tal, inföll han häftigt:

»Ädla fru, ni är ännu ung och skön, min son Johan hyser den varmaste tillgifvenhet och vördnad för er, han är en ädel och tapper man; värdigas tillåta honom att söka vinna er hand och ert hjerta.»

»Stunden för denna framställning är inte väl vald», sade Kristina och vände sig å nyo för att gå.

Nu fattades herr Ture af en verklig ångest.

»Ädla fru, ert bifall är min enda räddning!» utbrast han. »Konungen är uppretad mot mig, han misstänker mig för hemliga stämplingar, mig lika väl som er. Det är er inte obekant att min släkt härstammar från furstinnan Agnes, dotter af Håkan... tiderna äro oroliga... Gösta Eriksson har genom lutherska lärans införande skaffat sig många fiender i landet... ingen kan veta hur det aflöper i längden... det är därför af vigt att vi förena våra intressen... med ett ord, ädla fru, om ni samtycker att bli min sons maka, uppfyller ni hela ridderskapets hjertan med glädje och förhoppningar.»

»Var det därför Karin Roos skulle bli nunna?» frågade Kristina sig sjelf och vände sig bort för att dölja sin rörelse.

I detta ögonblick inträdde Johan Tureson.

Fadern skyndade mot honom och hviskade:

»I vår slägts namn anbefaller jag dig att fullgöra min vilja!» Med högre röst tillade han: »Kom närmare, son Johan; jag har redan framfört ditt hjertas önskan till den ädla fru Kristina.»

Hon betraktade honom med djupt medlidande, måhända också med en ömmare känsla.

Johan närmade sig henne med nedslagna ögon och ytttrade med qväfd rörelse:

»Ni vet, ädla fru, att jag endast kan erbjuda er ett krossadt hjerta; men ehuru det är fattigt på kärlek, klappar det inte desto mindre varmt för allt, som är ädelt och stort, och om ni vill tillåta mig att bli er en vän och beskyddare,

så svär jag att aldrig svika ert förtroende utan till min sista stund tjena och vörda er.»

Ett par stora tårar syntes i hans ögon och fuktade Kristinas hand, som han vördnadsfullt förde till sina läppar.

»Den dären förstör allt sammans», mumlade Ture Jönsson för sig sjelf.

Kristina drog sakta bort sin hand.

»Af hjertat tackar jag för er uppriktighet, herr Johan Tureson», sade hon. »Jag känner derpå igen min ridderlige ledsagare, och stolt och lycklig må den kvinna kallas, som en gång blir er maka; men för mig...»

Här blef hon afbruten af en tjenare, som underrättade om att hans nåde herr Gustaf Eriksson kom för att göra ett besök hos rikshofmästaren herr Ture Jönsson.

»Han här?» utbrast Kristina.

»Att edert första besök gälde mig, skall han aldrig förlåta», hviskade Ture Jönsson.

När konungen hastigt inträdde i rummet, låg ett moln af missnöje öfver hans panna, och han besvarade de närvarandes vördnadsfulla helsningar temligen kallt.

»Mitt besök gäller inte eder, herr Ture Jönsson», sade han, »utan min fränka, fru Kristina Gyllenstjerna. Af min vän Johan redan för flere dagar sedan underrättad om hennes ankomst, ville jag i dag tillfredsställa min otålighet att helsa henne välkommen; då underrättades jag om att ni, ädla fru, hållit detta hus kärare än vårt, emedan ni hedrat det samma med edert första besök.»

Den sista meningen var direkt stäld till Kristina, hon märkte en viss oro i konungens väsende, hon såg Ture Jönssons ångestfulla förbidan och med en djup nigning svarade hon:

»Den vördnad och tillgifvenhet jag hyser för min ädle frände Gustaf Eriksson borde visserligen förmått mig att främst till honom frambära uttrycken af min tacksamhet

och beundran... men hos oss kvinnor finnes det känslor, som någon gång taga försteget... Jag hoppas eders nåde värdes ursäkta min försumlighet, då jag ber att få förklara att jag här inte infunnit mig hos rikshofmästaren herr Ture Jönsson utan hos fadern till min blifvande make, herr Johan Tureson!»

Kristina uppfångade Johans tacksamma blick; Ture Jönsson såg ut som om en sten blifvit vält från hans bröst och äfven Gustafs panna klarnade.

»Icke må det förundra er», sade han muntert, »om denna förklaring mäktade öfverraskar mig, men den gläder mig tillika. Johan är mig en trogen och kär vän, väl värd den äran att vara älskad af den ädlaste fru i Svea land. Jag bifaller därför med nöje denna förening och önskar eder bägge all glädje och sällhet, med Gud allsmäktig!»

Med dessa ord lade konungen deras händer till sammans.

»Jag hoppas aldrig göra mig ovärdig den vänskap och godhet, hvarmed eders nåde hedrat mig», sade Johan.

»Redan i morgon skall jag afsända ett bud till hans helighet påfven med underrättelse om denna förening», utbrast herr Ture Jönsson. »Såsom slägt till den ädla fru Kristina måste vi begära hans bifall till giftermålet.»

»Må göra, herr Ture», inföll konungen, som nu blifvit vid det bästa lynne; »det stände er fritt, om inte vårt samtycke är er tillräckligt; dock vill jag sjelf fira den högtidliga förlofningen och göra den så praktfull och lysande, som det står i min förmåga.»

Kristina fattade rörd konungens hand och sade:

»Mottag mina varma tacksägelser för all den huldhet och tillgifvenhet eders nåde bevisar mig.»

Konungen behöll hennes hand i sin och svarade:

»Det är blott ett ringa återgåldande af den vänskap jag sjelf en gång åtnjöt vid herr Sten Stures hof. Men

tiden hastar, jag skall på bröllop. Vill inte ni, ädla fru, och också du, vän Johan, vara mig följaktig?»

»Med stor glädje, om det så är eders nådes vilja», svarade Kristina förvånad.

»Så lät oss då genast bege oss af! — Far väl, herr Ture. Gud vare med er!»

Och med ett gladt leende lemnade konungen rummet, åtföljd af fru Kristina och Johan Tureson.

Rikshofmästaren stod gapande och såg efter dem; i sitt sinne undrade han hvad det var för ett besynnerligt infall. Men snart glömde han detta för att glädja sig åt Kristinas fintlighet att afvända stormen. Han var öfvertygad om att hennes yttrade tillgifvenhet för Gustaf Eriksson endast var låtsad och att hon älskade makten lika mycket som han. Såsom sin sonhustru hade han henne i sitt våld, och han skulle väl tvinga både henne och sin son att foga sig efter hans vilja. Åter igen såg han kronan sväfvä öfver sitt hufvud och utbrast med förtjusning:

»O, min stammoder, du välsignade Agnes, med hvilken stolthet skall du ej inom kort blicka ner på din ättling!»

I dessa lyckliga drömmar stördes han af fader Göran, som störtade in i rummet med förskräckelsen målad i sina anletsdrag.

»I Guds och alla helgons namn», utbrast han, »en stor olycka är på färde!»

»Jag fruktar inte mera någon sådan», sade herr Ture med ett sjelfföfnöjdt leende.

»Ett förfärligt slag hotar att drabba den heliga kyrkan, att krossa den i dess innersta rot!» klagade munken och vred händerna i förtviflan.

Herr Ture, som aldrig förr sett honom sådan, stod helt förskräckt och begärde närmare förklaring.

»Mätte det regna eld från himmelen och förgöra alla kättare!» skrek munken i fullt raseri. »Denne Olaus Petri

nöjer sig inte längre med att predika sina irrläror, han har nu gått än vidare i fräckhet och gudlöshet. Änskönt han är prestvigd, har han tvärt emot påfvens förbud vågat inlåta sig i kärlekshandel med en ung jungfru, och denna dag firas deras bröllop.»

»Det var väl inte dit konungen förde min blifvande sonhustru!» vrålade Ture Jönsson, nu nästan lika ursinnig som munken.

»Jo, till Storkyrkan, der vigseln försiggår!»

»Hvarför har ni inte förhindrat den?» frågade rikshofmästaren.

»Saken har hållits så hemlig, att jag först i detta ögonblick blifvit underrättad derom! Ceremonien är förmodligen redan afslutad, men jag uppger därför inte hoppet om att kunna upphäfva giftermålet», sade munken och rätade ut sig i hela sin längd. »Bruden är ett upptaget barn till den rike och högt ansedde borgaren Märten Nilsson, Skinnare kallad. Men sanningen är att hon hvarken är en ringa eller lågättad person utan nära förbunden med rikshofmästaren Ture Jönsson, efter som hon är en dotter af eder egen son Johan och den forna Karin Roos.»

»Vill ni beröfva mig förståndet! Har ni inte sagt att detta barn var dött för länge sedan?»

Göran teg några ögonblick innan han svarade:

»Det var nödvändigt för mina planer att låta modern tro det. Barnet hade blifvit fördt till Tyskland och lemnadt i ett kloster. Staden brändes och klostret förstördes. Märten Skinnare, som just då i handelsföretag reste den vägen, varseblef det lilla qvidande barnet, hvilket nunnorna lagt ifrån sig på en tom hövagn. Han tog det med sig och lät sedan uppfostra det såsom sitt eget. Men före sin afresa lät han anteckna sitt namn hos presten i församlingen, och på det sättet blef jag underrättad om verkliga förhållandet. Hade Karin Roos vetat att hennes dotter lefvat, skulle hon aldrig

tagit sin tillflykt till den heliga kyrkans sköte. Nu äro emellertid förhållandena ombytta, nu är hennes mellankomst af nöden, och det är hon som skall åtskilja det unga brudparet.»

»Tror ni verkligen det skall lyckas?» frågade herr Ture med lika mycken fruktan som beundran.

»Hvem vet, om inte just detta skall leda till den heliga kyrkans förhårligande och kätteriets fall!» svarade Görän triumferande. »Håll eder beredd, herr Ture Jönsson, mana hela ridderskapet att vara på sin vakt; jag ser i andanom den dag randas, då den hädiske konungen skall bli nedstött från sin tron och en värdigare intaga hans plats! Och nu till S:t Klara kloster!»

Med brådskande steg skyndade den vördige fader Görän ut ur rummet.

Men herr Ture Jönsson upprepade för sig sjelf:

»Sveriges förste riddersman, ättling af den välsignade drottning Agnes, dotter af Håkan, gift med Margareta.»

Derpå gick han åter att drömma om kronan.

Fru Kristina Gyllenstjernas besök hos syster Cecilia hade verkligen förskaffat denna senare en ömmare vård, och andra dagen derefter kunde hon åter sitta uppe, ehuru hon klagade öfver stor mattighet. Då sade man henne att den vördige fader Görän brådskande anländt och önskade ett samtal med henne.

En rysning genomfor den arma qvinnan.

»Jag förmår inte nu», sade hon; »bed honom uppskjuta dermed till en annan dag.»

Men några ögonblick derefter inträdde abbedissan och sade henne att den vördige faderns ärende icke tillät något uppskof. I samma ögonblick syntes Görän och befalde att man genast skulle lemna honom allena med syster Cecilia.

Den blick af öfvergifven hopplöshet, som hon fäste på honom, måtte anslagit någon sträng i hans tigerhjerter, ty han sade med en anstrykning af deltagande:

»Ni synes mig vara sjuk och lidande, min syster?»

»Jag hoppas att mina lidanden snart nått sitt slut», svarade hon med en suck af längtan.

»Är ni så säker på att intet mera återstår er att göra? Kanhända just allt utom hvad ni hittills inte gjort varit gagnlöst och förgäfves.»

»Jag förmår ingenting mer!» hviskade Karin och hennes trötta hufvud sjönk maktlöst ned mot bröstet.

»Inte ens, om det är något, som angår er dotter?»

»Min dotter? Det är ju för hennes skull som jag lidit och underkastat mig allt!»

»Men om nu detta barn fordrade af er något mera, om det behöfde er närmare omvårdnad, ert moderliga hägn?»

»Jag förstår er ej, min fader!» svarade Karin, i det hon lyfte upp hufvudet och betraktade munken med nyvaknad intresse.

»Guds vägar äro outgrundliga! Antag att den heliga jungfrun låtit röra sig af edra böner, antag att hon behagat till lifvet återkalla detta barn, som ni hittills ansett förloradt.»

Karin stirrade på honom.

»Tala ej så, fader», sade hon efter en stund, »tala inte så . . . mitt hufvud är redan förvirrad . . . ni kunde göra mig vansinnig.»

»Försök att lugna er, min syster; hvad jag säger är sanning. Genom ett underverk har er dotter undgått fördölsen i klostret, hon lever — än mer — hon är inte långt härifrån!»

Hvilken trollmakt eger ej moderskärleken! Tröttheten och liknöjdheten voro borta, lifvet återvändande, likasom ljuslågan alltid brinner klarast, då den är nära att slockna.

Karin sprang upp och utbrast: »Min dotter! . . . Hon lever . . . hon lever . . . Heliga Guds moder . . . och ni har låtit mig genomgå alla dessa qual! Ni visste att min dotter lefde, och ni underrättade mig inte derom?»

»Jag svär er vid alla helgon, min syster, att jag nu först fått veta det!»

»Nu först! . . . Heliga jungfru, är detta rättvisa? Hvarför skulle jag ej få veta det förr än nu . . . nu, då klostermurarna skilja mig ifrån henne! O, hvarför fick jag ej veta det några dagar förut!»

Munken gjorde en rörelse af otålignet.

»Vi förlora tiden med onyttig klagan», sade han. »Kom och följ mig till er dotter!»

»Dröj några ögonblick, min fader . . . denna underrättelse . . . mina krafter . . . jag förmår ej . . .»

»Ni måste!» utbrast Göran med stigande otålighet. »En stor, förfärlig olycka sväfvat öfver ert barns hufvud . . . ni ensam kan rädda henne!»

»En olycka, säger ni?» Och åter igen växte krafterna.

»Faran ökas med hvarje minut; ännu några ögonblick och hon är för evigt förlorad.»

»Förlorad? Nej, nej. . . Ni ser det, jag är inte längre svag! Min dotter! Kom, kom, jag följer er! . . .»

Och hon visste knappt att man kastade en kappa öfver hennes axlar; moderskärleken hade gifvit henne vingar och hon kände icke att hon gick, hon trodde sig flyga till sin dotters möte, denna dotter, för hvars skull hon lidit och försakat så oändligt mycket.

NIONDE KAPITLET.

Hvad Gud förenat kan ej menskan skilja.
Gammalt ordspråk.

I Märten Skinnares rika hus reddes till ett präktigt bröllopsbord. Den gamla trotjenarinnan Brigitta fylde silfverkannorna med vin och skummande öl, men hon såg icke glad

ut dervid, och i synnerhet mörknade hennes blick, när hon gick igenom de rum, som voro bestämda för de nygifta.

De unga flickor, hvilka skulle biträda henne, fingo endast uppbära snäsor och bannor, och hvarje gång hon öppnade de rikt fyllda skåpen, utbrast hon i ny klagan.

»Heliga jungfru, det kostar på att taga fram alla de här dyrbara silfverstopen och kredens-karen. De ha inte varit i bruk allt sedan grafölet efter den välsignade saliga husfrun!»

»Men då är det ju godt att de komma ut och vädras en gång?» anmärkte den ena af de unga flickorna.

»Nej, illa är det», svarade Brigitta vresigt, »att jag, som sjelf stälde upp dem, nu skall taga ned dem vid ett sådant här gudlöst tillfälle. Vore jag mor åt jungfru Kristina, skulle jag krossa hennes hjerta med lagsens hammare, så att det blef sönderbråkadt som lin och mjukt som de finaste tågor.»

»Ja, nog skulle det bli ett predikande, kära mor, så tårarna halkade utför hennes kinder som getter utför kala berg!» genmälde den andra flickan; »men länge kunde ni väl ändå ej bli henne gramse, för hon är så fager under ögonen.»

»Just det har bundit min tunga», svarade gumman häftigt; »hennes smekningar ha dragit mig i frestelse, och i dessa svåra och ondskefulla tider behöfver man bedja och strida både natt och dag.»

»Ja, det är med synden aldeles som med vår ladugårdsgrind», inföll den första flickan; »bäst man ingenting vet af, så är den efter en och slår en på hälarna.»

Nu inträdde Märten Skinnare i full högtidsskrud. Glädje och belåtenhet lyste ur hans ärliga ansigte.

»Guds fred, Brita», sade han gladt; »har ni nu allting i ordning?»

»Blir nog i sinom tid», svarade gumman häftigt. »Jag brukar inte glömma hvad jag skall göra.»

»Deri har ni rätt», svarade Märten saktmodigt. »Jag

ville bara låta er förstå att nu är den heliga ceremonien slutad, och de nygifta äro snart här.»

»Såå», sade hon med rörelse, »det är således gjordt, som aldrig kan göras om igen. Och riksens heliga patroner låto inte något mirakel ske för att bringa det om intet?»

»Nej, Brita, det gjorde de inte», svarade Märten med så djupt allvar, att Brita måste se upp på honom.

Och när hon då såg att hans ögon voro fulla af tårar, kunde hon ej annat än säga:

»Jag skulle nog ha lust att veta hur det tillgår vid ett sådant der okristligt bröllop?»

»Vackert, högtidligt, kära Brita!» svarade Märten.

Och när nu gumman och de bägge flickorna nyfiket närmade sig, berättade han dem att hans nådes kansler, mästare Laurentius Andreæ, sjelf hade förrättat vigseln, och just som brudparet trädde fram för altaret, sken aftonsolen in öfver deras hufvuden. Med det samma stämde orgeln upp, och för första gången sjöngo korgossarna messan på svenska språket, och hela församlingen föll in med hög röst och prisade Gud af hjertans grund att den på sitt eget tungomål fick tacka och lofva Honom.

De tre qvinnorna greto och snyftade under berättelsen; de menade att så vackert trodde de visst icke att det skulle blifva. Men plötsligt qväfde Brita sitt eget deltagande och utbrast:

»Nej, jag vill inte tycka om det; det är ej annat än synd och djefvulskap allt sammans, det ha dominikanermunkarna sagt, och de äro fromma och heliga Guds män, som nog veta att skilja mellan rätt och orätt.»

Nu berättade Märten att hela kyrkan varit full med folk, och när så hans nåde konung Gustaf sjelf kom och hade med sig fru Kristina Gyllenstjerna och många ädla herrar och riddare, då blef det en allmän rörelse och Laurentius' tal till brudparet lockade tårar i allas ögon.

»Heliga jungfru», utbrast Brigitta, »är det möjligt att den ädla fru Kristina också var med om en sådan gudlöshet?»

»Ack, den som ändå varit med . . . den som ändå varit med!» ropade de bägge flickorna.

»Tyst, tyst, jag hör buller; det är säkert brudparet, som kommer», sade Mårten. »Fort, lys ut med ljuset!»

Och in genom dörren sväfvade en ljusalv så till kläde-
dräkt som utseende. Hon flög i Mårtens öppnade famn, lutade det guldlockiga hufvudet mot hans bröst, slog de runda armarna kring hans hals och hviskade ömt och kärleksfullt:

»Fader, fader!»

»Gud signe dig, barn», sade Mårten rörd och tryckte henne till sitt hjerta.

Olaus stod bredvid dem, iklädd den enkla prestrocken och den hvita veckade kragen. Det högtidliga allvaret på hans panna, den klara, öppna blicken, det lycksaliga småleendet på hans läppar, när han betraktade sin brud, gåfvo bilden af den man, som skulle blifva en trons klippa på Herrens mark.

Icke ens Brigitta kunde värja sig för det intryck han gjorde på henne.

»Heliga jungfru», mumlade hon, i det hon betraktade honom, »hvad det är synd att han skall vara en kättare!»

Men när hon såg hur de unga flickorna med ett slags beundran mönstrade honom, då skickade hon dem att sköta sina göromål och lemnade sjelf förtretad rummet.

»Låt mig trycka er hand, Mårten, och hjertlig tack för att ni gifvit mig henne», sade Olaus.

»Jag har redan sagt eder bägge att Kristina endast är min fosterdotter», sade Mårten. »Men vore hon så visst mitt eget barn, jag hade likaväl gifvit er henne, mäster Olaus, ty ni är en ädel och redlig man, med lika mycket hjerta som förstånd, och att ni skall göra henne lycklig, derom är jag förvissad. Hennes fromma sinne skall mildra er häftighet,

och er kraftiga vilja skall stärka hennes svaghet. Gud vare med eder bägge!»

Och när så det första känslösvallet lagt sig, sade Märten till dem att de nu helt lugnt skulle samtala med hvarandra. Under tiden ville han gå ut och se till att allt blef i ordning till gästabudet. Det dröjde väl ännu några timmar innan bröllopsgästerna hunne anlända.

Det fins, Gud ske lof, stunder i lifvet, då vi erfara en så oblandad sällhet, att vi tycka oss ingenting mera hafva att önska. Detta måste vara en försmak af himmelen; men hur hastigt förflyga icke dessa himmelsfärder och hur ofta inträffar det ej att det, som var vår högsta lycka, blir orsaken till den bittraste sorg?

De sutto bredvid hvarandra, dessa bägge, undrande öfver sin egen lycka och okunniga om de hotande moln, som allt tyngre sänkte sig öfver dem.

»Om jag inte höll din hand i min och skådade in i dina ljufva ögon», sade Olaus, »skulle jag inte våga tro på min lycka; den har kommit mig så hastigt och oväntadt uppå, likasom en ljufvig dröm, från hvilken uppvaknandet skulle bli så mycket förskräckligare.»

Kristina log emot honom med ungdomens glada tillförsigt.

»Älskade», sade hon, »den drömmen skall räcka så länge som vårt lif, och vid uppvaknandet på andra sidan grafven skall vår kärlek endast brinna mera varm och helig.»

»Men hvarigenom har jag gjort mig förtjent af din kärlek, Kristina? Du är mig såsom en uppenbarelse från en högre verld; ditt öga är som den klara dagdroppen, i hvilken himlen speglar sig, och ditt hjerta liknar källans rena våg, hvars djup någon oren tanke ännu aldrig grumlat.»

»Och du, min Olaus, ej mäktar jag beskrifva hvad jag känner för dig! . . . Då jag hörde dig, var det som om solen för första gången hade gått upp för min inre syn. . . . Många

tankar slumrade i min själ, men dunkla och oförstådda som om nattens dimmor hvilat öfver dem . . . i ett nu försvann allt mörker, du blef mig det samma som ljus och klarhet, som värme och sol, som glädje och sällhet . . . hvad du sade, det gillade jag; när du led, led också jag; hvad du kallade stort, det beundrade jag, och hvad du önskade, derom bad jag till Gud!»

»Kristina! Inte är hela mitt lif tillräckligt att göra dig så lycklig som du förtjenar; jag svär dock att ständigt ha det målet för ögonen, och tusen gånger hellre vill jag dö än svika mitt löfte.»

»Jag tror dig, min Olaus, jag tror dig!»

»Så komme nu fritt faror och pröfningar, olyckor och frestelser; jag fruktar dem inte; med mitt hjerta mot ditt skall striden bli mig lätt och segern gifven.»

Och Olaus tryckte sin unga maka till sitt bröst.

Då öppnades dörren från gästbudssalen och Märten kom ut. Han betraktade med ett förnöjdt leende de unga tu; men då ingendera af dem tycktes hafva ögon och öron för någon annan än hvarandra, sade han slutligen:

»Ni måste förlåta mig, barn, men här är ett bud från hans nåde konungen att mästare Olaus och jag genast skola begifva oss till honom på slottet.»

»Hvad, nu genast?» frågade Olaus. »Det tyckes mig som om hans nåde kunnat lemna mig i ro i dag.»

»Inte bör min kärlek göra dig tvehägsen», hviskade Kristina. »Inte må den komma dig att glömma ditt heliga värf.»

»Du har rätt, Kristina, och jag vill genast efterkomma konungens befallning.»

»Men här får du inte dröja allena», sade Märten till Kristina; »gå in i bröllopsalen, barn, och se efter tillredelserna; vi äro nog tillbaka innan gästerna komma.»

»Är ni rädd för rövare, far?» frågade Kristina skrattande.

»Nej, dörren till festsalen stänger jag. Här vill jag vänta ensam tills ni bägge återkomma.»

Och handling följde orden åt.

»Så låt oss då genast bege oss af för att så mycket snarare vara tillbaka. Far väl, min Kristina», sade Olaus.

»Far väl, Olaus», svarade hon muntert och undandrog sig skämtande hans omfamning. »Tiden skall inte bli mig lång, ty jag skall tänka på dig.»

»Gud vare med dig!» sade han och skyndade ut.

»Stäng dörren efter oss, barn», tillade Märten och vandrade efter honom.

Kristina stod och såg efter dem, men att stänga dörren hade hon ingen lust till; då skulle det ju se ut som om hon varit rädd, och så skulle hon vara tvungen att öppna, när hennes fader och Olaus kommo tillbaka. Nej, då var det mycket roligare att blifva öfverraskad af dem.

Så beslöt hon sig för att draga fram faderns stora, beqväma länstol, sätta sig i den, luta sig tillbaka och blunda och tänka . . . tänka på allt hvad hon sagt och gjort allt sedan hon första gången såg Olaus! Hur lifligt påminde hon sig ej hur hon gret bittert, när jungfru Karin Roos sade att han var en hedning och kättare, och hur hon sedan blef uppbygd af hans predikan och hur glad och lycklig hon kände sig, när hennes fader sade henne att Olaus var bättre och ädlare än de flesta andra menniskor.

»Och bäst som jag nu sitter så här», sade hon småleende för sig, »står han kanske bakom mig, lägger sin hand på mitt hufvud och säger . . .»

Och verkligen lade sig i detta ögonblick en hand på hennes hufvud.

Kristina gaf till ett rop och sprang upp; framför henne stod en tiggarmunk med sänkt blick och ödmjuk hållning.

»Jag skrämde er törhända», sade han ursäktande.

»Ja, så dåraktig var jag verkligen», svarade den unga

qvinnan, skrattande åt sin egen fruktan. »Ni är förmodligen en fattig vandrare, som söker herberge öfver natten. Stig fram, vördige fader, och hvila eder. Min far är väl inte hemma, men han kommer snart.»

Och hon bjöd honom taga plats i den stol hon nyss lemnat.

»Det är inte er far jag söker, det är er, jungfru Kristina», sade munken och gick henne närmare.

»Mig?»

Hon betraktade honom uppmärksamt och fortfor derefter:

»Vänta? . . . Det tycks mig som om jag sett eder förr — i Strengnäs — ni sålde aflat på torget?»

»Edert minne är godt, märker jag; törhända gissar ni nu också mitt ärende?»

»Nej, det är mig inte möjligt!»

Men Kristina kände sig skakas af en stark frossa, det var som om blodet isats i hennes ådror och hon drog sig omedvetet tillbaka.

Munken betraktade henne skarpt.

»Olyckliga», sade han, »vet ni då inte heller att ni nyss begått en kättersk och okristlig handling, som stöter ut er från Guds församling och gör er till föremål för alla rätt-sinnigas förakt och afsky?»

Det blixtrade till i Kristinas ögon och hon svarade:

»Om ni dermed syftar på mitt giftermål med Olaus, så vill jag säga eder, att långt ifrån att ångra det, känner jag mig stolt och lycklig deröfver.»

»Giftermål, säger ni? . . . Olyckliga barn, vet ni då inte att detta band är olagligt?»

»Det är möjligt att den kyrka ni tillhör inte anser vår förening giltig», svarade Kristina frimodigt och utan tecken till fruktan. »Men Gud sjelf har nyss vid altaret mottagit våra eder och Hans lag står långt högre än er!»

»Det är den kättaren Olaus, som ingifvit er dessa van-

sinniga tankar, men såg ni ej hur folket pekade finger åt er, då ni lemnade kyrkan? Förstår ni ej att denna vigsel är en hädelse . . . att ni endast blir hans frilla men inte hans hustru?»

»Håll upp, ert tal är ovärdigt, jag vill inte längre höra det! Lemna genast detta hus; jag tillåter er inte att dröja kvar här!»

(Den välsignade kungadottern Agnes skulle i detta ögonblick icke blygts för att kalla henne sin ättling.)

Göran lyfte händerna mot himlen.

»Heliga jungfru Maria», utbrast han, »förbarma dig öfver henne. Väck hennes hjerta till besinning af den synd och fördömmelse, hvori hon nu är stadd.»

»Har jag inte befalt er gå!» upprepade Kristina.

Men munken forsatte, ursinnig af vrede:

»Förbannelse öfver denne man, som så bedragit henne, som så djupt kastat henne ned i skam och vanära, som förblindat hennes syn, som . . .»

»Efter som ni inte vill gå, skall jag göra det», svarade Kristina med bibehållen värdighet. »Inte ett ögonblick längre vill jag höra dessa hädelser.»

Hastigt skyndade hon för att öppna dörren till bröllops-salen men varseblef i det samma en nunna, som hittills suttit nedsjunken på en stol men nu långsamt, nästan spöklikt kom emot henne.

Kristina gaf till ett anskri, men hemtande sig lika hastigt, utbrast hon med häpnad:

»Bedraga sig inte mina ögon? Jungfru Karin Roos, ni här?»

»Ja, Kristina, för din skull», svarade den olyckliga.

»För min skull? . . . Och denna drägt? . . . Ja, det är ju sant, ni har blifvit nunna?»

»För din skull!» upprepade den bleka skuggan.

»Och denna blekhet, dessa tårar?»

»För din skull!»

»Store Gud, för hvad anklagar ni mig!» utbrast Kristina nästan utom sig. »Jag skulle vara orsaken till detta? Förklara er; jag förstår inte.»

»Du skall få veta allt», svarade Karin; »det är du, som skall bli min domare!»

»Jag?»

Och det arma barnet såg sig förskräckt omkring, likasom för att söka skydd.

Nunnan sjönk tillbaka på stolen, men hastigt reste hon sig, slog armarna kring Kristina likasom hon fruktat att förlora henne.

»Jag har varit brottslig», sade hon, »mycket brottslig! Jag var förlofvad med Johan Tureson — jag hade med honom en dotter — man tog från mig detta barn; i sjutton år har jag begråtit det, i sjutton år har jag tänkt på det hvarje dag, och hvarje natt har jag inneslutit det i mina brinnande böner!... Då sade man mig att min dotter var död... förstår du hvad jag måste känna härvid?»

Och den olyckliga qvinnan lutade sitt hufvud mot Kristinas bröst och vaggade det fram och tillbaka.

»Död, utan en moders omsorger, utan en moders smekningar... död kanhända, i det hon nedkallade himmelens straff öfver den, som födt henne till världen!... De hårdaste lidanden uthärdade jag... de grymmaste smärtor ålade jag mig!... För att försona detta barns minne uppoffrade jag mitt lifs lycka och invigde mig åt grafven!»

»Barmhertige Gud!» snyftade Kristina och omslöt henne med sina armar.

»Ja, ja, håll mig hårdt fast och hör vidare», fortfor nunnan. »Betänk, Kristina, om denna uppoffring varit förgäfvets... om jag bedragit mig... om min dotter lefde... men skild ifrån mig, fångslad i de hårdaste, förskräckligaste bojer...»

»Vi måste rädda henne», utbrast Kristina med hela sin

ålders liflighet och lösgjorde sig hastigt ur nunnans armar.
»Säg blott, hvad kan jag göra därför?»

»Hör vidare», fortsatte Karin. »Jag har återfunnit henne, stadd på förderfvets stig... nära den eviga fördömsen... Förstår du nu min blekhet, mina tårar... förstår du hvarför jag är här... hvarför jag kastar mig till dina fötter... hvarför jag omfattar dina knän och beder: Kristina, min dotter, haf medlidande med mig... haf medlidande med dig sjelf... rädda, o, rädda oss bägge!»

Och krampaktigt omfattade hon hennes knän och såg ångestfullt upp till henne.

Med lika mycken förvåning som deltagande hade Kristina åhört henne. Glädje och öfverraskning stodo att läsa i hennes ögon, och hon utbrast:

»Store Gud! är det möjligt!... Ni, som jag alltid älskat så mycket!... ni!... ni är min mor!»

Och Kristina slog sina armar kring hennes hals och öfverhopade henne med kyssar och smekningar, och den stackars nunnan erfor ett sådant öfvermått af sällhet, att hon glömde allt i verlden för sin återfunna dotter.

»Mitt barn! För första gången får jag trycka mitt barn i mina armar!... Heliga jungfru!... Mitt!... mitt barn!»

»Min mor... min mor!... Vi skola aldrig mera skiljas!»
hviskade Kristina.

Göran hade hittills varit en tyst men otålig åskådare. Tiden led, den tafla han hade för ögonen var honom motbjudande, och han tryckte hårdt syster Cecilias arm för att påminna henne om hvarför hon kommit dit.

Den arma qväfde ett rop! Hon erinrade sig stundens betydelse.

»Kom, kom, Kristina!» sade hon häftigt utan att släppa henne ur sina armar. »Låt oss genast skynda härifrån... luften här är oren och förpestad! Kom, kom!»

Men Kristina hade icke glömt det nyss timade upp-trädet med munken.

»Bort, säger ni, min mor! Jag är ju här i min foster-fars hus... i mitt eget hem!»

»Hvad bryr jag mig derom! Hvem har väl rätt att skilja ett barn från dess mor? Kom, du måste följa mig!» sade Karin häftigt och ville draga henne med sig, men den unga qvinnan lösgjorde sig med lätthet ur hennes svaga armar.

»Jag kan inte, min mor», svarade hon fast och bestämdt. »Jag är gift och tillhör inte mig sjelf.»

»Gift, säger du? Olyckliga, uttala inte detta ord! In-ser du ej att detta giftermål är ett brott, att det är en öfver-trädelse af Guds lag, som Han skall straffa med evig för-dömelse?»

Kristina lade handen på sitt hjerta och svarade utan ringaste tvekan:

»Om äfven så vore, min mor, kan jag ändå ej öfvergifva Olaus; hans kärlek är mitt lif... hans lidanden må också bli mina.»

Halft vansinnig, vaggade den olyckliga Karin Roos huf-vudet mellan händerna.

»Du bedrar dig, Kristina!» ropade hon. »Det är inte dig fördömsen träffar... det är mig, din mor, som kastat dig ut bland världens frestelser och faror! O, Kristina, mitt barn! Befria mig från dessa samvetsqual, som tynga min hjessa och förtaga hjertats slag! Förbarma dig öfver mig och följ mig härifrån!»

»Jag kan ej, min mor», svarade Kristina med den hög-sta ångest.

»Alla mina lidanden ha då varit förgäfves! Det är mitt barn, mitt eget barn, som afkunnar straffdomen öfver mig! Heliga Guds moder, förbarma dig!...»

Och den olyckliga neddignade på en stol.

Kristina kastade sig ned bredvid henne och egnade henne de ömmaste omsorger. »Store Gud, tag ej bort henne i samma stund jag funnit henne!» bad hon innerligt och smekte det bleka ansigtet.

»Det är ni som får uppbära skulden för hennes död, ni, som har hjerta att underkasta henne sådana marter, ni, som har mod att kasta er i er makes armar, då ni bär er mors död på ert samvete.»

»Jag kan inte lemna Olaus», upprepade Kristina.

»Jag begär endast att ni skall följa henne hem på några timmar. Tror ni ej att han sjelf skulle uppmana er dertill, om han vore här . . . det gäller ju ers mors lif!» sade Göran mildt och inställsamt.

Kristina stod tvekande.

»På några timmar, säger ni? Så länge kan det nog hända att Olaus dröjer borta.»

Men tviflet vaknade å nyo.

»Hvem svarar mig för att jag sedan får återvända hit?» frågade hon misstänksamt och betraktade munken.

»Jag svär er det heligt», svarade den vördige fadern.

Under dotterns smekringar återvände det flyende lifvet hos modern. Nunnan öppnade ögonen.

»Mitt älskade barn, du är då ännu kvar hos mig! . . . Du vill ej att jag skall bli evigt fördömd!»

»O, min mor, min mor!» snyftade Kristina.

»Ser ni, min fader, hon låter beveka sig af mina böner. Inte sant, mitt barn, du följer mig härifrån?»

»På ert svar beror nu lif eller död», hviskade munken.

»Ja, min mor, ja . . . jag följer er!»

»Ah! jag visste det, jag visste det!» utbrast Karin med jublande fröjd och reste sig hastigt.

»Ja fort, fort, låt oss skynda», sade Kristina; men hastigt drog hon munken åt sidan och tillade: »Lofva mig vid allt

som är heligt, vid er egen mors minne, att jag inom tvänne timmar får återvända hit?»

»Jag lofvar och svär er det», svarade Görän.

Hastigt kastade Kristina en kappa öfver sina axlar, och arm i arm med modern lemnade hon rummet.

»Om tvänne timmar äro vi på väg till Vesterås», mumlade Görän och följde dem.

TIONDE KAPITLET.

Hvad öfrigt stort

Igenom mig Hans stora nåd har gjort,
Att hon är känd, Hans rena, klara lära,
Det är, det blir min spiras skönsta ära.

Joh. Börjesson.

Från pressen i Stockholm hade Nya testamentet utgått i ett rent och värdigt språk. Konungen mottog det med oblandad glädje, och från den tiden hade Olaus återvunnit hans nåd och bevägenhet. Men ju större insteg den nya läran vann, desto kraftigare arbetade dess motståndare på att nedgöra den.

Det fiendtliga lägret var deladt i tvänne partier. Det, för hvilket biskop Brask stod i spetsen, ansåg Gustaf Vasa nödvändig för statens bestånd; för det var Olaus Petri den man, som förledt konungen att tillgripa kyrkans skatter och egodelar, och man trodde att hans fall eller, ännu bättre, hans öfvergång till den enda saliggörande kyrkan skulle leda till en total omstörtning af den nya ordningen.

Det andra, betydligt starkare partiet, till hvilket det förra stundom nära anslöt sig, förklarade att protestantismens

bestånd var oskiljaktigt från Gustaf Erikssons. För att blifva det ena qvitt måste man störta den andre. Presterna förstodo att skickligt underblåsa missnöjet så väl hos adeln, hvilken såg sig tillbakasatt, som hos borgare och allmoge, som ingenting annat fordrade än att konungen med ett trollslag skulle bota de sår kriget slagit. Man gaf Gustaf skulden till nöden och eländet i landet, till dyrheten på alla nödvändighetsartiklar, till oredan i myntväsendet, med ett ord, till allt, som var en naturlig följd af det långvariga kriget, och de uppkomna stridigheterna mellan närgränsande riken, hvilka förhindrade införseln, blefvo nu medel i händerna på illviljan till att uppreta sinnesstämningen. Från Dalarna erhöll konungen ett bref, deri man hotade att uppsäga honom tro och lydnad, om han icke ville gifva kyrkorna igen sitt och upphöra att »platt förderfva oss, svenska män».

Nu var Gustafs tålmod slut, och han lät kallelse utgå till ett allmänt riksmöte i Vesterås. Här skulle icke allenast rikets allmänna angelägenheter utan ock de kyrkliga komma att afhandlas. Med bitter harm hade han förnummit de grofva lögner, hvilka utspredos om honom, och de förrädiska stämplingar, som förehades. Om hans regimente misshagade menige ständer, sade han, så vore han benägen att återlemna makten i deras händer.

Riksmötet var utsatt till den 14 Maj 1525.

Den lilla staden vimlade af gäster, och mången ädling fick nöja sig med ett herberge, som i våra dagar skulle försmåtts af hans ringaste tjänare.

Bland alla andra lögner, som sattes i omlopp om konungen, var också den att han höll fru Kristina Gyllenstjerna i fångsligt förvar. Gustaf hade därför uppmanat henne att några dagar under mötet vistas hos sin ungdomsbekanta, abbedissan i Vesterås kloster. Ett ytterligare skäl för denna konungens önskan var det stora anseende Kristina åtnjöt bland alla stånd; Gustaf trodde sig kunna lita på hennes tillgifven-

het, och han visste att hennes röst skulle falla tungt i vågskålen.

Någon offentlig brytning hade ännu icke egt rum mellan Johan Tureson och hans fader, men den stora skiljaktigheten i meningar hade alstrat en köld, som Ture Jönsson på dominikaner-munken Görans inrådan gjorde sig all möda att dölja. Sonens trolofning med Kristina Gyllenstjerna hade stärkt hans parti, och fördelarna deraf borde han icke visa ifrån sig.

Den ödesdigra dagen var inne.

Mötet skulle ega rum i den stora klostertsalen; men några timmar tidigare hade biskopar, prester och flere riddersmän samlats till hemlig öfverläggning. Stämningen var högtidlig, alla visste att de stodo vid en skiljoväg, som antingen kunde föra in i en återvändsgränd eller leda till stora, fruktansvärda brytningar.

Iklädd full presterlig ornat, mottog biskop Brask den lilla samlingen.

»I påfvens och den heliga kyrkans namn helsar jag eder alla välkomna», sade han. »Det är mig en stor tillfredsställelse att här på förhand få öfverlägga med eder om många viktiga ting.»

»Vår förhoppning står nu som alltid till eders nådes vishet och bepröfvade förstånd», yttrade Ture Jönsson.

Alla de närvarande instämde bifallande och biskopen fortfor:

»I veten, kära vänner, att det länge förefallit oss som om herr Gustaf Eriksson med missundsamt öga sett presterkapets makt och myndighet och allt närmare slutit sig till kyrkans fiender. Denna vår fruktan har blifvit ytterligare stärkt genom det gästabud, hvartill konungen i går hade inbjudit rikets menige ständer, ty då vi biskopar af gammal häfd och vana stego fram att intaga hedersrummet, visade hans nåde oss kallt tillbaka och lät riksens råd, ja, till och

med de förnämsta af adeln intaga platsen framför oss och närmast intill honom.»

»Jag försäkrar eders nåde att hela ridderskapet med djupaste förtrytelse bevitnade denna vanvördnad», förklarade herr Siggeßon Sparre.

Biskopen svarade att derpå tviflade han icke och tillade:

»Vi veta väl att den heliga kyrkan ännu har trogna vänner och försvarare i landet. Nu är blott fråga om hur vi för närvarande skola bete oss. Af många ting och främst af ringaktningen i går bör det vara oss klart att konungen nu ärnar angripa vår makt och våra privilegier, taga ifrån oss våra fästen, slott och räntor och göra oss fattiga och elända som andra bondeprester. Hvad synes eder härtill, mina bröder?»

Biskopen i Strengnäs, som hade mottagit sitt stift ur konungens hand och utan påflig stadfästelse, sade sig ingenting våga företaga mot hans nåde. Han förklarade att han och hans vördade medbroder biskopen i Vesterås voro till freds med hur rika eller fattiga konungen ville hafva dem, »ty», yttrade han, »ha vi litet att uppbara, så ha vi ock litet att utgifva.»

Då utbrast biskop Brask häftigt:

»Icke väntade jag att få höra sådant tal af kyrkans tjenare. Galna och harhertade ären I, om I tillstädjen sådant. Icke äro vi här i landet för att säga ja till hvad konungen föreskrifver utan för att sjelfva stifta lag för honom och riket! Dermed vilja vi ock med Guds hjälp hädanefter fortfara. Konungen har i frestelsens stund lyssnat till en kättares råd, men det är ni, som genom er efterlåtenhet är skulden till att all denna gudlöshet fått inkomma i riket!»

»Eders nåde vet att herr Gösta är en sträng herre, och den, som sätter sig upp mot hans vilja, kan få betala det med sitt hufvud», genmälde en annan.

»Det är dock långt farligare att falla ifrån påfven och

den ed vi svurit honom. Han är vårt lifsankar och försvar; öfvergifva vi det, så ha vi eldar på bägge sidor, och konungen skall ej hålla oss stort bättre än trälar, låtande oss inte få svara ett ord för kyrkans friheter och privilegier.»

»En så förvänd regering kan inte räcka länge», inföll herr Ture Jönsson. »Gustaf Eriksson är ej den förste, som satt sig upp mot kyrkan, men alla, som vågat sådant, ha blifvit bannlysta och de förföljda andlige ha sedan fått allt sitt igen.»

»Enighet ger styrka», återtog den gamle bispnen; »låt oss endast hålla fast till samman, så blir konungen tvungen att gifva vika och ingå på de vilkor vi föreskrifva. Svärjen mig alla att inte en härsmån vika från hans helighet påfvens bud och förordningar, att inte tillåta den ringaste ändring i biskopsdömenas stadgar eller inskränkning i vår världsliga makt och att inte gilla eller tillstådja att Guds ord predikas här i landet annorlunda än vi tillåta!»

Alla de närvarande höjde handen med ett:

»Vi svärja!»

»Och jag», utropade Ture Jönsson, »ger eder alla min hand och mitt ord på att ridderskapet inte skall tillåta att kyrkans rätt i någon mån öfverskrides. Såsom ättling af den välsignade kungadottern Agnes går jag med mitt lif i borgen därför.»

Biskopen böjde hufvudet och tillade:

»Godt! Låtom oss nu begifva oss till klostersonen och i Guds och alla helgons namn stå kätteriet dristeliga emot.»

Alla lemnade nu rummet med undantag af klosterbrodern Göran, som på en vink af biskopen stannade kvar och nu närmade sig honom ödmjukt.

»Hvad har ni lyckats uträtta med Olaus Petri?» frågade bispnen med mycket intresse. »Som ni vet, är vårt företags framgång beroende af honom.»

»Ack, eders nåde, jag hade hoppats att förtviflan öfver

hans hustrus försvinnande skulle afhålla honom ifrån att komma hit till mötet, men deruti bedrog jag mig storligen. Han anlände i sällskap med konungen.»

»Det väntade jag», svarade biskopen.

»Jag tror likväl att sorgen så upptar hans tankar, att han torde bli den lutherska läran en klen försvarare.»

»Jag ville önska ni spådde sant. Att behålla konungen vid väldet är min innersta önskan; men denne kättare och hedning måste falla på sin synd.»

»Jag ber eders nåde vara lugn; vår plan är för väl uppgjord att kunna misslyckas.»

»Den behagar mig inte synnerligen, men alla medel äro tillåtna, som befordra ett så viktigt mål. Och Karin Roos och hennes dotter?»

»Vistas fortfarande här i klostret, och ingen utom abbedissan känner deras härvaro.»

Biskopen stod länge tankfull och grubblande.

»Framtiden synes mig mörk och hotande», sade han. »Mätte den allsmåktige Guden beskydda sin enda saliggörande kyrka och hennes tjenare!»

Och derpå begaf han sig till mötet.

I de öppnade klosteralarna inströmmade rikets ombud jemte många nyfikna.

Bland de förra befunno sig Olaus Petri och Mårten Skinnare, den förre med blicken sänkt mot golvet och, som det tycktes, känslöslös för allt omkring honom. Den senare hade på fjorton dagar åldrats tio år, men ändock tycktes han bära sorgen lättare. När han hörde hviskningarna och såg huru många blickar som vändes till Olaus, sade han till honom:

»Se så, mäster Olaus, ni måste fatta mod. Inte går det an att så låta nedtrycka sig af sorg och misströstan.»

»Begär inte det omöjliga, Märten! Vet ni då ej hvad jag förlorat! — Och att sjelf vara orsaken dertill? — Hvarför skulle jag låta förleda mig af det fälska budskapet från konungen?»

»Ja, ja; de der förebräelserna träffa också mig», sade Märten bedröfvad.

»Mins ni, hur vi, när vi blefvo underrättade om bedrägeriet, skyndade hem, darrande af oro. — Och när vi funno rummet tomt och Kristina borta — försvunnen. — Oh, jag trodde att jag skulle bli vansinnig.»

»Och tror ni då att jag lider mindre? Hon var mig ju en dotter... i femton år hade jag vårdat och älskat henne!»

»Ja, det är sant, men ert blod rinner ändå ej så fort som mitt. Ärens snö har afkyllt edra känslor, då mina deremot glöda som eld. Under dessa tvänne veckor ha vi sökt henne öfverallt. Jag har letat och frågat. Ni har anställt tusen efterforskningar — allt förgäfves! Och ni frågar hvarför mina pulsar brinna, hvarför min tankekraft slappats, hvarför mitt bröst hotar att söndersprängas af det förtviflade hjertats slag? O, Märten, ni älskade henne inte som jag!»

Detta samtal hölls i en af salens djupa fönstersmygar, dit Märten hade fört Olaus för att undandraga honom den allmänna uppmärksamheten. I detta ögonblick ljöd allmänt ropet: »Konungen kommer!» och strax derefter inträdde Gustaf, endast åtföljd af Johan Tureson.

Djupt allvar och tunga bekymmer hvilade öfver hans panna. Hans snabba blick upptäckte dock Olaus, och i stället att genast gå in i den stora klostersalen, der mötet skulle ega rum, stannade han framför honom och sade:

»Väl att jag finner dig här, Olaus!»

»Eders nåde har befalt att jag skulle infinna mig.»

»Ja, min vän, ty stunden är inne till handling — den stund, som skall afgöra allt... Men hvad?» — och ko-

nungen såg förvånad på dem bägge — »ännu samma nedslagenhet. Har då allt edert sökande varit förgäfvets?»

»Förgäfvets, eders nåde», svarade Märten.

Konungens ögon blixtrade och efter några ögonblick sade han:

»Var tröst, mina vänner; jag skaffar henne åter, om jag också måste låta undersöka hvarje vrå i mitt rike!»

Olaus och Märten fattade konungens händer och förde dem till sina läppar.

»Slå nu bort alla dessa tankar, Olaus. Vigtiga värf kalla oss dit in — kom ihåg att fienderna äro många och mäktiga, och om du nu i det afgörande ögonblicket skulle svigta . . .»

»Nej, eders nåde; visserligen har sorgen gripit mig djupt, men det är inte af mig sjelf, det är med Guds kraft jag skall försvara den lära Han utsändt mig att predika, och när helst ni fordrar det, är jag beredd dertill.»

»Det är bra!» svarade konungen och betraktade honom med välbehag.

»Ni är en man, mästare Olaus, som man gerna vill kalla sin vän», sade Johan Tureson och räckte honom handen.

»I veten, mina vänner», fortsatte konungen, »att jag i dag ämnar bortkasta all förställning och sätta all vår välfärd på spel. Landet är upprördt i sitt innersta af alla de osanningar och falska rykten, som munkarna låtit utsprida. Vi ha missväxt och hungersnöd. Menige man kunna inte utgöra sina skatter, och de andlige vilja ej lossa på pungen. Må nu riksens ständer välja! — Endera skola alla rikets egendommar, som kyrkor och kloster tillskansat sig, återställas, presterna afsäga sig allt verldsligt regimente, blifva Herrens tjänare i stället för kyrkans herrar och tillåta att Guds rena ord fritt må predikas och läras, eller också afsäga vi oss med ens kungamakten, ty inte vilja vi stå för lasset,

när hvilken prestkläpp som helst kan lägga oss betsel i munnen och föra oss hvart det honom behagar!»

»Eders nåde», sade Märten vördnadsfullt, »var viss att borgerskapet helt och hållet är af eder mening och beredt att med lif och blod försvara den samma.»

»Derom är jag öfvertygad, redlige Märten! Och nu, gode herrar, låtom oss i Guds namn gripa verket an. Rikets menige ständer vänta oss allaredan i stora klostersalen.»

»Mätte Gud beskydda konungen och gifva striden en god och rättvis utgång!» sade Olaus.

»Amen!» tillade Gustaf andaktsfullt. »Och nu, mina herrar, följn mig alla!»

Efter konungen strömmade folket in i salen tills den var alldeles öfverfylld, då dörrarna stängdes.

I samma ögonblick öppnades en löndörr i muren och abbedissan och Kristina Gyllenstjerna kommo hastigt in. Den förra skyndade till andra sidan och öppnade en liten lucka i golvet, tätt invid den dörr, som ledde in till den sal, der riksmötet hölls. En smal och mörk trappa blottades härvid. Abbedissan lemnade Kristina en lampa.

»Ädla fru», sade hon, »då ni osedd önskar öfvervara mötet, har jag ingen annan plats att erbjuda er. När ni gått fem steg ner, finner ni en trappafsats, som går lika många steg uppåt. Der möter er en dörr, hvilken ni öppnar med denna nyckel. Den cell ni kommer in uti skiljes endast genom en tunn brädvägg från mötessalen. Ni hör hvart ord, som säges; men om ni äfven önskar se, måste ni täcka blindlyktan, då ni snart varseblir ett par fina ljusstrålar, som falla in genom tvänne små, runda hål på väggen. När ni sätter ögonen intill dem, ser ni allt, som föregår i rummet.»

»Jag tackar 'er, min syster», sade Kristina och mottog nyckeln och blindlyktan, »men säg mig också hur jag kommer upp igen, när jag vill tillbaka.»

»Ingenting är enklare», svarade abbedissan; »vid nedersta kanten af luckan finner ni på ömse sidor en fjäder; hvilken-dera ni trycker på, springer den ljudlöst upp och ni befinner er här igen.»

Kristina skyndade att efterkomma de gifna föreskrifterna och befann sig nästa minut i den lilla omnämnda cellen. Rösterna hördes här så tydligt som om hon befunnit sig i sjelfva salen. Det var biskop Brask, som talade om påfvens befallningar, om det andliga ståndets rättigheter. Många af biskoparna instämde med honom, och desslikes flere af ridderskapet, förnämligast Ture Jönsson.

Men nu erfor hon en stark längtan att också se och skyndade därför att gömma lyktan. I samma ögonblick blefvo ljusstrålarna synliga. Kristina skyndade dit och varseblef nu att hon befann sig omkring fyra steg högre än de, som voro inne i salen. Synglasen voro anbragta tätt under en läktare, hvarigenom de blefvo osynliga för alla men lemnade fullständig utsigt öfver salen. Kristina såg konungen på sin tron, omgifven af riksens råd, hon kände igen vänner och fränder och bland dem Johan Turesons bleka, tankfulla drag. Hon såg biskopar och präster i häftigt samspråk, med hotande åtbörder, oroliga, snikna blickar, likasom fruktade de att rofvet skulle undgå dem. Hon såg borgare och bönder, de flesta lugna och betänksamma, uppmärksamt lyssnande till hvad som sades; andra åter tviflande, på förhand intagna af ovilja och misstro; dessa höllo sig nära presterna eller hade munkar i sitt granskap. Hon såg slutligen Olaus. Det låg en förunderlig trygghet i hans blick, han stod upprätt, lugn och med armarna i kors, men Kristina tyckte att han var högre än alla de andra; åtminstone när man en gång fått ögonen på honom, kunde man sedan icke förlora honom ur sigte. Konungen talade vredgad och alla lyssnade med spänd uppmärksamhet.

»Nej och ännu en gång nej!» utropade han. »Väl kunnen

I skilja oss från all den egendom, som vi inom detta lands gränser innehafva, ifrån frihet och lycka, ifrån lif och lefverne, men I skolen dock ej förhindra oss att försvara Guds rena ord och Hans kunskap, så ock att arbeta för rikets och menige folkets sanna väl. Viljen I ej härutinnan bistå oss, så säga vi eder härmed farväl och önska att I väljen eder en annan konung. Mätte han blifva eder bättre till behag och göra eder och riket allt det gagn och den nytta, som jag med Guds hjälp önskade men ännu icke mäktat utföra.»

Under synbar rörelse steg Gustaf ned för trontrappan, och med raska steg och högburet hufvud lemnade han salen.

Den ögonblickliga dödstystnaden efterföljdes af ett förfärligt oväsen, hotelser och rop om hvart annat. Förgäfves äskade Ture Jönsson ljud; ingen brydde sig om att höra på honom. Icke ens biskop Brasks väldiga stämman kunde vinna gehör; hvar och en tycktes hafva behof af att gifva luft åt sina egna känslor, och församlingen skilde sig i grupper af likasinnade, som sins emellan utbytte åsigter. — Starkast var rörelsen bland borgare och bönder. Vanligtvis lugna och betänksamma, hade de nu kommit i en upphetsning, som liknade skutans krängningar på det stormuppylda hafvet.

Helt högt ropades:

»Presterskapet må väl se sig före; vi menige man ha ingenting att skylla hans nåde för!»

»Nej, nej!» ropades det.

»Jo, jo!» skreko andra. »Det är Gustaf Eriksson, som skaffat oss fred i landet!»

»Men han är en kättare, han vill fördrifva alla prester ur riket», genmälde en annan.

»En klok och tappér herre är han, och vi lära nog få ångra att vi lyssnat till munkar och falska rådgifvare! Ve, ve landet, om han öfverger oss.»

»Hvad är att göra! Låtom oss öfverlägga!» ropades från alla håll.

»Låtom oss noga betänka att här gäller det fäderneslandets väl eller undergång!» ropade Märten Skinnare. »Endera måste vi följa vår nådige konungs och herres behag eller också redligen gifva honom igen hans fädernes- och möderne- arf, som han offrat för riket, och derefter välja oss en annan öfverherre.»

»Nej, nej! Vi vilja ingen annan ha!» skreks från många håll.

När konungen lemnade salen, skyndade Ture Jönsson fram till biskop Brask och sade helt förnöjd:

»Allt har gått efter önskan, eders nåde. Nu är hans makt bruten. Vi ha ingenting mera att befara.»

»Men dock många skäl till oro, herr Ture; ett stort ansvar hvilar på oss.»

»Jag tänker att vi väl också ha axlar att bära det», svarade en af de närstående.

Herr Siggesson Sparre tillade:

»Icke tillhör det oss, de mäktige i riket, att lyssna till hvad menige man mumlar; det är just den här andliga friheten, som satt dem de egenmäktiga tankarna i hufvudet.»

»Men», inföll biskopen djupt bekymrad, »hvad skola vi göra, om konungen inte ger vika?»

»Det böra vi inte afvakta», afbröt Ture Jönsson hastigt; »om två timmar skola ständerna åter sammanträda, och då måste man utan tvekan skrida till nytt kungaval. Det är visst inte min vana att rosa mig sjelf, men rikets menige ständer böra väl komma ihåg att jag är en ättling af den välsignade kungadottern Agnes, så ock Sveriges äldste riddersman och genom min sons tillämnade giftermål med den ädla fru Kristina Gyllenstjerna nära förbunden med den vördade Stureslägten. Det är därför troligt att de allmänna önsknin-garna skola fästa sig vid min person. Dock vill jag, att börja med, gerna nöja mig med riksföreståndareskapet tills menig-heten blifvit van vid ombytet.»

Biskopen såg förbittrad på honom och sade:

»Jag hade trott att eder ovilja till den kätterske konungen allenast hade sin grund i eder tillgifvenhet för den heliga kyrkan, inte att några enskilda beräkningar ingingo deri?»

»Det ena goda förskjuter inte det andra, eders nåde. Eder vänskap är mig dock särdeles dyrbar, ty efter edert ord rätta sig de flesta. Var viss att jag nog skall ställa mig påfvens och eder vilja till efter rättelse och i allt söka befrämja det andliga ståndets ära och förmåner.»

Många af ridderskapet förklarade detta också vara deras afsigt, och herr Ture tillade att han nu ville begifva sig hem för att med sina vänner närmare öfverlägga om saken. Derefter gick han med afmätta steg till dörren, som han öppnade på vid gafvel, och sade, i det han pekade på en brokigt utstyrd tjenare, som stod utanför med en stor trumma hängande på bröstet:

»Sen I, mina herrar, jag har befalt min tjenare att han skall slå på trumma för mig hela gatan utför, så att menigheten skall förstå att dess bäste vän och rättmätige försvarare går der fram. Börja nu, Hans! Far väl, eders nåde, och också I, mina herrar!»

Och företrädd af tjenaren, som väldeliga slog trumman, anträdde han hemvägen.

De närmast stående, hvilka gifvo akt på uppträdet, skrattade deråt eller ömkade sig deröfver. Men stundens kraf var för allvarsamt att icke genast rikta tankarna på dagens viktigaste fråga.

Johan Tureson närmade sig Olaus.

»Inte väntade jag en sådan utgång», sade han. »Bättre hade varit, om hans nåde gifvit efter något än att hela riket skall förgås.»

»Inte en hårsman», svarade Olaus lugnt. »Hvad nytta kan han göra riket, om han låter presterna binda händerna på sig. Får rätten stanna qvar i osten, så slutar hon inte förr än hon helt och hållet ätit upp den.»

»Jag beger mig genast till slottet, till konungen. Följer ni med?» frågade Johan Tureson.

»Om jag har något att anmäla», svarade Olaus. »Hvarom inte skall jag, enligt hans nådes vilja, möta här om tvänne timmar för att stå eller falla med det stora reformationsverket.»

Johan tryckte deltagande hans hand och gick.

Borgare och bönder öfverlade ännu lika ifrigt, och det tycktes som om fruktan för kommande oroligheter hade betydligt stärkt konungens parti, ty mycket bifall hördes, när Mårten yttrade:

»Må de goda herrarna af adeln och presterskapet snart komma öfver ens, ty annars kunde det hända att menige man blanda sig i saken. Är det någon, som vill bringa tve-
drägt och olycka å stad, så kunna vi, borgerskapet, väl hålla konungen alla sjöstäderna till handa, och Stockholms stad skall stå för hans räkning, om det också vore i tvänne år!»

»Ja, ja!» ljöd det rundt omkring, och under mycket oljud och häftigt tal skyndade alla ut.

Äfven fru Kristina lemnade sitt gömställe med lyktan, och i den tron att alla redan voro borta lade hon handen på fjädern för att öppna luckan, då hon alldeles öfver sitt hufvud hörde fotsteg och en välbekant röst säga:

»Mäster Olaus!»

»Ni? Hvad vill ni mig?» svarade den manliga stämman.

»Göra er en stor och vigtig tjenst.»

»Det tycks mig snarare som om hvarje handling af er skulle afse att göra mig en otjenst.»

»Känner ni denna ring?»

»Store Gud! Kristinas! Hon hade fått den af jungfru Karin Roos!»

»Följ mig; hon väntar er!»

»Kristina här, nej, det är omöjligt!»

»Ni kan sjelf öfvertyga er derom. Kom bara!»

»Välän! Men nej, detta är en snara, ett bedrägeri!»

»Ni vill inte. Så far väl då!»

»Nej, stanna! Om det vore sant! Hvad har jag väl att frukta!»

»Nå, vill ni?»

»Ja, gå förut; jag följer er!»

Nu hördes brådslande steg, och Kristina hann knappast lyfta luckan förr än hon såg dominikanermunken, åtföljd af Olaus, skynda ut genom dörren.

Hon gick hastigt upp och släckte lyktan. Hennes första tanke var att skynda efter dem, men de syntes ingenstädes till i de många trappgångarna.

Tankfull återvände hon in i salen, just som biskop Brask, allena och, som det tycktes, djupt nedslagen, kom in från motsatta sidan.

Kristina betraktade honom uppmärksamt och tänkte:

»Han är oviss med sig sjelf; måtte nu Gud styra mina ord!»

»Herr biskop Brask», sade hon och gick närmare.

»Den ädla fru Kristina Gyllenstjerna! Förlåt att jag inte infunnit mig för att betyga eder min vördnad, men mitt sinne är så upptaget af andra ting.»

»Det är en lång tid sedan vi sågo hvarandra. Det var i det ögonblick, då min ädle make herr Sten Sture hade fallit i striden för fäderneslandet och fienderna stodo färdiga att ifrån alla håll öfverfalla och förkrossa det samma.»

»Det var en förskräcklig tid, ädla fru!»

»Dock inte förskräckligare än den närvarande, eders nåde. De handlande personerna äro blott ombytta. Då var det rikets fiender; nu är det landets egna barn, som vilja bereda dess olycka och förderf.»

»Hvad menar ni?» frågade biskopen häftigt.

»Inte behöfver väl jag påminna eders nåde om alla de rysligheter, som nyligen öfvergått oss. — Hur Kristiern Tyrann for fram i riket, hur han lät utgjuta det ädlaste blod och

till och med inte skonade de döda i deras grafvar. Under det hela landet bäfvade för hans vrede och en af dess biskoppar, af fruktan därför, förrådde tvänne af landets trognaste tjenare, fans det en man, som trotsade tyrannens makt, som utsatte sig för de största faror och försakelser, som led brist och nöd, smälek och förföljelse, allt för Sveriges ära och dess räddning. Har eders nåde glömt att denne man var Gustaf Eriksson, den samme, som adeln och presterskapet nu vilja störta från tronen för att ditsätta — en Ture Jönsson!»

»Gud är mitt vitne, ädla fru, att jag hyser den största vördnad och beundran för Gustaf Erikssons manliga bedrift. Jag har spått mycket godt för landet af hans regering; men då jag ser honom fräckt anfälla den heliga kyrkan, trampa påfvens och biskopsdömenas stadgar under fötterna och tillläta att en ny och kättersk lära införes här i landet, då är det tid på att sätta sig till motstånd.»

»Eders nåde torde besinna att landet är utblottadt, omgifvet af fiender, som vid första tillfälle skola kasta sig öfver det och åter uppfylla våra stränder med främmande krigsfolk. Gustaf Eriksson ensam afhåller dem derifrån. Fienderna frukta, menigheten älskar och beundrar honom; han allena kan bringa ordning i riket, han allena kan göra det stort och äradt, lyckligt och lugnt!»

»Jag vet att ni har rätt; stor är också min tvekan och oro! Men den heliga kyrkan ålägger mig att stå på dess bästa. Presteståndet har också ett himmelskt fädernesland, och vår förnämsta pligt är att skydda och försvara detta.»

»Det tycks mig dock, eders nåde, som om det fäderneslandet vore i andanom och således hade bra litet att göra med tionde, egodelar och kyrkornas räntor. Inte blir väl Guds rikes tillväxt större, om presterna ha befästa slott, om de sitta i rådet och döma i verldsliga mål. Det är ju såsom Kristi apostlar de utgå öfver jorden, och att dessa inte hade några rikedomar och äreställen, det veta vi alla.»

Biskopen rynkade ögonbrynen.

»Detta är ett ämne», sade han, »på hvilket jag endast kan inlåta mig med kyrkans män.»

»Väl må det förundra eders nåde att jag dristar inlåta mig derpå», svarade Kristina, »men den qvinna, som sju månader försvarat Sveriges hufvudstad mot Kristierns hela för- enade makt, må väl ock hafva rätt att lägga sitt ord med i vågskålen, då det gäller fäderneslandets räddning eller under- gång.»

»Det är blott en sak, som sätter mig i förvåning, ädla fru. Besinner ni inte att edra egna barn ha stor rätt till tronen, ja, den största af alla.»

Kristina höjde hufvudet, qvinlig stolthet färgade hennes kinder och panna, när hon svarade:

»Eders nåde torde påminna sig att jag har den äran att kalla mig både Sture och Gyllenstjerna; den, som bär sådana namn, kan inte svika sin pligt mot fäderneslandet.»

Biskopen böjde aktningfullt hufvudet.

»Jag beundrar er, ädla fru», sade han, »och jag ber er vara öfvertygad om att jag i verldsliga ting hyser aktning, förtroende, ja, äfven tillgifvenhet för Gustaf Eriksson, och med mitt lif ville jag försvara hans rätt till kronan, men endast på det vilkor att han skiljer sig från denne kättare och Lu- thers anhängare, som nu inblåser sin giftiga anda i hans öron och sprider sina förderfliga läror såsom en pestsmitta öfver land och rike.»

»Jag kan inte bedöma hvad jag endast känner genom ryktet», sade Kristina, »men Olaus Petri skall om en stund i riksförsamlingen redogöra för sin tro och den lära han predi- kar; jag får då jemte många andra tillfälle att höra honom.»

»Förr skall afgrunden uppsluka honom, än detta skall ske!» utbrast biskopen alldeles utom sig.

»Hvad menar eders nåde?» frågade Kristina förvånad.

»Att detta vore en hädelse mot påfven, mot den enda saliggörande kyrkan och mot landets biskopar och presterskap, som här äro församlade.»

»Men det står ju eders nåde fritt att vederlägga honom.»

»Som jag inte hyser några tvifvelsmål om läran, behöfver jag inte heller disputeras derom», svarade biskopen stolt. »Vår tro är dessutom allt för helig att komma under allmänhetens skärskådan och dom.»

»Konungen lärer inte afstå från sin föresats att bringa den nya läran under öfverläggning», sade Kristina, »och mäster Olaus synes mycket benägen dertill.»

»Förr skall eld regna ned från himmelen och förtära honom, förr skola klostermurarna störta samman och krossa hedningen och alla kättare, än detta skall komma att ske! Herrens mäktiga hand är utsträckt öfver Hans heliga kyrka och församling, och jag, Hans ovärdige tjenare, har inte för-gäfvit blifvit satt att vaka öfver den samma!»

Sjudande af vrede och utan att ens taga afsked, lemnade biskopen rummet, medan Kristina stod qvar, andlös af häpnad och fruktan. Nu blef det klart för henne att en fara hotade Olaus; men hvad skulle hon göra, till hvem anförtro sig?

Det var dock ej första gången Kristina Gyllenstjerna befann sig i brydsamma förhållanden. Hastigt tillkallade hon en klostertjenare, bad honom att genast söka upp herr Johan Tureson på slottet hos konungen och säga att hon önskade tala vid honom. Men väntans oro blef så stark, att hon beslöt handla allena. Ändtligen kom han. I få ord underrättade hon honom om biskopens hotelser, samtalet mellan Göran och Olaus . . . att hans unga bortröfvade hustru befann sig här i klostret . . . att munken lofvat föra honom till henne, men att detta troligtvis endast var i akt och mening att låta honom försvinna. Johan ville underrätta konungen och genast låta undersöka klostret, men Kristina sade honom att hjälpen kunde komma för sent. Hon öppnade luckan i golfvet, visade

honom den underjordiska gången, som troligen sträckte sig under hela klostret, och föreslog att de bägge allena skulle begifva sig ned för att söka de försvunna.

Johan var genast beredd. På ett plån skref han hastigt några rader för att i hemlighet underrätta konungen, och klostertjenaren fick dermed genast återvända till slottet. Kristina tände lyktan, och bägge begåfvo sig skyndsamt ned i den underjordiska gången.

Talrika gäster vimlade i salarne på Vesterås slott. Konungen gaf der en stor fest men dolde under skämt och munterhet sin harm och förtrytelse. Under måltiden uppmanade han gästerna att taga rikligen för sig, det var kanhända sista gången de sutto vid kung Gustafs bord. Men bland dem ville intet friskt glam komma till stånd, der hviskades och öfverlades och vid slutet af måltiden begärde biskopen i Strengnäs ordet. Han sade att många af presterskapet ville hålla sig till konungens parti, men hvad som afskräckt dem derifrån, var fruktan för den gamle biskop Brask. Just nu hade han emellertid erhållit bud om att biskopen hastigt lemnat staden och att det troligtvis också var hans mening att lemna landet. Oerhördt stor blef den allmänna öfverraskningen, glädjande för många, väckande dystra förhoppningar för andra. Gustaf dolde sin rörelse under ett antaget lugn. Då hördes starka rop utanföre: »Lefve Gustaf Eriksson, fäderneslandets fader — lefve han!»

Strax derefter anmäldes en ofantlig deputation af borgare och bönder, som förklarade sig gå in på alla konungens fordringar, allenast han fortfarande ville styra land och rike. Gustaf svarade att han om en stund i riksförsamlingen skulle förelägga dem sina vilkor och afgifva sitt svar.

Då lemnades honom Johan Turesons bref, han läste det och så häftigt flammade vreden upp hos honom, att alla med

förskräckelse väntade på hvad som nu skulle komma; men åter betvingade han sig, gaf endast några hemliga befallningar och försökte sedan deltaga i samtalet, som snart rörde sig lifligt kring dagens stora tilldragelser.

Trots allt sitt motstånd, alla böner och tårar hade Kristina jemte sin moder blifvit förd till Vesterås och öfverlemnad till klostrets abbedissa. En stor förändring hade försiggått med Karin Roos; omsorgerna om hennes halft vansinniga dotter tycktes hafva väckt henne till nytt lif. Att smeka och omhulda detta barn var för henne en så ny och länge efterlängtnad glädje, att hon för den glömde alla sina sorger. När Kristina efter ett våldsamt utbrott af hejdlös förtviflan, trött och utmattad, nedsjönk i hennes famn, då kände hon sig rikare än om hon egt alla världens skatter, och det enda hon bad om var att kunna skilja henne från kättaren, som stulit hennes hjerta, och återföra henne i den enda saliggörande kyrkans sköte.

I nära fjorton dagar hade de vistats i klostret, då antingen på syster Cecilias böner eller af någon annan anledning abbedissan tillät dem att stundtals uppehålla sig i ett mindre samtalsrum, hvarest luften var mindre qväfvande än i den trånga cellen.

Der återfinna vi dem nu, Kristina sofvande på en bänk och Karin vid hennes sida. Hur ömt hon betraktar henne:

»Ja sof, sof min älskling», hviskar hon; »den heliga Jungfrun skydde och bevare dig! . . . Hvad hennes kind är fuktig af tårar och så blek hon är! . . . Tänk, om hon skulle bli sjuk, om hon skulle dö ifrån mig? . . . Åh nej, nej! Hon är ung och stark, hon kan nog stå emot smärtan. . . . Och så vacker hon är! . . . Det der draget öfver pannan är likt min Johan! Jag vill att hon skall bli rik, att skatter och egodelar skola utbredas för hennes fötter, att talrika tjenare skola lyda

hennes minsta vink. Hela världen måste älska och beundra henne, och jag — hennes stackars mor, jag skall på afstånd glädja mig åt hennes lycka!»

I det samma vände sig Kristina oroligt i sömnen och ropade ångestfullt:

»Olaus!»

»Åter igen, åter igen!» hviskade Karin och gömde hufvudet i sina händer.

Men Kristina fortfor att drömma om honom.

»Olaus, gå inte ifrån mig! Stanna qvar, Olaus!» bad hon med rörande ömhet.

Ögonblicket derefter satte hon sig upp och frågade yrvaken:

»Hvar är jag?»

Då skyndade Karin fram, slöt henne i sin famn och svarade:

»Här, hos mig, hos din mor, älskade barn!»

Men Kristina fortfor att se oroligt omkring sig.

»Här är så ljust», sade hon. »Jag känner inte igen mig.»

»Kommer du ej ihåg att den goda abbedissan, rörd af dina tårar, tillät oss att gå hit? Att vi här knäböjde till sammans och bådo och att du sedan, utmattad af det myckna gråtandet, insomnade på bänken?»

»Jo, jo! Jag påminner mig nu», sade Kristina. »Store Gud, det var då bara en dröm!... Men abbedissan sade mig också att det fans en möjlighet till räddning!... Hon bedrog mig, också hon! Jag måste stanna qvar i detta kloster — jag är dömd att lefvande begravas inom dess murar!»

»Käraste välsignade barn!» bad Karin lugnande.

Kristina frigjorde sig ur hennes famn.

»Begriper du då inte, min mor», utropade hon, »att Olaus söker mig — att han är utom sig af förtviflan — alla hans efterspaningar ha varit förgäfvnes. — Jag måste ut härifrån, jag kan inte dröja qvar här ett ögonblick längre!»

Och Kristina sprang till dörren och skakade den häftigt.

»Heliga Jungfru», klagade Karin, »äter denna bittra sorg och saknad! Så har det nu varit i fjorton dagar.»

Den unga qvinnan skyndade tillbaka och kastade sig för hennes fötter.

»Jag har kanhända inte bedt er tillräckligt, min mor! För Guds barmhertighets skull, låt mig komma härifrån; denna luft dödar mig; jag vill återse Olaus, hör ni! — O, jag ber, jag besvär er vid er själs salighet — låt mig återse min make; jag kan inte lefva utan honom!»

Och hon vred händerna i namnlös förtviflan.

»Mitt barn! Min Kristina!»

Och utom sig af ångest sökte den olyckliga modern upplyfta henne.

»O, gråt inte, gråt inte! Du vet ju att jag ingenting förmår. Herren förlåte mig! — Ehuru jag vet att din kärlek är ett brott, älskar jag dig likväl så mycket, att jag vore i stånd att samtycka. — Ah!» med ett häftigt utrop lade hon handen på hjertat.

»Hvad fattas er, min mor?» frågade Kristina och reste sig för att stödja den vacklande qvinnan.

»Jag vet ej — ett plötsligt illamående!»

»Förlåt, förlåt, min mor! Jag är en grym, sjelfvisk varelse! Jag ser hvad ni lider, och jag tänker blott på min egen smärta; det är min klagan, som dödar er.»

»Nej, nej, älskade barn! Det är bättre nu! — Jag har börjat lefva på nytt, sedan jag återfick dig. Litet förstår du hvad det vill säga att i sjutton år lefva alldeles allena, utan att ha någon att älska och förtro sig till — och så — oförmodadt återfå sitt barn, att finna henne så skön, så god — och att få öfverhopa henne med kyssar och smekningar! Heliga Guds moder, dessa fjorton dagar ha synts mig som en försmak af himlen!»

»Min mor, min arma mor!»

»Jag har berättat dig mina lidanden, och du har förtäljt mig om din glädje; vi ha gråtit med hvarandra, vi ha bedt, hoppats och älskat hvarandra.»

»Men Olaus, min mor; jag skall inte kunna lefva utan Olaus», inföll Kristina med feberaktig brådska.

»Barn, barn; jag vore i stånd att förbanna den mannen, som så dårat ditt hjerta.»

»Det vill du inte, moder, ty det vore att också uttala förbannelsen öfver mig. Om det är ett brott att älska, hvarför har då Gud nedlagt denna känsla i min själ? Fråga ditt eget hjerta, moder; lät det döma mellan oss.»

En löndörr hade under tiden sakta öppnats och fader Göran inträdde ljudlöst och stod obemärkt bakom dem.

»Jag helsar eder i Guds och den heliga kyrkans namn», sade han.

»Ah, ni, min fader!» yttrade Karin med en viss fruktan.

»Himlen vare lofvad!» utbrast Kristina. »Jag har hatat er, jag har nedkallat himlens straff öfver ert hufvud, därför att ni svek ert löfte! . . . Men nu vill jag glömma allt, förlåta allt, allenast ni genast för mig härifrån! — Säg, säg? — Ni har ju kommit hit för detta ändamål?»

»Kanhända!» svarade Göran lakoniskt.

»Så lät oss genast skynda; kom, kom!» Och hon fattade hans hand och ville draga honom med sig. »Ni också, min mor, ni måste följa oss!»

»Stilla er häftighet; jag har först något viktigt att säga.»

Och vändande sig till Karin, tillade munken befallande:

»Lemna oss, min syster!»

»Lemna er? . . . Ni har något viktigt att säga min dotter, vördige fader, och ni befäller mig gå?»

»Har ni inte hört det!» upprepade munken strängt. »Lyd och lemna oss!»

»Gå, gå, älskade moder; jag skall sedan säga dig allt», hviskade den otåliga Kristina.

»Ja, jag skall gå», svarade den ödmjuka korsdragerskan och vände bedröfvad åter till sin cell.

Men innan hon ännu hunnit dit, stannade hon besinnande. Om någon fara hotade hennes barn, hvarför skulle den döljas för henne? . . . För första gången smög sig en misstanke till fader Göran öfver henne . . . den växte . . . och i nästa ögonblick var hon tillbaka vid dörren för att lyssna på samtalet.

Dominikanermunken förstod icke att den ensamma, öfvergifna Karin Roos blifvit en lejoninna, sedan hon fått sitt barn att försvara.

När modern hade gått, vände sig Kristina till munken och sade med värdighet:

»Nu fordrar jag att ni säger mig med hvad rätt ni befaller öfver min moder, med hvad rätt ni slitit mig ur min makes armar och i tvänne veckor kvarhållit mig på detta ställe, ett rof för den grymmaste ångest och förtviflan.»

Göran höjde blicken mot himmelen.

»Gud är mitt vitne», sade han, »att det smärtat mig djupt att nödgas ålägga er dessa lidanden, men det fins en vilja högre än min, hvilken jag är tvungen att lyda.»

»Men kung Gustaf är en lika sträng som rättvis herre, och han skall straffa er för denna ogerning!»

»Herr Gustafs makt är bruten. Riksens menige ständer ha afsatt honom från tronen.»

»Store Gud!» utropade Kristina förfärad. — »Afsatt konungen! — Och min fosterfar! Och Olaus!»

»Det är just för hans skull, som jag kommit hit. Mäster Olaus är förlorad; det var konungen, som uppehöll honom; han är en kättare, och den heliga kyrkan skall skynda att försäkra sig om hans person, ja, kanske med lifvet låta honom umgälla sina gudlösa villfarelser.»

»Barmhertige Gud! . . . Olaus! . . . Med lifvet, säger

ni? ... Nej, nej!» utbrast hon häftigt. »Jag tror er inte, ni bedrar mig nu likasom ni gjort det en gång förr.»

»Vill ni höra det af honom sjelf?» frågade Göran.

»Af honom sjelf?» upprepade Kristina.

»Vänta då några ögonblick!»

Munken gick derpå hastigt ut genom löndörren och öppnade dörren till det lilla rum, i hvilket han förut bedt Olaus vänta på Kristina, hvarefter han uppmanade denne att följa honom till henne.

Olaus gjorde det utan tvekan; blotta möjligheten att återfå Kristina förmådde honom att trotsa alla faror, och när han kom in genom dörren, var det verkligen hon, som störtade i hans armar med det glada utropet:

»Olaus! Min Olaus!»

»Kristina! Store Gud, det är då verkligen du?»

»Så har jag dig åter, och det är ingen dröm!»

»Älskade, evigt älskade!» utbrast Olaus.

»Ni ser nu att jag inte bedragit er», afbröt dem Göran.

»Mycket ondt har ni gjort mig», sade Olaus, »men för denna stundens sällhet förlåter jag er allt.»

Med största bestörtning åskådade Karin Roos detta oväntade uppträde; med ovilja men också med deltagande betraktade hon honom, som tagit hennes dotters hjerta ifrån henne.

»Det är sant, mäster Olaus, att vi hysa mycket olika åsikter», sade Göran, »men så besynnerligt det än kan synas, är jag dock er vän. Som ni vet, är kungens makt bruten. Det skall inte dröja länge förr än kyrkan låter sin vrede utbryta öfver er; endast genom flykten kan ni rädda ert lif; jag skall bevisa er min vänskap genom att bistå er dermed.»

»Jag tackar er», svarade Olaus, »men som ständerna ännu inte fattat sitt beslut, är saken långt ifrån afgjord; jag har också ett ord att lägga i vågskålen i afton och tänker stå lugnt kvar på den plats, der konungen ställt mig. Hvarken faror eller förföljelser skola komma mig att vika derifrån.»

»Känner ni också vidden af de faror, för hvilka ni utsätter er? Har ni kastat en blick ned i dessa djupa fängelsehålor, som finnas inom hvarje kloster, dit dagens ljus inte når, dit den friska luften aldrig får intränga, der grofva bojor tynga fångens lemmar och tystnad och mörker allena omgifva honom?»

»Min Gud, min Gud!» hviskade Kristina och slöt sig ryssande till Olaus.

Göran fortsatte:

»Vet ni hvilka marter den heliga kyrkan använder för kättare? Vet ni hvilka plågor och tortyrer hon uppfunnit för att väcka syndaren till ånger och återföra honom i sitt saliggörande sköte? Har ni inte hört berättas, att sedan man lätit honom lida hunger och törst och sedan han utstått alla pinbänkens qual, uppreser man slutligen åt honom det bål, der han med lifvet får umgälla sina villfarelser?»

Nästan stel af fasa, hade Kristina åhört munken.

»O min Gud, du hör, Olaus!» sade hon. »Fly, fly, jag besvär dig derom!»

»Hör inte på honom, Kristina», yttrade denne allvarligt. »Och er, vördige fader, ber jag att inte genom sådana skräckbilder uppjaga en svag qvinnas inbillning. På mig inverka de inte. Jag tillhör inte längre mig sjelf utan den lära, som Gud kallat mig att förkunna, och jag är beredd att segra eller falla, att lefva eller dö med den.»

»Du har rätt, älskade», hviskade Kristina; »jag vill också lefva eller dö med dig.»

Men hon darrade häftigt och snyftningar qväfde hennes röst.

»Gråt inte, min älskade», bad Olaus; »jag håller dig ju tryckt mot mitt hjerta, och ingen i hela världen kan skilja oss från hvarandra.»

»Tror ni det, mästare Olaus!» utbrast Göran. »Vet ni då ej att detta giftermål enligt kyrkans lag är ogiltigt, att

det är belagdt med hårdt straff, ja, bannlysning. Det är sant att Märten Skinnare frivilligt gifvit er sin fosterdotters hand, men han har inte längre någon makt öfver henne; hon är dotter af herr Johan Tureson och Karin Roos, och tror ni att de skulle förena henne med en kättare? Anropande påfvens bistånd, skola de, trotsande hennes tårar, trotsande er kärlek, trotsande sjelfva konungens makt, slita er ifrån hvarandra!»

»O ja, ja, Olaus! De skola rycka mig ifrån dig, jag vet det.»

»Hör mig!» inföll munken häftigt. »Strax utom stadsporten stå tvänne hästar sadlade, den ena för er, den andra för henne; begif er genast till Stockholm och derifrån med ett fartyg öfver till Tyskland; jag skall afvända hennes slägts misstankar.»

»Kom, kom, Olaus; der vänta oss lyckan och sällheten; här endast död och förtviflan!»

»Icke vill väl du göra mig vek, Kristina? Skulle du kunna älska den man, som för din skull sveke sin pligt mot Gud och fädernesland?»

»Olaus!»

»Här förmår ni ingenting mera», utbrast munken. »I det främmande landet stånde det er fritt att strida för den lära, på hvilken ni tror. Tänk på hennes kärlek och att der skall hon helt och hållet tillhöra er.»

»Nej, nej», svarade Olaus med denna bestämdhet, som icke böjes af några invändningar. »Om också en afgrund öppnade sig för mina fötter, skulle jag ändå ej vika tillbaka.»

Lik tigern, som står beredd att kasta sig öfver sitt offer, stod Göran der med glödande blickar och flåsande andedrägt, färdig att gifva sin fiende nådestöten.

»Tror ni att kyrkan endast kan hota och inte också slå till!» skrek han. »Man har förutsett er vägran och tagit sina mått och steg derefter. Der borta är en löngång, på

min befallning uppfylld med klostrets beväpnade män; om ni inte vill resa frivilligt, skall man med våld föra er härifrån.»

Detta samtal hade haft ett vitne i den olyckliga Karin Roos. Nu förmådde hon icke längre beherska sin rörelse, utan hon störtade fram och utbrast:

»Hon är mitt barn och ingen, ingen har rätt att skilja henne ifrån mig!»

Olaus stirrade förvånad på henne. Kristina räckte henne sin ena hand, medan hon med den andra höll sig fast vid Olaus.

Munkens ögon sprutade eld, då han hväste mot henne:

»Hvad vill ni här?»

»Ni har bedragit mig, min fader», sade Karin. »Ni befalde mig vara kall för hennes böner, likgiltig för hennes lidanden, ni sade att hennes själs salighet berodde på skilsmässan från honom, och nu är det ni, som förenar dem. Är då allt hvad ni sagt mig endast lögn, eller vill ni nu med berådt mod föra mitt barn i fördömelse?»

»Vansinniga, hvad betyda väl edra lidanden!» skrek Göran. »Hvad betyder väl allt annat i världen, då det gäller den heliga kyrkans bestånd och säkerhet? Gå, jag befäller er det!»

Men Karin Roos var icke mera den vanmäktiga, viljelösa qvinnan; den sista ljusglimten flammade upp och hon utbrast kraftigt:

»I allt har jag underkastat mig er vilja; jag har lydt er såsom hunden sin herre och tåligt afsagt mig all lifvets glädje; men nu gäller det min dotter, och henne lemnar jag inte åt er. Jag sluter henne intill mig och med mitt lif skall jag försvara henne.»

»Gå!» skrek Göran, alldeles utom sig. »Gå, eller frukta Guds straff och agrundens fördömelse!»

»Ha, ha!» skrattade Karin vildt. »De kunna inte uppgå mot de qual ni låtit mig lida... Kristina!» hviskade hon,

men krafterna voro uttlömda och hon nedsjönk till golfvet, innan Olaus hann hindra det.

»Välan, så må det då ske!» sade munken och skyndade åt sidan, der han tryckte på en fjäder i muren.

»För bort dessa!» ropade han hårdt och pekade på Olaus och Kristina, som voro sysselsatta med den sanslösa Karin Roos; men han tumlade sjelf förskräckt tillbaka vid åsynen af Johan Tureson, Kristina Gyllenstjerna och en hop soldater, hvilka hastigt störtade in.

»Ha, förräderi!» skrek Göran.

»Nej, rättvisa, ehuru den dröjt bra länge», svarade fru Kristina.

Vid åsynen af sin forna brud kastade Johan sig ned bredvid henne.

»O, Karin, se på mig ännu en gång!» bad han. »Jag förstår nu hvad du lidit, all den smärta, som krossat din själ.»

Och vid ljudet af den älskade rösten öppnade hon ännu en gång ögonen.

»Johan», hviskade hon, »det är din dotter... beskydda henne... älska henne...»

»Min mor! min mor!» snyftade Kristina.

Ännu en gång öppnades de bleka läpparna. »Jag ger dig åt honom», hviskade hon. »Om det är ett brott... o min Gud... så tillräkna mig... det... inte hen—ne... Johan!... mi—n Jo—han!...»

Hon hvilade i hans famn, han tryckte sin mun mot hennes kalla läppar och ett saligt småleende drog öfver dem; det var som om hennes blick öppnats för ljusare rymder och hon nu äntligen funnit den lycka jorden nekat henne.

Johan lade henne sakta ifrån sig och sade, i det han med ömhet omfamnade sin dotter:

»Jag bekräftar din mors löfte och ger dig åt mästern Olaus Petri.»

Göran, som oförmärkt smugit sig ut, kom nu in med flere klosterystrar, som skulle bära bort den döda; men Kristina tillät det icke.

»Nej, nej», sade hon, »inte dit in i den mörka cellen; i ljuset skall den sista bädden redas, och jag lemnar henne inte förr än jag sett henne sänkas ned i grafven.»

Kristina Gyllenstjerna förklarade att också hon ville visa den döda den sista tjensten och att de bägge skulle stanna hos henne.

Då kom ett ilbud att man i rikssalen väntade på Olaus Petri.

»Såsom nu har jag aldrig känt mig beredd», sade denne, »och med Guds hjälp skall jag nedslå mina fiender.»

Hastigt skyndade han uppför löntrappan, åtföljd af Johan Tureson, på hvars befallning vakten likväl kvarstannade för att hålla ögonen på Göran.

När budet kallade Olaus Petri till riksmötet, kröpo ögonen nästan ur sina hålor på dominikanermunken, och han skälfde som ett asplöf. Han påminde om ett i bur inspärdat vilddjur, som vanmäktigt skakar det galler, inom hvilket det är fängsladt. Förmodligen med abbedissans hjälp, lyckades han strax derefter bedraga sina väktares vaksamhet. Han var spårlöst försvunnen och syntes sedermera aldrig till.

Med moderlig ömhet egnade Kristina Gyllenstjerna sina omsorger åt sin unga namne, som berättade att hennes moder sagt henne att hon erhållit sitt namn efter henne. Hon berättade om dennas förfärliga tid i klostret... om allt hvad den arma korsdragarskan lidit, hon som nu sof så lugnt den sista sömnen. Och derpå blandade de sina tårar med hvarandras.

Abbedissan infann sig mäkta förlägen och nedstämd. Hon försäkrade att allt skulle blifva som de önskade.

I nästa rum tillreddes en präktig paradsäng, på hvilken den döda lades. Henne, som nyss förut blifvit nästan miss-

handlad, egnades nu efter döden den största vördnad. Flyttningen var knappast gjord, då Johan Tureson och Olaus Petri återkommo. Den senare hade vunnit en fullständig seger. Den nya läran skulle hädanefter få förkunnas lugnt och stilla och utan att trampa någons rätt under fötterna; det öfverlemnades åt hvars och ens eget omdöme att sjelf välja den tro, som bäst tillfredsstälde hans hjertas längtan efter ljus och upplysning.

På tredje dagen begrofs Karin Roos, och nu lemnade de bägge Kristinorna klostret.

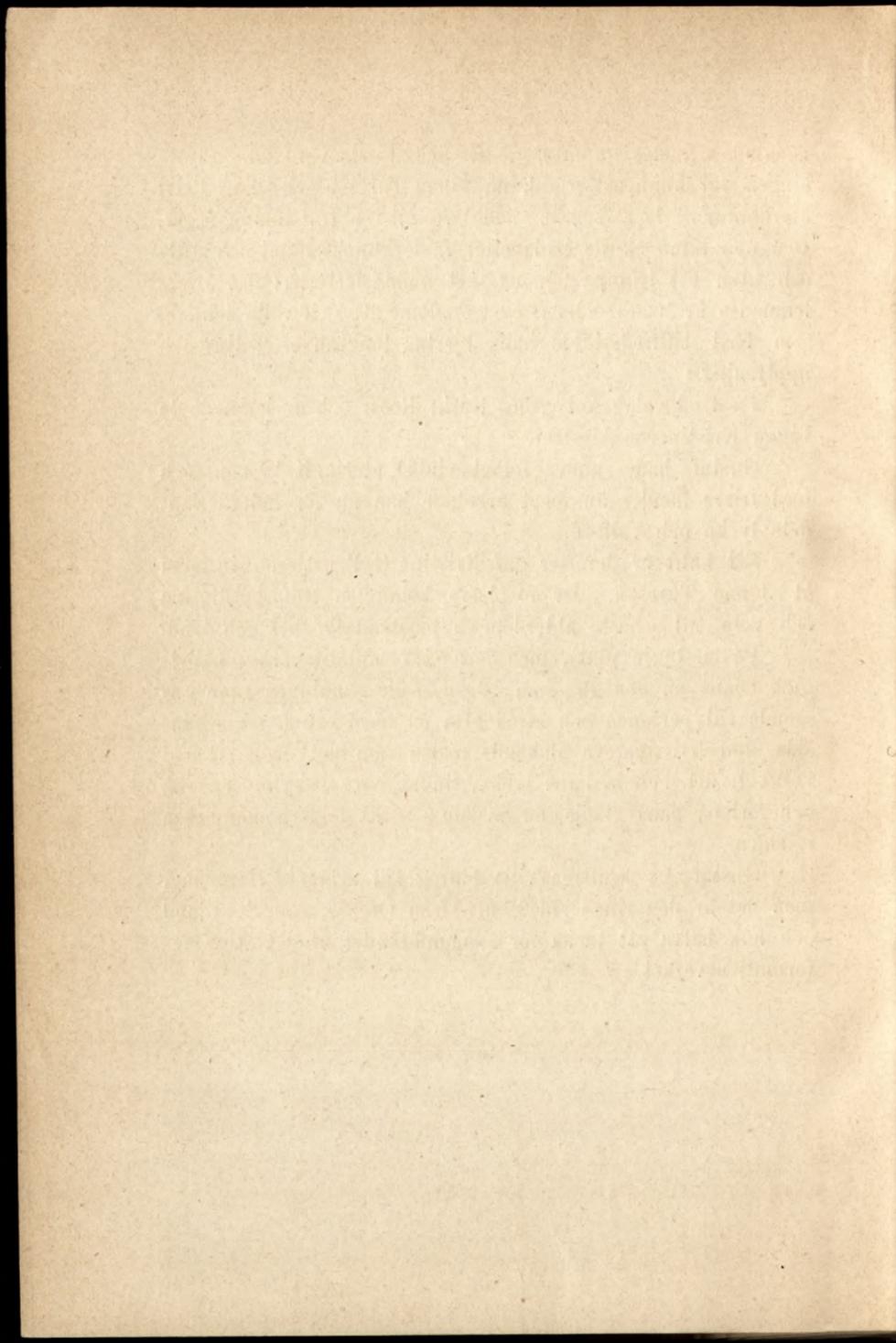
Gustaf hade under folkets jubel återtagit kronan, och med friare händer än förut arbetade han nu för fäderneslandets lycka och välfärd.

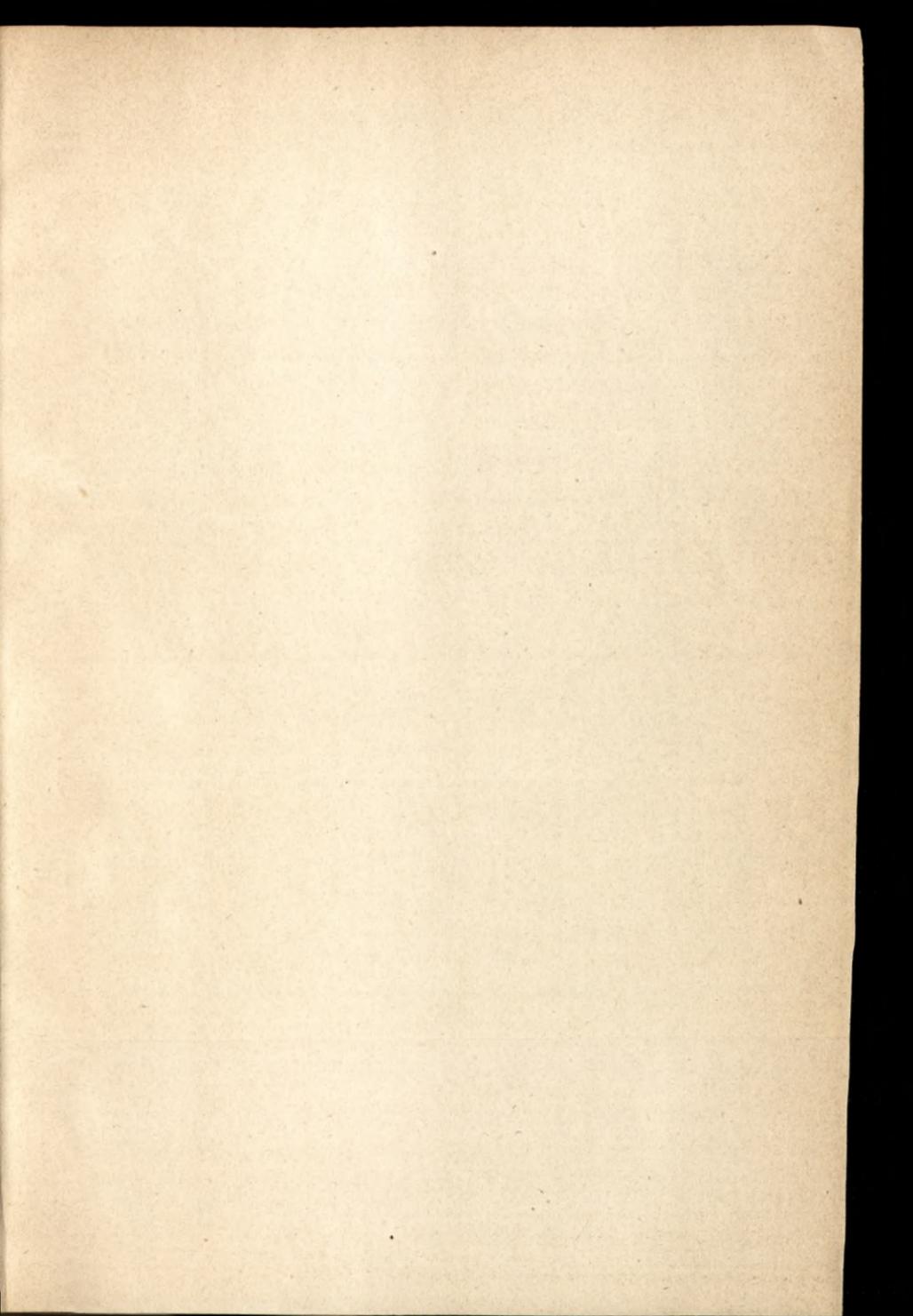
Ett halft år derefter gaf Kristina Gyllenstjerna sin hand åt Johan Tureson. De förblefvo konungen trofast tillgifna och voro till senaste ålderdom en prydnad för hof och land.

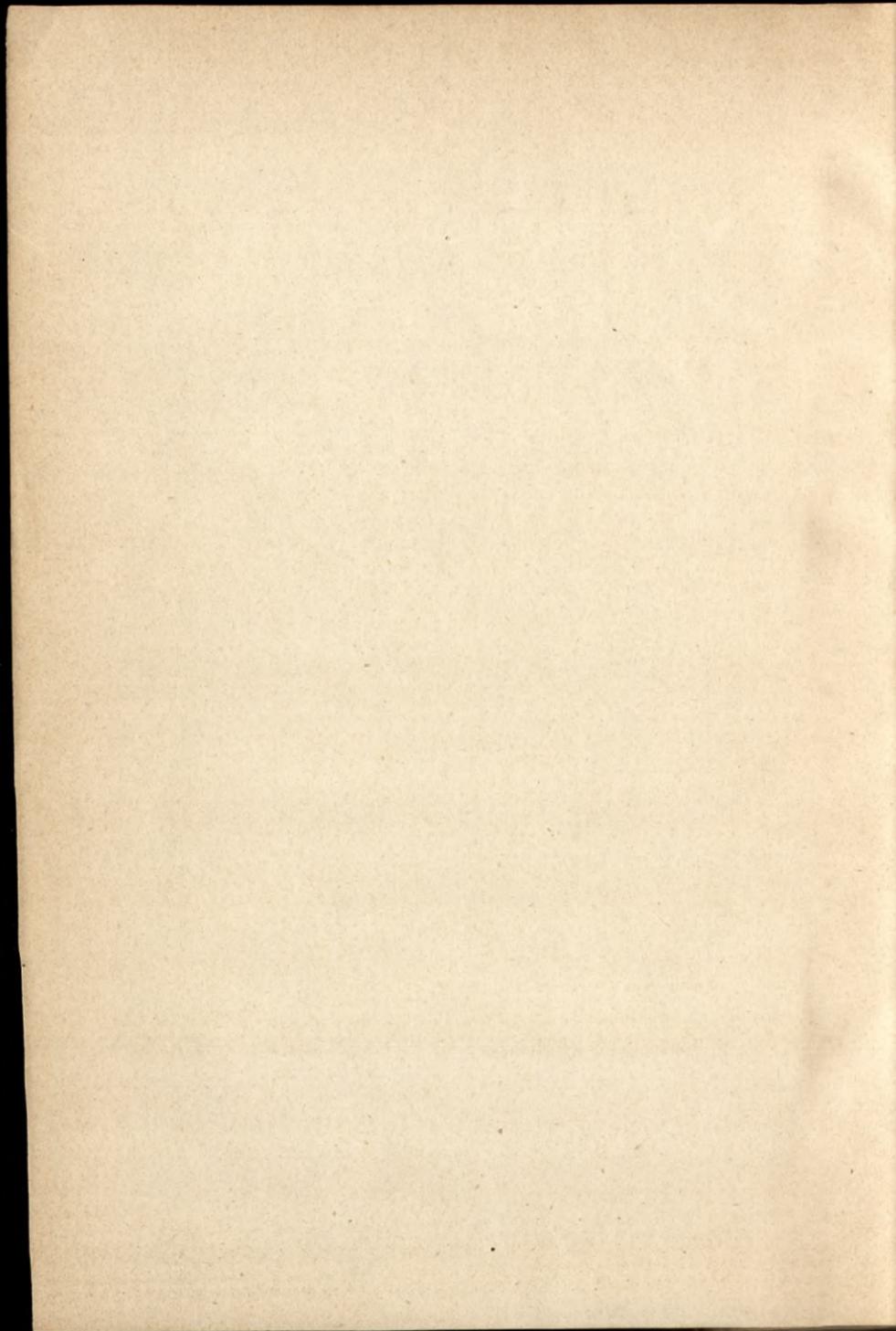
På en lägre plats, men därför icke mindre verksam, fortgick Olaus på den väg han börjat, sade sanningen utan anseende till personen och stred ofta en hård kamp. Vid hans sida stod Kristina, en älskande maka, som blott hade ett mål i lifvet, att bereda hans lycka, lindra hans bekymmer, rena och förhöja hans glädje, en önskan — att följa honom också i döden.

Gustaf I:s kraftiga vilja bidrog till arbetets framgång, men det är den ringe smedsonen från Örebro, som Svea land och folk hafva att tacka för genomförandet af det stora reformationsverket.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RESEARCH REPORT

1954

1955

1956

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHYSICS DEPARTMENT
RESEARCH REPORT
1954
1955
1956

På *Oscar L. Lamms* förlag nyligen utkommet:

Ur Svenska hofvets och aristokratiens lif.

Skildringar hemtade i arkiven på Säfstaholm,
Eriksberg, Sjöholm, m. fl. enskilda och
offentliga samlingar

af

Arvid Ahnfelt.

I:sta delen.

Pris 2 kr. 75 öre.

Obs! Detta arbete är grundadt på källor, till hvilka tillträde lemnats af Öfverste-Kammarherren, Friherre C. J. Bonde, Öfverste-Kammarjunkaren, Grefve Gust. Trolle-Bonde samt Öfver-Kammarherren, Grefve Adam Lewenhaupt m. fl. Genom materialiernas rikhaltighet i förening med ämnets pikanta beskaffenhet torde detta minnesverk kunna anses såsom något i sitt slag särdeles framstående och torde i följd häraf af allmänheten omfattas med intresse.